

ΕΕΤΤ

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ & ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΩΝ

Κοινοποίηση προς την Ε.Ε. και τις Εθνικές Ρυθμιστικές Αρχές (Ε.Ρ.Α.) άλλων Κρατών – Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης του Σχεδίου Μέτρων της ΕΕΤΤ αναφορικά με τον Ορισμό, την Ανάλυση του επιπέδου ανταγωνισμού και τις προτεινόμενες κανονιστικές υποχρεώσεις στην αγορά τερματισμού φωνητικών κλήσεων σε μεμονωμένα κινητά δίκτυα [ΑΓΟΡΑ 7 ΣΥΣΤΑΣΗΣ Ευρωπαϊκής Επιτροπής], σύμφωνα με το Άρθρο 7 της Οδηγίας 2002/21/ΕΚ (Άρθρο 16 του Ν.3431/2006 [ΦΕΚ 13/Α/03.02.2006]) και Διεξαγωγή Εθνικής Δημόσιας Διαβούλευσης της ΕΕΤΤ αναφορικά με το ως άνω Μέτρο, σύμφωνα με το Άρθρο 6 της Οδηγίας 2002/21/ΕΚ (Άρθρο 17 του Ν.3431/2006 [ΦΕΚ 13/Α/03.02.2006])

ΕΕΤΤ

Ιούλιος 2008

Πρόλογος

Στην παρούσα κοινοποίηση και εθνική διαβούλευση παρουσιάζεται το σχέδιο μέτρων της ΕΕΤΤ αναφορικά με την αγορά τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα. Ειδικότερα:

- *Κεφάλαιο 1:* Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η διαδικασία που ακολούθησε η ΕΕΤΤ.
- *Κεφάλαιο 2:* Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται η μελέτη της ΕΕΤΤ αναφορικά με τον ορισμό της αγοράς τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα
- *Κεφάλαιο 3:* Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η μελέτη της ΕΕΤΤ αναφορικά με την ανάλυση αγοράς τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα.
- *Κεφάλαιο 4:* Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η μελέτη της ΕΕΤΤ αναφορικά με τη φύση της αποτυχίας της αγοράς τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα.
- *Κεφάλαιο 5:* Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η μελέτη της ΕΕΤΤ αναφορικά με τις προτεινόμενες ρυθμιστικές υποχρεώσεις στην αγορά τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα.
- *Κεφάλαιο 6:* Στο έκτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η επικαιροποίηση των αρχών του κοστολογικού μοντέλου
- *Παράρτημα Ι:* Παρουσιάζονται οι ερωτήσεις της διαβούλευσης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κοινοποίηση προς την Ε.Ε. και τις Εθνικές Ρυθμιστικές Αρχές (Ε.Ρ.Α.) άλλων Κρατών – Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης του Σχεδίου Μέτρων της ΕΕΤΤ αναφορικά με τον Ορισμό, την Ανάλυση του επιπέδου ανταγωνισμού και τις προτεινόμενες κανονιστικές υποχρεώσεις στην αγορά τερματισμού φωνητικών κλήσεων σε μεμονωμένα κινητά δίκτυα [ΑΓΟΡΑ 7 ΣΥΣΤΑΣΗΣ Ευρωπαϊκής Επιτροπής], σύμφωνα με το Άρθρο 7 της Οδηγίας 2002/21/ΕΚ (Άρθρο 16 του Ν.3431/2006 [ΦΕΚ 13/Α/03.02.2006]) και Διεξαγωγή Εθνικής Δημόσιας Διαβούλευσης της ΕΕΤΤ αναφορικά με το ως άνω Μέτρο, σύμφωνα με το Άρθρο 6 της Οδηγίας 2002/21/ΕΚ (Άρθρο 17 του Ν.3431/2006 [ΦΕΚ 13/Α/03.02.2006]) 1

1	Εισαγωγή	6
1.1	Στόχοι βάσει του νέου Κανονιστικού Πλαισίου Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών	6
1.2	Κανονιστικό Πλαίσιο	6
1.3	Διαδικασία ΕΕΤΤ	9
1.4	Σχετική Αγορά	11
1.4.1	Πλαίσιο	11
1.4.2	Πεδίο Εξέτασης	13
1.4.3	Δομή της Αγοράς	14
2	Ορισμός αγορών	17
2.1	Εισαγωγή	17
2.2	Σχετική αγορά προϊόντων	18
2.2.1	Υποκατάσταση από πλευράς προσφοράς	18
2.2.2	Υποκατάσταση ζήτησης σε επίπεδο χονδρικής	22
2.2.3	Υποκατάσταση ζήτησης σε επίπεδο λιανικής	23
2.3	Ορισμός Γεωγραφικής Αγοράς	28
2.4	Συμπεράσματα	30
3	Ανάλυση Αγοράς	31
3.1	Εισαγωγή	31
3.2	Μερίδια Αγοράς	32
3.3	Φραγμοί Εισόδου και Δυνητικός Ανταγωνισμός	33
3.4	Ισχύς επί των τιμών	36

3.5	Αντισταθμιστική αγοραστική δύναμη	36
3.6	Ενδείξεις της συμπεριφοράς των παρόχων	41
3.6.1	Ιστορική τάση των τελών τερματισμού	42
3.6.2	Υπερβολική τιμολόγηση (excessive pricing)	47
3.6.3	Διεθνές benchmark	48
3.6.4	Διακριτική τιμολόγηση (discriminatory pricing)	49
3.6.5	Συμπίεση τιμών (price squeeze)	49
3.7	Συμπεράσματα	50
4	Φύση της αποτυχίας της αγοράς (market failure)	51
4.1	Εισαγωγή	51
4.2	Βάσεις για ex ante ρύθμιση	52
4.2.1	Εμπόδια εισόδου	52
4.2.2	Δυναμικές πλευρές	52
4.2.3	Σχετική αποτελεσματικότητα του δικαίου του ανταγωνισμού	52
4.3	Η βασική φύση της αποτυχίας της αγοράς	55
5	Υποχρεώσεις	57
5.1	Εισαγωγή	57
5.2	Κανονιστικές υποχρεώσεις – Γενικές Αρχές	57
5.2.1	Πεδίο υποχρεώσεων	57
5.2.2	Αναλογικότητα των ρυθμίσεων	59
5.3	Δυνατές Κανονιστικές υποχρεώσεις βάσει της οδηγίας για την πρόσβαση και το Ν. 3431/2006	60
5.3.1	Υποχρέωση διαφάνειας	61
5.3.2	Υποχρέωση αμεροληψίας	63
5.3.3	Υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού	63
5.3.4	Υποχρέωση πρόσβασης ή χρήσης ειδικών υποδομών δικτύου	64
5.3.5	Υποχρέωση ελέγχου τιμών και κοστολόγησης	64
5.4	Υφιστάμενες Κανονιστικές Υποχρεώσεις	65
5.5	Κατευθύνσεις για την Επιλογή Υποχρεώσεων	66
5.6	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	69
5.6.1	Υποχρέωση πρόσβασης και χρήσης ειδικών ευκολιών δικτύου	69
5.6.2	Υποχρέωση αμεροληψίας (Μη Διακριτικής Μεταχείρισης)	72
5.6.3	Υποχρέωση Διαφάνειας	74
5.6.4	Υποχρέωση Λογιστικού Διαχωρισμού	82

5.6.5	Υποχρέωση ελέγχου τιμών και κοστολόγησης	83
6	Επικαιροποίηση κοστολογικού μοντέλου	98
6.1	Μοντελοποιημένος Πάροχος	101
6.1.1	Χαρακτηριστικά παρόχου	101
6.1.2	Δομή κόστους και επίπεδο αποτελεσματικότητας	104
	Διαφορές λειτουργικών παραμέτρων μεταξύ των παρόχων	104
	Αλλαγές στο επικαιροποιημένο μοντέλο σχετικές με την αποτελεσματικότητα	105
6.2	Τεχνολογία	105
6.2.1	Ασύρματη τεχνολογία (Ραδιοτεχνολογία)	106
6.2.2	Απονομή φάσματος και κόστη	107
6.3	Υπηρεσίες	107
6.3.1	Σύνολο μοντελοποιημένων υπηρεσιών	108
	Μοντελοποίηση νέων υπηρεσιών	108
	Προσέγγιση για υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας	109
6.3.2	Μετάβαση από δίκτυα 2 ^{ης} σε δίκτυα 3 ^{ης} γενιάς	109
6.4	Υλοποίηση	109
6.4.1	Επαυξήσεις	110
	Επιμερισμός για τα κόστη Ενημέρωσης πληροφορίας θέσης	112
6.4.2	Καθορισμός του κοινού κόστους δικτύου	113
6.4.3	Συνολικός Χρόνος υπολογισμού	114
6.4.4	Επιχειρησιακό μοντέλο δικτύου	114
7	Παράρτημα Ι: Ερωτήσεις Διαβούλευσης	117
7.1	Ερωτήσεις	117

1 Εισαγωγή

1.1 Στόχοι βάσει του νέου Κανονιστικού Πλαισίου Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών

Το Άρθρο 8 της Οδηγίας Πλαίσιο (άρθρο 3 του Ν. 3431/2006, ΦΕΚ 13/Α/2006) θέτει ως στόχους πολιτικής που διέπουν την δράση της EETT κατά την άσκηση των καθηκόντων της στον τομέα παροχής δικτύων ή/και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών:

- την προώθηση του ανταγωνισμού
- τη συμβολή στην ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς και,
- την προώθηση των συμφερόντων των χρηστών εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η παρούσα ανάλυση συνάδει με τους ανωτέρω στόχους, καθώς η EETT επιδιώκει να προωθήσει τον ανταγωνισμό διασφαλίζοντας το μέγιστο όφελος για τους τελικούς χρήστες σε επίπεδο τιμής, επιλογών και ποιότητας.

1.2 Κανονιστικό Πλαίσιο

Σύμφωνα με το κανονιστικό πλαίσιο για τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών και δικτύων¹, η EETT καλείται να ορίσει σχετικές αγορές στον τομέα των

---

¹ Το ρυθμιστικό πλαίσιο για τα δίκτυα και τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, το οποίο αποτελείται από την Οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για τα δίκτυα και τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, (“η Οδηγία Πλαίσιο”), Ε.Ε. 2002 L 108/33, και τέσσερις άλλες Οδηγίες (συλλογικά αναφέρονται ως οι “Ειδικές Οδηγίες”), που είναι οι εξής: Οδηγία 2002/20/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την Αδειοδότηση των δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, (“η Οδηγία για την Αδειοδότηση”), ΕΕ 2002 L 108/21, Οδηγία 2002/19/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την πρόσβαση σε δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών και συναφείς ευκολίες, καθώς και με τη διασύνδεσή τους (“η Οδηγία για την Πρόσβαση”), ΕΕ 2002 L 108/7, Οδηγία 2002/22/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την καθολική υπηρεσία και τα δικαιώματα των χρηστών όσον αφορά δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, (“η Οδηγία για την Καθολική Υπηρεσία”), ΕΕ 2002 L 108/51, και η Οδηγία 2002/58/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, (“η Οδηγία για την Ιδιωτική Ζωή και

ηλεκτρονικών επικοινωνιών λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές συνθήκες, ιδίως να ορίσει τις σχετικές γεωγραφικές αγορές στην Ελληνική επικράτεια, ακολουθώντας τη διαδικασία ορισμού αγορών όπως αυτή τίθεται στην Οδηγία Πλαίσιο.² Επιπλέον, η EETT καλείται να διεξάγει ανάλυση των σχετικών αγορών προκειμένου να εκτιμήσει κατά πόσον υφίσταται ή όχι σε αυτές αποτελεσματικός ανταγωνισμός.³ Εφόσον διαπιστώσει ότι η σχετική αγορά δεν είναι επαρκώς ανταγωνιστική (δηλαδή εφόσον μια ή περισσότερες επιχειρήσεις διαθέτουν σημαντική ισχύ στην εν λόγω αγορά ('ΣΙΑ'), η EETT οφείλει σύμφωνα με την Οδηγία Πλαίσιο να καθορίσει τις επιχειρήσεις με ΣΙΑ στην αγορά αυτή και να επιβάλει σε αυτές τις κατά περίπτωση ενδεδειγμένες ειδικές ρυθμιστικές υποχρεώσεις.⁴

Στην περίπτωση όπου διαπιστώνει ότι η σχετική αγορά είναι επαρκώς ανταγωνιστική, με βάση την Οδηγία Πλαίσιο η EETT δεν επιβάλλει νέες ρυθμιστικές υποχρεώσεις σε κάποια επιχείρηση στην αγορά αυτή, ενώ σε περίπτωση που έχει επιβάλει στο παρελθόν ρυθμιστικές υποχρεώσεις σε επιχειρήσεις στη σχετική αυτή αγορά, αίρει αυτές.⁵

Σύμφωνα με την Οδηγία Πλαίσιο, η διαδικασία ανάλυσης της αγοράς σύμφωνα με το Άρθρο 16 πρέπει να ακολουθεί χρονικά τον ορισμό της σχετικής αγοράς, ο οποίος λαμβάνει χώρα το συντομότερο δυνατό μετά την υιοθέτηση, ή τη μεταγενέστερη αναθεώρηση της Σύστασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις Σχετικές Αγορές.⁶ Κατά τον ορισμό των σχετικών αγορών και τη διεξαγωγή της ανάλυσης του ανταγωνισμού επί αυτών, η EETT καλείται να λάβει υπόψη στο μέγιστο δυνατό βαθμό τη Σύσταση για τις Σχετικές Αγορές καθώς και τις Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.⁷

τις Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες”), ΕΕ 2002 L 201/37. Τέσσερις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σχετικά με τα δίκτυα και τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, τέθηκαν σε ισχύ στις 24 Απριλίου του 2002. Το τελευταίο τμήμα του Ευρωπαϊκού Κανονιστικού πακέτου για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, η Οδηγία για την Προστασία της Ιδιωτικής Ζωής στις Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες, ετέθη σε ισχύ την 31η Ιουλίου 2002.

² Οδηγία Πλαίσιο, Άρθρο 15.

³ Οδηγία Πλαίσιο, Άρθρο 16.

⁴ Οδηγία Πλαίσιο, Άρθρο 16(4).

⁵ Οδηγία Πλαίσιο, Άρθρο 16(3).

⁶ Οδηγία Πλαίσιο, Άρθρο 15.

⁷ Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Ανάλυση της Αγοράς και την Εκτίμηση Σημαντικής Ισχύος, ΕΕ 2002 C 165/3,

Σχετικά με τη συχνότητα της διαδικασίας ανάλυσης αγορών, σύμφωνα με το άρθρο 16 (1) της Οδηγίας Πλαίσιο «...*Το ταχύτερο δυνατό μετά την έκδοση ή οιαδήποτε ενημέρωση της Σύστασης (αναφορικά με σχετικές Αγορές Προϊόντων και Υπηρεσιών στον Τομέα των Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών), οι εθνικές κανονιστικές αρχές διεξάγουν ανάλυση των σχετικών αγορών, λαμβάνοντας ιδιαιτέρως υπόψη τις κατευθυντήριες γραμμές.*».

Η συγκεκριμένη συνθήκη πληρείται δεδομένης της έκδοσης νέας Σύστασης της Επιτροπής (Σύσταση της 17ης Δεκεμβρίου 2007 «αναφορικά με σχετικές Αγορές Προϊόντων και Υπηρεσιών στον Τομέα των Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών οι οποίες επιδέχονται εκ των προτέρων κανονιστική ρύθμιση, σύμφωνα με την Οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για Δίκτυα και Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών [κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό E(2007) 5406], (OJ L344/65, 28-12-2007), (εφεξής Νέα Σύσταση)).

Παράλληλα, σύμφωνα με το άρθρο 35 παράγραφος 3 και το άρθρο 36 παρ. 1 του Ν. 3431/2006: «*Η διαδικασία ανάλυσης της αγοράς, η οποία περιλαμβάνει τον ορισμό των σχετικών αγορών, τη διενέργεια ανάλυσης του επιπέδου του ανταγωνισμού, τον ορισμό επιχειρήσεων με Σημαντική Ισχύ και τον προσδιορισμό των κατά περίπτωση κατάλληλων και αναλογικών ειδικών κανονιστικών υποχρεώσεων, διενεργείται από την Ε.Ε.Τ.Τ. ανά τακτά χρονικά διαστήματα τα οποία δεν μπορεί να υπερβαίνουν τα δύο χρόνια από την ολοκλήρωση της προηγούμενης ανάλυσης.*».

Η προηγούμενη ανάλυση της εν λόγω αγοράς ολοκληρώθηκε με την με αριθμό 392/17/22-06-2006 Απόφαση της ΕΕΤΤ, δημοσιευθείσα στο τεύχος Β της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως με αριθμό 1016, την 28η 7.2006, όπως ισχύει τροποποιηθείσα⁸.

Όπως αναφέρεται αναλυτικά στη συγκεκριμένη Απόφαση, η ΕΕΤΤ κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, ενόψει των εθνικών συνθηκών, υφίστανται διακριτές σχετικές αγορές που περιλαμβάνουν την παροχή Τερματισμού Φωνητικών Κλήσεων σε κάθε μεμονωμένο δίκτυο Κινητών Επικοινωνιών, με γεωγραφικό εύρος την Ελληνική Επικράτεια. Στα πλαίσια αυτά κρίθηκε ότι οι εταιρείες Vodafone–Panafon Ανώνυμη

⁸ Με την Απόφαση της ΕΕΤΤ 410/037/15.11.2006, ΦΕΚ 1739/Β/2006.

Ελληνική Εταιρεία Τηλεπικοινωνιών’, ‘Cosmote Κινητές Τηλεπικοινωνίες Α.Ε.’ και η (τότε) ενιαία οικονομική οντότητα ‘TIM Hellas A.E.B.E. / Q-TELECOMMUNICATIONS’ (ήδη WIND) κατέχουν Σημαντική Ισχύ (ΣΙΑ), η κάθε μία στο δίκτυό της, δυνάμει της οποίας τους επιβλήθηκε μια σειρά κατάλληλων και αναλογικών κανονιστικών υποχρεώσεων, οι κυριότερες εκ των οποίων είναι οι εξής:

- i. Υποχρέωση Παροχής πρόσβασης και χρήσης ειδικών ευκολιών δικτύου.
- ii. Υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης.
- iii. Υποχρέωση Διαφάνειας, συμπεριλαμβανομένης της υποχρέωσης Δημοσίευσης Προσφοράς Αναφοράς Διασύνδεσης με συγκεκριμένο ελάχιστο περιεχόμενο.
- iv. Υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού, και
- v. Υποχρέωση ελέγχου τιμών.

Σύμφωνα με το άρθρο 1 της νέας Σύστασης: *«Κατά τον καθορισμό σχετικών αγορών κατάλληλων για τα εθνικά δεδομένα σύμφωνα με το άρθρο 15 παράγραφος 3 της Οδηγίας 2002/21/EK, οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές αναλύουν τις αγορές προϊόντων και υπηρεσιών που προσδιορίζονται στο Παράρτημα της παρούσας σύστασης».*

Η «Νέα Σύσταση» προβλέπει ότι σε επίπεδο χονδρικής, υφίσταται μια διακριτή σχετική αγορά αφορώσα τον «Τερματισμό φωνητικών κλήσεων σε μεμονωμένα κινητά δίκτυα» (Αγορά 7) η οποία αντιστοιχεί στην αγορά υπ’ αριθ. 16⁹ της Σύστασης της Επιτροπής της 11ης Φεβρουαρίου 2003.

1.3 Διαδικασία ΕΕΤΤ

Για τις ανάγκες της διαδικασίας ορισμού και ανάλυσης αγορών, η ΕΕΤΤ χρησιμοποίησε στοιχεία από εσωτερικές και εξωτερικές πηγές,

---

⁹Σημειώνεται ότι σύμφωνα με το άρθρο 3 της νέας Σύστασης, αυτή «δεν θίγει τους ορισμούς της αγοράς, τα αποτελέσματα αναλύσεων αγοράς και τις κανονιστικές υποχρεώσεις που έχουν θεσπίσει οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές σύμφωνα με το άρθρο 15 παρ. 3 και το άρθρο 16 της Οδηγίας 2002/21/EK πριν από την ημερομηνία έκδοσης της παρούσας Σύστασης.»

συμπεριλαμβανομένων στοιχείων χρηστών και παρόχων δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

Η ΕΕΤΤ πραγματοποιεί τον ορισμό και την ανάλυση της αγοράς σύμφωνα με το Νόμο 3431/2006 'Περί Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Άλλες Διατάξεις' [ΦΕΚ 13 /03.02.2006] (ο «Νόμος») που αποτελεί τον Ελληνικό Νόμο για τις Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες που τέθηκε σε ισχύ την 3η Φεβρουαρίου, 2006. Ο Νόμος μεταφέρει στην Ελληνική νομοθεσία τη δέσμη Οδηγιών της ΕΕ του 2002 (Οδηγίες 2002/19/ΕΚ, 2002/20/ΕΚ, 2002/21/ΕΚ, 2002/22/ΕΚ και 2002/77/ΕΚ).

Το Άρθρο 12 παρ.1 (α) του Νόμου παρέχει στην ΕΕΤΤ τη γενική αρμοδιότητα σχετικά με την ανάλυση αγορών (συμπεριλαμβανομένου του ορισμού των σχετικών αγορών προϊόντων/υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, της ανάλυσης της αποτελεσματικότητας του ανταγωνισμού, καθώς και τον Ορισμό των Παρόχων με ΣΙΑ και την επιβολή κανονιστικών υποχρεώσεων σε μια ορισμένη σχετική αγορά), σύμφωνα με τις διατάξεις του.

Το Άρθρο 12 παρ.1 (ι) σε συνδυασμό με το άρθρο 16 του Νόμου, καθώς και το άρθρο 12 παράγραφος 1, περίπτωση (ιβ) σε συνδυασμό με το άρθρο 17 του ιδίου, παρέχουν στην ΕΕΤΤ την αρμοδιότητα να διενεργεί δημόσιες διαβουλεύσεις, σύμφωνα με τις διατάξεις της ισχύουσας εθνικής και Κοινοτικής νομοθεσίας, τόσο σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, με άλλα Κράτη Μέλη της ΕΕ και την Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 7 της Οδηγίας Πλαίσιο, όσο και σε εθνικό, σύμφωνα με το άρθρο της ως άνω Οδηγίας.

Το Άρθρο 12 παρ.1 (ιστ) σε συνδυασμό με το άρθρο 64 παρ.1 παρέχει στην ΕΕΤΤ ευρείες αρμοδιότητες σχετικά με τη συλλογή στοιχείων, τόσο για τους σκοπούς ex ante ρύθμισης του τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, όσο και για ex post έρευνα και εφαρμογή. Ειδικότερα, το άρθρο 64 παρ.1 του Νόμου επιβάλλει σε όλες τις επιχειρήσεις που παρέχουν δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών υπό καθεστώς Γενικής Άδειας να παρέχουν όλες τις πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων των χρηματοοικονομικών πληροφοριών που απαιτούνται προκειμένου η ΕΕΤΤ να διασφαλίζει τη συμμόρφωση με τις διατάξεις ή τις αποφάσεις που εκδίδονται σύμφωνα με τη νομοθεσία για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, συμπεριλαμβανομένων (άρθρο 64 παρ.1, εδ.(στ)) όλων των πληροφοριών που απαιτούνται για την ανάλυση

αγοράς και τον προσδιορισμό των επιχειρήσεων με ΣΙΑ. Σύμφωνα με το άρθρο 64 παρ.4 του Νόμου, οι επιχειρήσεις αυτές θα πρέπει να παρέχουν τις αιτούμενες πληροφορίες άμεσα κατόπιν αιτιολογημένου αιτήματος, σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα και το βαθμό λεπτομέρειας που καθορίζει η ΕΕΤΤ και εφόσον δεν ορίζεται άλλη προθεσμία, εντός είκοσι (20) εργασίμων ημερών από το αίτημα. Ο Νόμος ορίζει ένα ελάχιστο χρονικό διάστημα πέντε (5) εργασίμων ημερών για την παροχή πληροφοριών.

Επίσης, σύμφωνα με το Άρθρο 12 παρ.1(στ) του Νόμου, οι αρμοδιότητες σχετικά με το δίκαιο του Ανταγωνισμού όσον αφορά τον τομέα των Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών ανήκει στην ΕΕΤΤ και όχι στην Επιτροπή Ανταγωνισμού. Στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της σχετικά με το δίκαιο του ανταγωνισμού, το άρθρο 14 του Νόμου παρέχει στην ΕΕΤΤ ευρείες αρμοδιότητες σχετικά με τη συλλογή στοιχείων που είναι απαραίτητα για την εφαρμογή του Νόμου 703/1977, συμπεριλαμβανομένης της εξουσίας ελέγχου βιβλίων και άλλων εγγράφων των τηλεπικοινωνιακών παρόχων και της έρευνας των στα γραφεία και λοιπές εγκαταστάσεις τους.

1.4 Σχετική Αγορά

1.4.1 Πλαίσιο

Η ΕΕΤΤ καλείται, σύμφωνα με την Οδηγία Πλαίσιο, να ορίσει σχετικές αγορές στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές συνθήκες, ιδίως να ορίσει τις σχετικές γεωγραφικές αγορές στην Ελληνική επικράτεια, ακολουθώντας τη διαδικασία ορισμού αγορών όπως αυτή τίθεται στην Οδηγία Πλαίσιο. Η υποχρέωση αυτή αφορά τόσο τις σχετικές αγορές που προσδιορίζονται στη Σύσταση όσο και τυχόν πρόσθετες σχετικές αγορές που δύναται να ορίσει η ΕΕΤΤ. Σύμφωνα με την Οδηγία Πλαίσιο, η ΕΕΤΤ διεξάγει τον ορισμό αγορών σύμφωνα με τις αρχές του δικαίου του ανταγωνισμού λαμβάνοντας ιδιαίτερος υπόψη τη Σύσταση, καθώς και τις Κατευθυντήριες Γραμμές.¹⁰

---

¹⁰ Οδηγία Πλαίσιο, Άρθρο 15.

Η διαδικασία ορισμού αγορών στοχεύει στο να προσδιορίσει με συστηματικό τρόπο τις ανταγωνιστικές πιέσεις που υφίστανται οι πάροχοι υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών για την αποτελεσματική ανάλυση της αγοράς. Μια σχετική αγορά προϊόντων αποτελείται από το σύνολο των προϊόντων ή υπηρεσιών που είναι επαρκώς εναλλάξιμα ή υποκατάστατα κατά την αντίληψη των καταναλωτών, όχι μόνο από την άποψη των αντικειμενικών χαρακτηριστικών τους, της τιμής ή της επιδιωκόμενης χρήσης τους, αλλά και τις συνθήκες ανταγωνισμού ή/ και τη διάρθρωση της προσφοράς και της ζήτησης στην εν λόγω αγορά.¹¹

Ο ορισμός της σχετικής αγοράς προσδιορίζει τους περιορισμούς στην πρακτική καθορισμού τιμών των παρόχων που προκύπτουν από τη δυνατότητα υποκατάστασης από πλευράς ζήτησης και προσφοράς. Για το σκοπό ορισμού της σχετικής αγοράς, η EETT λαμβάνει υπόψη μια σειρά μεθοδολογιών κατά την αξιολόγηση της υποκατάστασης από πλευράς ζήτησης και προσφοράς, συμπεριλαμβανομένου του τεστ SSNIP όπου είναι πρακτικά δυνατό να εφαρμοσθεί.¹² Με βάση το εν λόγω τεστ, μια συγκεκριμένη υπηρεσία ή ένα σύνολο υπηρεσιών συνιστά χωριστή σχετική αγορά εάν ένας υποθετικός μονοπωλιακός πάροχος μπορούσε να επιβάλει μια μικρή αλλά ουσιώδη (έως και 10%), μη προσωρινή αύξηση τιμής πάνω από το ανταγωνιστικό επίπεδο, χωρίς να μειωθούν οι πωλήσεις, με συνέπεια η αύξηση της τιμής να αποδειχτεί ότι είναι κερδοφόρος.¹³ Ο ορισμός της σχετικής αγοράς εξετάζει την πιθανή ανταγωνιστική ανταπόκριση μιας ομάδας (μη οριακού αριθμού) πελατών, δηλαδή όχι απαραίτητως της πλειοψηφίας των πελατών.¹⁴

Μια σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή όπου οι σχετικές επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στην παροχή και προμήθεια των σχετικών προϊόντων ή/και υπηρεσιών, στην οποία οι συνθήκες του ανταγωνισμού είναι επαρκώς ομοιογενείς και διακριτές από γειτονικές περιοχές, όπου οι συνθήκες του ανταγωνισμού είναι ουσιαστικά διαφορετικές.

¹¹ Βλ., παραδείγματος χάριν, Υπόθεση *Michelin v. Commission* [1983] ECR 3461, Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τον ορισμό σχετικών αγορών για τους σκοπούς του Κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού (“Η Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τον Ορισμό Αγορών”), ΕΕ 1997 C 372/3, και τις *Κατευθυντήριες Γραμμές*.

¹² Βλέπε την Ανακοίνωση της Επιτροπής για τον Ορισμό Αγορών και τις Κατευθυντήριες Γραμμές.

¹³ Βλέπε την Ανακοίνωση της Επιτροπής για τον Ορισμό Αγορών και τις Κατευθυντήριες Γραμμές.

¹⁴ Βλέπε, παραδείγματος χάριν, Υπόθεση, *Hoffman-La Roche & Co. A. G. v. Commission* [1979] ECR 461 and *Ahmed Saeed Flugreisen v. Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs* [1989] ECR 803.

1.4.2 Πεδίο Εξέτασης

Η Νέα Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις Σχετικές Αγορές ορίζει ότι οι ΕΡΑ θα πρέπει να αναλύσουν την χονδρική αγορά τερματισμού φωνητικών κλήσεων σε μεμονωμένα κινητά δίκτυα. Ο τερματισμός κλήσεων σε κινητά δίκτυα αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την πραγματοποίηση κλήσεων που εκκινούν στο ίδιο δίκτυο κινητών (on-net κίνηση), σε άλλο δίκτυο κινητών ή σε σταθερά δίκτυα (off-net).

Η ιδιαιτερότητα της εν λόγω αγοράς προκύπτει από την αρχή «ο καλών πληρώνει» (Calling Party Pays- CPP), βάσει της οποίας ο συνδρομητής που χρεώνεται για την πραγματοποίηση της κλήσης δεν μπορεί να επηρεάσει τα τέλη τερματισμού, αφού η χονδρική χρέωση καθορίζεται από τον Πάροχο δικτύου στον οποίο τερματίζει η κλήση (το οποίο έχει επιλέξει ο καλούμενος συνδρομητής).

Συνεπώς, ο καλών συνδρομητής, ο οποίος τελικά πληρώνει για τη πραγματοποίηση της συγκεκριμένης κλήσης, πληρώνει για πρόσβαση και υπηρεσία χωρίς να μπορεί να αντιληφθεί άμεσα την τιμή χονδρικού τερματισμού, ενώ ο καλούμενος συνδρομητής δεν πληρώνει για τις κλήσεις που δέχεται, οπότε δεν περιορίζει τον Πάροχο που τερματίζει την κλήση. Συμπερασματικά, με βάση τη συγκεκριμένη αρχή, οι Πάροχοι Δικτύων Κινητής (ΠΔΚ) έχουν τη δυνατότητα να αυξήσουν τις τιμές για τερματισμό στο δίκτυό τους χωρίς να παρεμποδίζονται από κανένα από τα μέρη που μετέχουν στη κλήση.

Το αρχικό συμπέρασμα που χρησιμοποιεί η Επιτροπή στο επεξηγηματικό σημείωμα σχετικά με την Σύσταση για τις σχετικές αγορές είναι ότι η συγκεκριμένη αγορά έχει εύρος τουλάχιστον τον τερματισμό σε κάθε ξεχωριστό δίκτυο ΠΔΚ.

Με βάση το συγκεκριμένο συμπέρασμα ως αφετηρία, η Επιτροπή εξετάζοντας αν υπάρχει η δυνατότητα υποκατάστασης από πλευράς προσφοράς, καταλήγει στο ότι υπάρχουν υψηλοί και μη παροδικοί φραγμοί εισόδου στην αγορά τερματισμού, δεδομένου ότι ο ΠΔΚ έχει το μονοπώλιο για τον τερματισμό στο δίκτυό του.

Παράλληλα, δεν υπάρχει δυνατότητα υποκατάστασης από πλευράς ζήτησης σε επίπεδο χονδρικής, αφού η ζήτηση είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την προσφορά.

Σε εξέταση της υποκατάστασης από πλευράς ζήτησης σε επίπεδο λιανικής, η Επιτροπή θεωρεί ότι, παρά το γεγονός ότι ενδεχομένως υπάρχει τέτοια δυνατότητα

για συγκεκριμένους τύπους κλήσεων, δεν υπάρχουν εμπειρικά στοιχεία που να καταδεικνύουν περιορισμό στον καθορισμό των τελών τερματισμού.

Τέλος στο συγκεκριμένο κείμενο εξετάζονται τα θέματα του “tromboning” και της χρήσης GSM Gateways. Το συμπέρασμα που καταλήγει η Επιτροπή είναι ότι και στις δύο περιπτώσεις η επιρροή των συγκεκριμένων εναλλακτικών τερματισμού φθίνει και δεν επηρεάζουν τον ορισμό της αγοράς.

Ένας άλλος πιθανός περιοριστικός παράγοντας στη δυνατότητα των ΠΔΚ να θέτουν υψηλά τέλη τερματισμού είναι η αγοραστική δύναμη σε επίπεδο λιανικής, η οποία είναι δυνατό να εμφανιστεί είτε αν η τιμή των εισερχόμενων κλήσεων αποτελεί σημαντικό παράγοντα επιλογής δικτύου κινητής από τους λιανικούς χρήστες, είτε μέσω κλειστών ομάδων χρηστών. Σχετικά με την πρώτη περίπτωση, λόγω της αρχής «ο καλών πληρώνει», οι χρήστες έχουν επιδείξει πολύ λίγη ευαισθησία σχετικά με τη χρέωση των χρηστών που τους καλούν. Η δεύτερη περίπτωση μπορεί να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά από τους ΠΔΚ μέσω διάκρισης τιμών μεταξύ συγκεκριμένων κατηγοριών/ομάδων χρηστών, καθορίζοντας πολύ χαμηλές χρεώσεις για on-net κλήσεις σε κλειστές ομάδες.

Ο ορισμός αγοράς τερματισμού κλήσεων σε κάθε δίκτυο υπονοεί ότι σε κάθε οριζόμενη αγορά ο πάροχος του συγκεκριμένου δικτύου είναι ο μοναδικός πάροχος υπηρεσιών τερματισμού στην αγορά. Τελικά όμως η δεσπόζουσα θέση κάθε παρόχου στο δίκτυό του εξαρτάται από την ύπαρξη αντισταθμιστικής αγοραστικής ισχύος, η οποία θα μπορούσε να καταστήσει μία μικρή αλλά μη παροδική αύξηση των τελών τερματισμού μη επικερδή.

1.4.3 Δομή της Αγοράς

Ως αποτέλεσμα της συγκέντρωσης της TIM HELLAS και της Q TELECOMMUNICATIONS (με εξαγορά), τον Ιανουάριο του 2006¹⁵, υπάρχουν

---

¹⁵ Σύμφωνα με την Απόφαση της EETT 368/39/22-12-2005, η αλλαγή ελέγχου της Q TELECOM εγκρίθηκε, με την απόκτηση του 100% του μετοχικού της κεφαλαίου από μια θυγατρική της TIM HELLAS. Η συγκέντρωση εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με την Απόφαση No. SG-Greffe (2006) D/200119, Brussels 13-1-2006 EC. Με βάση την απόφαση αυτή, η Επιτροπή θεωρεί ότι η συναλλαγή αυτή αποτελεί «συγκέντρωση» σύμφωνα με το Άρθρο 3 (1)(β) του Κανονισμού για τις Συγχωνεύσεις (Merger Regulation), η οποία ενώ οδηγεί σε μείωση των παικτών της αγοράς κινητής στην Ελληνική αγορά, δεν θα έχει αρνητικές συνέπειες. Αντίθετα, θα οδηγήσει στη δημιουργία ενός πιο ισχυρού παρόχου κινητής, ο οποίος θα είναι σε πιο πλεονεκτική θέση για να ανταγωνιστεί τους μεγαλύτερους παρόχους, τη VODAFONE και την COSMOTE.

ουσιαστικά τρεις ΠΔΚ στην αγορά κινητής στην Ελλάδα από τον Ιούλιο του 2006, συγκεκριμένα: η WIND (όπως μετονομάστηκε η TIM HELLAS) η οποία ξεκίνησε το 1992, η VODAFONE, η οποία ξεκίνησε το 1993 και η COSMOTE, η οποία ξεκίνησε το 1998. Μέχρι την συγκέντρωση της TIM HELLAS και της Q TELECOM, η τελευταία λειτουργούσε από το 2002.

Σημειώνεται ότι σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην ΑΠ ΕΕΤΤ 433/22/3-05-2007, η ΕΕΤΤ ενέκρινε τη συγχώνευση της Εταιρείας «TIM HELLAS Τηλεπικοινωνίες ΑΕΒΕ» με την «Q-Telecommunications ΑΕ Τηλεπικοινωνιών» με απορρόφηση της της τελευταίας από την πρώτη.

Όλοι οι σημερινοί Πάροχοι Δικτύων Κινητής (ΠΔΚ) έχουν λάβει άδειες 3G το 2001, και έχουν ξεκινήσει την παροχή υπηρεσιών 3G, ήδη από τον Ιανουάριο του 2004 (WIND), το Μάιο του 2004 (COSMOTE) και τον Αύγουστο του 2004 (VODAFONE).

Η διαχρονική εξέλιξη των μεριδίων των ΠΔΚ στην Ελλάδα με βάση τους συνολικούς συνδρομητές, παρουσιάζεται στον κάτωθι πίνακα:

	Ιαν 2004	Ιαν 2005	Ιαν 2006	Ιαν 2007	Οκτ 2007
COSMOTE	37,9%	37,5%	37,3%	37,6%	38,6%
VODAFONE	35,3%	34,9%	35,7%	35,7%	33,5%
WIND	23,3%	21%	19,4%	20%	27,9%
Q-TELECOM	3,5%	6,5%	7,6%	6,7%	

Σε σχέση με την υπό εξέταση αγορά, ο παρακάτω πίνακας δίνει την εξέλιξη της κίνησης που τερματίζει συνολικά σε όλα τα δίκτυα κινητής (οι τιμές που αναφέρονται στον πίνακα είναι σε εκατομμύρια λεπτά κίνησης).

	2003	2004	2005	2006	2007
ΚΙΝΗΣΗ ΤΕΡΜΑΤΙΣΜΟΥ ΦΩΝΗΤΙΚΩΝ ΚΛΗΣΕΩΝ	5,139	6,000	6,881	7,778	7,894

2 Ορισμός αγορών

2.1 Εισαγωγή

Οι υπηρεσίες υπό εξέταση στην παρούσα έρευνα είναι αυτές που αφορούν στον τερματισμό φωνητικών κλήσεων σε δίκτυα κινητής τηλεφωνίας 2^{ης} και 3^{ης} Γενιάς και οι οποίες αποτελούν αναγκαίο συστατικό για τον τερματισμό κλήσεων συνδρομητών σταθερής ή κινητής τηλεφωνίας. Οι εν λόγω υπηρεσίες τερματισμού αποτελούν υπηρεσίες τις οποίες αγοράζει ο πάροχος του καλούντος συνδρομητή μιας κλήσης από τον ΠΔΚ του καλούμενου συνδρομητή. Ο πάροχος που εκκινεί την κλήση μπορεί να είναι πάροχος σταθερής ή κινητής τηλεφωνίας, πάροχος επιλογής/ προεπιλογής φορέα ή ακόμα και ο πάροχος ΠΔΚ που τερματίζει την κλήση για τις περιπτώσεις εκείνες όπου ένας πάροχος διενεργεί μια κλήση από άκρο σε άκρο (on-net κλήση).

Όταν πραγματοποιείται μια κλήση σε κινητό τηλέφωνο, ανεξαρτήτως της ταυτότητας του δικτύου από το οποίο εκκινεί η κλήση (δηλαδή, σταθερό ή άλλο κινητό), η κλήση περνά από τον πάροχο που εκκινεί την κλήση στον πάροχο που την τερματίζει (πιθανώς μέσω διαβίβασης από έναν τρίτο πάροχο). Ο τερματισμός κλήσεων σε κινητά στην Ελλάδα πραγματοποιείται και χρεώνεται σε επίπεδο χονδρικής από τον πάροχο του δικτύου κινητής του καλούμενου στο δίκτυο από το οποίο εκκινεί η κλήση. Το τέλος τερματισμού πληρώνεται από τον πάροχο που εκκινεί την κλήση και μεταφέρεται στην τιμή λιανικής την οποία ο καλών πληρώνει για την κλήση, σε διαφορετικό βαθμό κάθε φορά που εξαρτάται από τις ειδικές συνθήκες της αγοράς. Στα πλαίσια της εξέτασης του εύρους της σχετικής αγοράς για τον τερματισμό κλήσεων σε χονδρικό επίπεδο, η ΕΕΤΤ διερεύνησε τα κάτωθι ζητήματα:

- Υποκαταστασιμότητα από πλευράς προσφοράς

- Τερματισμός κλήσης σε άλλο δίκτυο κινητής
- Τερματισμός με κλήση VoIP
- Τερματισμός με υπηρεσία μηνυμάτων (SMS/ Instant messaging)
- Υποκατάστασιμότητα από πλευράς ζήτησης σε επίπεδο χονδρικής
  - Tromboning
  - Τερματισμός μέσω GSM gateways
- Υποκατάστασιμότητα από πλευράς ζήτησης σε επίπεδο λιανικής
  - Τερματισμός σε σταθερή γραμμή
  - Τερματισμός με άλλη υπηρεσία (SMS/IM/VoIP)
  - Πραγματοποίηση αναπάντητης κλήσης
  - Πραγματοποίηση σύντομης κλήσης
  - Αλλαγή της SIM κάρτας
  - Πραγματοποίηση on-net κλήσης αντί off-net κλήσης

2.2 Σχετική αγορά προϊόντων

2.2.1 Υποκατάσταση από πλευράς προσφοράς

Υποκατάσταση προσφοράς θεωρείται ότι υφίσταται όταν, ανταποκρινόμενοι σε μια αύξηση της τιμής ενός συγκεκριμένου προϊόντος ή μιας υπηρεσίας, οι προμηθευτές άλλων προϊόντων ή υπηρεσιών προβαίνουν στην παροχή του προϊόντος του οποίου η τιμή έχει αυξηθεί εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος (καθιστώντας με αυτόν τον τρόπο ζημιογόνα την αύξηση της τιμής). Θα πρέπει, επομένως, να εξεταστεί κατά πόσον υπάρχουν τρόποι για να υπάρξει υποκατάσταση προσφοράς (δηλαδή τρόποι με τους οποίους μία κλήση θα μπορούσε να τερματιστεί σε άλλο δίκτυο από εκείνο του ΠΔΚ του οποίου ο καλούμενος είναι συνδρομητής για υπηρεσίες πρόσβασης και συλλογής).

Υποκατάσταση προσφοράς από άλλον ΠΔΚ

Η υποκατάσταση προσφοράς σε επίπεδο χονδρικής θα μπορούσε να προέλθει πιο εύκολα από άλλους ΠΔΚ. Εντούτοις, αυτό θα προϋπέθετε ότι οι συσκευές κινητών θα μπορούσαν να μεταφέρονται μεταξύ των δικτύων για τον τερματισμό. Παρά το γεγονός ότι οι συσκευές GSM μπορούν να (και πράγματι) κάνουν περιαγωγή ανάμεσα στα δίκτυα, η ΕΕΤΤ αντιλαμβάνεται ότι επί του παρόντος δεν είναι εφικτό για το δίκτυο που εκκινεί μια κλήση να επιλέγει το δίκτυο στο οποίο θα τερματιστεί αυτή η κλήση.

Ορισμένες τεχνικές δυσκολίες με αυτήν την πιθανή μορφή υποκατάστασης θα μπορούσαν να ξεπεραστούν μέσω της δρομολόγησης των κλήσεων σε έναν εικονικό φορέα (virtual entity) ο οποίος θα παρέχει τερματισμό στους πελάτες του, επιλέγοντας το δίκτυο κινητής στο οποίο θα τερματίζει τις κλήσεις αυτές. Μια τέτοια τεχνική λύση απαιτεί αυτός ο εικονικός πάροχος να έχει τη δυνατότητα να ελέγχει ανά πάσα στιγμή το δίκτυο στο οποίο είναι συνδεδεμένοι οι πελάτες του και να δύναται να επικοινωνήσει με τις κάρτες SIM των πελατών του (προκειμένου να αλλάζει δίκτυα).

Εναλλακτικά, ο εικονικός πάροχος θα μπορούσε ενδεχομένως να λειτουργεί μέσω μιας κάρτας SIM που θα υποστηριζόταν από το κατάλληλο λογισμικό και η οποία θα διάλεγε **αυτομάτως** ένα προτιμώμενο δίκτυο τερματισμού της κλήσης. Η υπηρεσία αυτή θα είχε κάποιες ομοιότητες με την λειτουργία προτιμώμενων δικτύων που χρησιμοποιείται σε ορισμένες περιπτώσεις για την υπηρεσία διεθνούς περιαγωγής. Ο εικονικός αυτός πάροχος θα μπορούσε λοιπόν να είναι εθνικός πάροχος που θα είχε συνάψει συμφωνίες με κάποιους (ή και όλους τους) εθνικούς παρόχους κινητών δικτύων, έτσι ώστε να μπορεί να επωφελείται από τα διαφορετικά τέλη τερματισμού φωνητικών κλήσεων από τους εν λόγω κινητούς παρόχους.

Δεδομένων των τεχνικών δυσκολιών τόσο σε επίπεδο δικτύου, όσο και σε επίπεδο τερματικών συσκευών καθώς και εφαρμογών, θεωρείται απίθανη η εμφάνιση ενός τέτοιου παρόχου στην Ελληνική αγορά, στα πλαίσια του χρονικού ορίζοντα της παρούσας ανάλυσης. Η θεώρηση αυτή ενισχύεται από το γεγονός ότι δεν είναι

γνωστή στην EETT η παρουσία κάποιου τέτοιου εικονικού παρόχου σε καμία χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τερματισμός μέσω κλήσης VoIP

Για την εξέταση του τερματισμού μίας κλήσης μέσω τεχνολογίας VoIP πρέπει να γίνει διάκριση ανάμεσα στην (α) «κανονική» κίνηση κινητής τηλεφωνίας μέσω της χρήσης πρωτοκόλλου IP (π.χ. φωνή μέσω ορισμένων 3G releases ή 4G), και στην (β) κινητή τηλεφωνία μέσω πακέτων δεδομένων που κάνουν χρήση λογισμικού IP (π.χ. Skype ή πελάτη SIP).

Στην πρώτη περίπτωση (α), η κινητή VoIP αντιστοιχεί σε τεχνολογική επιλογή με βάση την οποία φωνητικές κλήσεις καταλήγουν στον τελικό χρήστη, και παρέχει την ίδια υπηρεσία τερματισμού με εκείνη μιας τυπικής υπηρεσίας τηλεφωνίας, με μεταγωγή μέσω κυκλωμάτων.

Η δεύτερη κατηγορία (β), δηλαδή η κινητή τηλεφωνία μέσω πακέτων δεδομένων που κάνουν χρήση λογισμικού IP (π.χ. Skype ή πελάτη SIP) θα μπορούσε να προσφέρει ένα μέσω τερματισμού κλήσεων σε μία συγκεκριμένη συσκευή. Όμως, για να γίνει αυτό στην πράξη, θα πρέπει να συντρέξουν οι εξής προϋποθέσεις :

- ο καλούμενος συνδρομητής θα πρέπει να έχει συσκευή λήψης δεδομένων (π.χ. τηλέφωνο 3G)
- η συσκευή αυτή θα πρέπει να μπορεί να τερματίσει την κλήση (π.χ. με το σχετικό λογισμικό ή εφαρμογή)
- ο καλούμενος συνδρομητής θα πρέπει να έχει συνδρομή σε υπηρεσίες που επιτρέπουν τη χρήση δεδομένων
- ο πάροχος δικτύου (του καλούμενου συνδρομητή) θα πρέπει να επιτρέπει την διαβίβαση πακέτων VoIP
- ο πάροχος VoIP θα πρέπει ενδεχομένως να έχει σειρά αριθμών και μέσα μεταβίβασης κλήσεων στη σχετική διεύθυνση IP.

Επομένως, στην πράξη, η υπηρεσία αυτή θα αποτελούσε προς το παρόν πιθανό υποκατάστατο για ένα εξαιρετικά χαμηλό αριθμό χρηστών. Ως εκ τούτου, εάν λάβουμε ως υπόθεση μια αύξηση κατά 5-10% του τέλους μιας τυπικής υπηρεσίας τερματισμού φωνητικής κλήσης, θα ήταν εξαιρετικά απίθανο για τους παρόχους να

μετακινηθούν σε μία λύση μεταβίβασης φωνητικών κλήσεων μέσω πακέτων δεδομένων που χρησιμοποιούν λογισμικό IP (π.χ. Skype ή πελάτης SIP), προκειμένου να τερματίσουν τις φωνητικές τους κλήσεις με αποτέλεσμα η αύξηση του τέλους τερματισμού να μην είναι επικερδής. Επομένως, μια και στην περίπτωση αυτή το τεστ SSNIP θα ήταν αρνητικό, η μεταβίβαση φωνητικών κλήσεων μέσω πακέτων δεδομένων και χρήση λογισμικού IP (π.χ. Skype ή πελάτης SIP) δεν θα πρέπει να θεωρηθεί ως υπηρεσία που μπορεί να συμπεριληφθεί στον ορισμό της Αγοράς 7.

Θα πρέπει ακόμη να σημειωθεί ότι δεν είναι προς το συμφέρον των παρόχων να υποστηρίξουν την ανάπτυξη μιας υπηρεσίας αυτού του τύπου, μια και αυτό θα άνοιγε ευκαιρίες αρμπιτράζ (arbitrage), όσον αφορά στις δικές τους τυπικές υπηρεσίες φωνής. Οι πάροχοι κινητής έχουν διάφορα μέσα στη διάθεσή τους για να εμποδίσουν μια τέτοια υπηρεσία. Π.χ.

- μπορούν να παρεμποδίσουν την υπηρεσία στο επίπεδο του δικτύου (όπως αναφέρθηκε πιο πάνω)
- μπορούν να εφαρμόσουν τέλη που θα περιορίσουν την χρήση VoIP
- μπορούν ακόμη να εκμεταλλευθούν τις σχέσεις τους με τους κατασκευαστές συσκευών τηλεφωνίας προκειμένου να εμποδίσουν την εγκατάσταση του σχετικού λογισμικού στις συσκευές που διακινούνται μαζικά στην αγορά.

Επομένως η EETT θεωρεί ότι, παρά το γεγονός ότι η κινητή VoIP (όπως π.χ. SIP ή υπηρεσίες τύπου Skype) μπορεί θεωρητικά να αποτελεί παρόμοια υπηρεσία, στην πράξη δεν αποτελεί ουσιαστικό υποκατάστατο από την πλευρά της προσφοράς στην Ελληνική αγορά κινητής στα πλαίσια του χρονικού ορίζοντα της παρούσας ανάλυσης.

Τερματισμός μέσω υπηρεσιών μηνυμάτων (SMS, Instant Messages)

Στο επίπεδο προσφοράς η υποκατάσταση μιας φωνητικής κλήσης από μία υπηρεσία μηνυμάτων (SMS, Instant Messaging) δεν είναι εφικτή, δεδομένου ότι δεν είναι δυνατό να τερματιστεί σε υπηρεσία τερματισμού μηνυμάτων μία κλήση που ξεκίνησε ως φωνητική κλήση. Συνεπώς η θέση της EETT είναι ότι λόγω των εγγενών διαφορών στη λειτουργικότητα των υπηρεσιών, τα σύντομα μηνύματα (SMS) και τα

στιγμιαία μηνύματα (IM) δεν μπορούν να θεωρηθούν δυνητικά υποκατάστατα των υπηρεσιών τερματισμού φωνητικών κλήσεων.

2.2.2 Υποκατάσταση ζήτησης σε επίπεδο χονδρικής

Σύμφωνα με το επεξηγηματικό σημείωμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναφορικά με τη νέα Σύσταση για την καινούργια σειρά σχετικών αγορών (EC Explanatory Memorandum on Relevant Markets), θα μπορούσε να υπάρξει περιορισμός στα τέλη τερματισμού για κλήσεις σε κινητά αν ήταν δυνατή η υποκαταστασιμότητα ζήτησης σε επίπεδο χονδρικής.

Η υποκατάσταση σε επίπεδο χονδρικής δεν είναι εφικτή επί του παρόντος δεδομένου ότι η ζήτηση σε επίπεδο χονδρικής είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την προσφορά. Συγκεκριμένα, οποιοσδήποτε πάροχος που επιθυμεί να προσφέρει κλήσεις σε πελάτες σε ένα συγκεκριμένο δίκτυο κινητής θα πρέπει να αγοράζει τον τερματισμό από τον αντίστοιχο ΠΔΚ προκειμένου να έχει τη δυνατότητα να πράξει κάτι τέτοιο.

Ως εναλλακτικές της προμήθειας τερματισμού κλήσεων από τον πάροχο του καλούμενου συνδρομητή, μπορούν να θεωρηθούν το tromboning και ο τερματισμός μέσω GSM gateways.

Tromboning

Η πρακτική tromboning αποτελεί μία εναλλακτική λύση στον απευθείας τερματισμό κινητής, σε περιπτώσεις όπου ένας διεθνής πάροχος προσφέρει τέλη για τον τερματισμό κίνησης σε μία συγκεκριμένη χώρα που δεν εξαρτώνται από τον τύπο (σταθερό ή κινητό) του δικτύου τερματισμού. Το ίδιο τέλος τερματισμού χρεώνεται από τον διεθνή πάροχο με βάση ένα μεσοσταθμισμένο μέσο όρο (weighted average) των τελών σταθερού και κινητού τερματισμού. Η κατάσταση αυτή δημιουργεί ευκαιρίες αρμπιτράζ για εθνικούς παρόχους που μπορούν να μεταβιβάσουν τις κλήσεις προς κινητό σε ένα διεθνή πάροχο, ο οποίος τις τερματίζει πίσω στην ίδια χώρα, χρεώνοντας στον πάροχο που του έδωσε την κίνηση αυτή ένα μεσοσταθμισμένο τέλος που μπορεί να είναι χαμηλότερο από το τέλος τερματισμού εθνικών κινητών κλήσεων. Η πρακτική αυτή ξεκίνησε πριν από μερικά χρόνια, όταν

οι κλήσεις προς κινητό αντιπροσώπευαν ακόμα χαμηλό ποσοστό της όλης κίνησης. Στην αρχή, οι πάροχοι διεθνούς κίνησης είχαν ένα ενιαίο τέλος τερματισμού για κάθε χώρα. Βαθμιαία όμως, μερικοί εθνικοί πάροχοι άρχισαν να κάνουν χρήση αυτής της δυνατότητας αρμπιτράζ σε βάρος των διεθνών παρόχων, οι οποίοι χρέωναν μεν στο δίκτυο που τους παρέδιδε την κλήση ένα μεσοσταθμισμένο τέλος (μεταξύ του τέλους σταθερού και κινητού τερματισμού) πλήρωναν δε μετά στον πάροχο του δικτύου κινητής που τερμάτιζε την κλήση για τον εν λόγω τερματισμό, υψηλότερο τέλος για από εκείνο που εισέπρατταν από τον πάροχο που τους παρέδιδε προς τερματισμό την εν λόγω κλήση. Το αποτέλεσμα ήταν οι διεθνείς αυτοί πάροχοι να ζημιώνονται από την κίνηση αυτή. Συνεπώς, οι πάροχοι αυτοί άρχισαν βαθμιαία να μεταπηδούν σε σύστημα διαφοροποιημένων χρεώσεων, ανάλογα με το δίκτυο (σταθερό ή κινητό) του τερματισμού και η κίνηση tromboning γρήγορα εξαφανίσθηκε στις περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η EETT συνεπώς θεωρεί ότι το tromboning δεν αποτελεί παρά μία βραχυπρόθεσμη ευκαιρία, καθώς οι τυχόν διεθνείς πάροχοι που δεν έχουν ακόμα υιοθετήσει τέτοιες διαφοροποιημένες χρεώσεις έχουν συμφέρον να το κάνουν.

Τερματισμός μέσω GSM Gateways

Η συγκεκριμένη εναλλακτική αφορά στην επανεκκίνηση των κλήσεων από το δίκτυο κινητής στο οποίο τερματίζουν. Στην πραγματικότητα ο τερματισμός κίνησης μέσω των GSM gateways δεν παρέχει εναλλακτική λύση (τόσο σε επίπεδο λειτουργικών, όσο και ποιοτικών χαρακτηριστικών) στη χρήση του κινητού δικτύου που παρέχει την υπηρεσία τερματισμού κινητής, και για το λόγο αυτό δεν περιλαμβάνεται στη σχετική αγορά, αλλά προσφέρει κάποιες ευκαιρίες αρμπιτράζ όταν οι τιμές για κλήσεις on-net είναι χαμηλότερες από τα τέλη τερματισμού κινητών κλήσεων.

2.2.3 Υποκατάσταση ζήτησης σε επίπεδο λιανικής

Η εκτίμηση των δυνατοτήτων υποκατάστασης ζήτησης απαιτεί την εξέταση του βαθμού στον οποίο οι καταναλωτές των εν λόγω υπηρεσιών τις θεωρούν εναλλάξιμες

ή υποκατάστατες. Ο ανταγωνισμός μεταξύ υποκατάστατων προϊόντων συνήθως έχει πολλές πτυχές, συμπεριλαμβανομένης της τιμής, της ποιότητας, της υπηρεσίας και της καινοτομίας/νεωτερισμού.

Προκειμένου να αντιδράσει στο υψηλό τέλος τερματισμού ενός κινητού παρόχου μέσω της υποκατάστασης, ο καταναλωτής θα πρέπει να έχει πρόσβαση σε μια εξίσου λειτουργική εναλλακτική υπηρεσία η οποία δε χρησιμοποιεί τον τερματισμό αυτό. Προκειμένου ο καταναλωτής να έχει κίνητρο να αναζητήσει μια τέτοια εναλλακτική λύση, είναι ουσιαστικά απαραίτητο:

- το υψηλότερο τέλος να αντανακλάται στη λιανική τιμή που επιβάλλεται στον καταναλωτή
- ο καταναλωτής να γνωρίζει τη λιανική τιμή.

Ο πρώτος όρος απαιτεί είτε να επιβάλλεται με ρύθμιση να αντανακλώνται τα τέλη τερματισμού σε κινητά στις λιανικές τιμές των κλήσεων σε κινητά, ή το επίπεδο του ανταγωνισμού στις αγορές λιανικής να είναι επαρκώς υψηλό ώστε να επιτυγχάνεται το ίδιο αποτέλεσμα. Από την άποψη αυτή, η EETT σημειώνει ότι δεν είναι απαραίτητα αληθές ότι θα εκπληρωθεί ο πρώτος όρος. Εάν δεν εκπληρωθεί, τότε η ζήτηση για κλήσεις σε κινητά κατά κύριο λόγο θα παραμείνει ανεπηρέαστη από μια αλλαγή στα τέλη τερματισμού. Εάν υποθέσει κανείς ότι θα υπάρξει μια αντίστοιχη αλλαγή στις λιανικές τιμές των κλήσεων σε κινητά, τότε θα είναι απαραίτητο να εξεταστεί κατά πόσον οι καταναλωτές αναγνωρίζουν ότι καλούν έναν κινητό αριθμό και επίσης εάν γνωρίζουν την τιμή που κοστίζει η κλήση αυτή. Εάν δεν πληρούνται αυτοί οι όροι, δεν υπάρχει προοπτική να δημιουργηθεί υποκατάσταση ζήτησης. Η EETT εκτιμά ότι οι συνθήκες της αγοράς αναφορικά με την πλήρωση των δύο αυτών όρων δεν έχουν μεταβληθεί σε σχέση με την προηγούμενη ανάλυση της αγοράς δηλαδή οι συγκεκριμένοι όροι δεν πληρούνται.

Στο επίπεδο λιανικής, είναι διαθέσιμη μια σειρά πιθανών υποκατάστατων ζήτησης, τα οποία υποστηρίζεται ότι δύνανται να επιδράσουν στη δυνατότητα μεταβολής της τιμής που μπορεί να έχει ένας ΠΔΚ (στο επίπεδο χονδρικής) για υπηρεσίες τερματισμού. Αυτά τα πιθανά υποκατάστατα συμπεριλαμβάνουν:

- την κλήση του καλούμενου στη σταθερή γραμμή του
- την αποστολή γραπτών μηνυμάτων SMS ή άμεσων μηνυμάτων (IM)

- την πραγματοποίηση μιας κλήσης μέσω τεχνολογίας VoIP
- την πραγματοποίηση μιας αναπάντητης κλήσης προκειμένου να ζητηθεί από τον καλούμενο να καλέσει
- τη συντόμευση των κλήσεων συνολικά
- την αλλαγή κάρτας SIM από τον ίδιο το καλούμενο
- Πραγματοποίηση κλήσης εντός δικτύου αντί κλήσης εκτός δικτύου

Κλήση του καλούμενου σε σταθερή γραμμή

Η βασική λειτουργική διαφορά μεταξύ σταθερής και κινητής τηλεφωνίας είναι το στοιχείο της κινητικότητας που ενυπάρχει σε όλες τις υπηρεσίες κινητής. Ενώ επί τη βάση των τεχνολογικών εξελίξεων δύνανται να παρέχονται παρόμοιες υπηρεσίες μέσω σταθερών και κινητών συνδέσεων, οι σταθερές συνδέσεις δεν διαθέτουν το χαρακτηριστικό της κινητικότητας. Είναι πιθανόν να υπάρχει μονόπλευρη υποκαταστασιμότητα, καθόσον οι υπηρεσίες κινητής δεν μπορούν να υποκατασταθούν από υπηρεσίες σταθερής.

Επιπρόσθετα, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, μία αύξηση στα τέλη τερματισμού δεν είναι βέβαιο ότι θα επηρεάσει τις λιανικές χρεώσεις, ή και ακόμα αν γίνει κάτι τέτοιο δεν είναι βέβαιο ότι ο λιανικός χρήστης θα γνωρίζει την αντιστοίχιση του τέλους τερματισμού στο δίκτυο με την λιανική χρέωση.

Με βάση τα ανωτέρω, η EETT δεν θεωρεί πιθανή την μεταστροφή κρίσιμης μάζας κλήσεων προς κινητό σε κλήσεις σε σταθερό ώστε να καταστεί μη κερδοφόρα μία υποθετική αύξηση στα τέλη τερματισμού των κλήσεων σε κινητό της τάξης του 5-10% (τεστ του υποθετικού μονοπωλίου (SSNIP)).

Στην κατηγορία αυτή θα μπορούσε να εξεταστεί και πιθανή υποκατάσταση από συνδυασμένες υπηρεσίες παροχής σταθερού – κινητού τηλεφώνου με διαφοροποίηση στις χρεώσεις ανάλογα με τη θέση του συνδρομητή σε σχέση με τη διεύθυνση «σπιτιού του».

Γενικά μπορούν να αναγνωριστούν δύο εναλλακτικές στην παροχή μιας τέτοιας υπηρεσίας:

- Η εισερχόμενη κλήση δρομολογείται από τον γεωγραφικό αριθμό προς την συσκευή κινητού μέσω SIP πάνω από δίκτυο WiFi

- Η εισερχόμενη κλήση δρομολογείται από τον γεωγραφικό αριθμό προς την συσκευή κινητού μέσω του δικτύου κινητών

Στην πρώτη περίπτωση η κλήση δεν τερματίζεται στο κινητό δίκτυο αλλά στο WiFi δίκτυο, οπότε ο πάροχος σταθερού δεν χρεώνεται με τέλος τερματισμού.

Στην δεύτερη περίπτωση δεν υπάρχει κάποια διαφοροποίηση στην αγορά τερματισμού όταν ο πάροχος σταθερού πληρώνει το τέλος τερματισμού στον ΠΔΚ κατά την προώθηση της κλήσης στο κινητό.

Σε κάθε περίπτωση οι υπηρεσίες αυτές είναι νέες και καινοτόμες, και ο αριθμός των συνδρομητών, είναι ακόμη σχετικά περιορισμένος. Η EETT δεν αναμένει σημαντική επίδραση στην λιανική αγορά από τις προαναφερόμενες υπηρεσίες στη διάρκεια ισχύος των συμπερασμάτων της παρούσας ανάλυσης. Η EETT θα παρακολουθεί τις εξελίξεις στις συγκεκριμένες υπηρεσίες και θα επέμβει σε περίπτωση που κριθεί απαραίτητο.

Υποκατάσταση με γραπτά μηνύματα (SMS & IM)

Ενώ τα γραπτά μηνύματα μπορούν μερικώς να υποκαταστήσουν μία κλήση σε ένα συνδρομητή κινητής τηλεφωνίας, η πιθανή καθυστέρηση και ο περιορισμός στο μέγεθος των μηνυμάτων οδηγούν την EETT στο συμπέρασμα ότι τα γραπτά μηνύματα δεν είναι επαρκή υποκατάστατα μιας φωνητικής κλήσης. Πράγματι, ο καθορισμός διαφορετικών τελών διασύνδεσης και όρων για τα μηνύματα SMS δείχνουν ότι δεν είναι εναλλάξιμα.

Το ίδιο αλλά σε μεγαλύτερο βαθμό ισχύει και τα στιγμιαία μηνύματα δεδομένης της μη ευρείας αποδοχής και χρήσης της συγκεκριμένης υπηρεσίας, αλλά και των απαιτήσεων που θέτει η χρήση της στον καλούμενο συνδρομητή (π.χ. την ανάγκη ύπαρξης σύνδεσης δεδομένων του καλούμενου πάνω από την οποία θα παραδίδονται τα άμεσα μηνύματα).

Υποκατάσταση με κλήση VoIP

Σχετικά με τη δυνατότητα υποκατάστασης σε επίπεδο λιανικής μιας κλήσης σε κινητό με μία κλήση τεχνολογίας VoIP σε σταθερή θέση, ισχύουν ακριβώς τα ίδια με την περίπτωση της υποκατάστασης με κλήση σε σταθερό.

Εξετάζοντας την περίπτωση τερματισμού κλήσης VoIP σε κινητό, θα πρέπει να συντρέξουν οι εξής προϋποθέσεις ώστε να είναι δυνατή η πραγματοποίηση της κλήσης:

- ο καλούμενος συνδρομητής θα πρέπει να έχει συσκευή λήψης δεδομένων (π.χ. τηλέφωνο 3G)
- η συσκευή αυτή θα πρέπει να μπορεί να τερματίσει την κλήση (π.χ. με το σχετικό λογισμικό ή εφαρμογή)
- ο καλούμενος συνδρομητής θα πρέπει να έχει συνδρομή σε πακέτο τιμών που επιτρέπει τη χρήση δεδομένων
- ο πάροχος δικτύου (του καλούμενου συνδρομητή) θα πρέπει να επιτρέπει την μεταβίβαση κίνησης VoIP
- ο πάροχος VoIP ενδεχομένως θα πρέπει να έχει σειρά αριθμών και μέσα μεταβίβασης κλήσεων στην σχετική διεύθυνση IP (π.χ. ένα media gateway, IP transit και μία συμφωνία διασύνδεσης).

Επομένως, στην πράξη, η υπηρεσία αυτή θα αποτελούσε προς το παρόν πιθανό υποκατάστατο για ένα εξαιρετικά χαμηλό αριθμό χρηστών.

Υποκατάσταση με αναπάντητη ή σύντομη κλήση

Η υποκατάσταση με αναπάντητη κλήση ή η συντόμευση της κλήσης δεν αποτελούν πραγματικές εναλλακτικές, καθώς η χρήση τους αντανάκλα μέτρα αυτοεξυπηρέτησης που αποσκοπούν στο να αντιμετωπίσουν τα υψηλά τέλη τερματισμού σε κινητά, στο βαθμό που οι τιμές τους αντανάκλωνται στις τιμές λιανικής.

Αλλαγή της κάρτας SIM από τον καλούμενο

Η χρήση 'manual' τρόπων υποκατάστασης (π.χ. εσωτερικός χώρος για τοποθέτηση διπλών καρτών SIM) δεν αποτελεί, κατά την άποψη της EETT, άμεσο υποκατάστατο για μια υπηρεσία τερματισμού, καθώς αυτό θα χρησιμοποιούνταν κυρίως για σκοπούς πρόσβασης και εκκίνησης και όχι για τερματισμού. Επιπλέον, ενώ θεωρητικά είναι

δυνατή η ‘αυτόματη’ υποκατάσταση, δεν έχει αναπτυχθεί ακόμη μηχανισμός που να δίνει εντολή στο τηλέφωνο του καλούμενου να αλλάζει δίκτυο αυτόματα, ούτε είναι πιθανό να αναπτυχθεί στο άμεσο μέλλον.

Πραγματοποίηση κλήσης εντός δικτύου αντί κλήσης εκτός δικτύου

Η υποκατάσταση μιας off-net κλήσης σε on-net μπορεί να πραγματοποιηθεί είτε με ενέργεια του καλούντος συνδρομητή (ο οποίος χρεώνεται για την πραγματοποίηση της συγκεκριμένης κλήσης) είτε του καλούμενου.

Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει ο καλούμενος να είναι συνδρομητής σε παραπάνω από ένα δίκτυα κινητής (ενδεχομένως σε όλα τα δίκτυα ώστε να προσφέρεται η δυνατότητα on-net κλήσεων σε όλους τους καλούντες ανεξάρτητα από το δίκτυό τους) έτσι ώστε ο καλών συνδρομητής να μπορεί να τον καλέσει στο δίκτυο που εκκινεί την κλήση και να εκμεταλλευτεί τις χαμηλότερες on-net χρεώσεις. Ακόμα και σ’ αυτή την περίπτωση υπάρχει τεχνική δυσκολία δεδομένου ότι η ίδια συσκευή δεν μπορεί να ενεργή σε παραπάνω από ένα δίκτυο. Παράλληλα, ακόμα κι αν ήταν τεχνικά εφικτή η αυτόματη και άμεση επιλογή δικτύου για τον τερματισμό της κλήσης, ο καλών συνδρομητής δεν μπορεί να είναι σίγουρος για το δίκτυο του καλούμενου λόγω της πιθανής φορητότητας του αριθμού σε άλλο δίκτυο από αυτό της αριθμοσειράς του.

2.3 Ορισμός Γεωγραφικής Αγοράς

Η σχετική γεωγραφική αγορά αντιστοιχεί στην περιοχή όπου οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στην προσφορά και τη ζήτηση των σχετικών προϊόντων ή υπηρεσιών, και όπου οι συνθήκες του ανταγωνισμού είναι επαρκώς ομοιογενείς, και η οποία μπορεί να διακριθεί από γειτονικές κυρίως περιοχές διότι στις εν λόγω περιοχές οι συνθήκες του ανταγωνισμού διαφέρουν σημαντικά.¹⁶ Βάσει του ορισμού αυτού, κατά την άποψη της ΕΕΤΤ, η σχετική γεωγραφική αγορά για τις

¹⁶ *United Brands v. Commission* [1978] ECR 207.

υπηρεσίες τερματισμού φωνητικών κλήσεων συμπίπτει με το σύνολο της ελληνικής επικράτειας διότι:

- Η κατασκευή και λειτουργία των δικτύων και η παροχή των υπηρεσιών υπόκειται στις ίδιες ειδικές άδειες που καλύπτουν το σύνολο της ελληνικής επικράτειας και στο ευρύτερο νομοθετικό πλαίσιο που αφορά πάλι το σύνολο της ελληνικής επικράτειας.
- Τα υπάρχοντα δίκτυα κινητής καλύπτουν ομοειδώς όλη την ελληνική επικράτεια.
- Η εμπορική (τιμολογιακή και διαφημιστική) πολιτική των οργανισμών που διαχειρίζονται τα δίκτυα ή παρέχουν τις υπηρεσίες δεν διαφοροποιείται από περιοχή σε περιοχή μέσα στην ελληνική επικράτεια.
- οι ΠΔΚ σε άλλα Κράτη Μέλη δεν αποτελούν εναλλακτική πηγή προσφοράς είτε για τους τελικούς χρήστες είτε για αυτούς που επιθυμούν την πρόσβαση σε επίπεδο λιανικής ή χονδρικής αντίστοιχα, ιδίως εν όψει της ανάγκης ανάπτυξης ενός δικτύου κινητής όπου θα τερματίζεται η κλήση
- αρκετοί παράγοντες της προσφοράς εμποδίζουν τους ξένους παρόχους από το να δημιουργήσουν δίκτυα τερματισμού κινητής αποτελεσματικά και άμεσα στην Ελλάδα συμπεριλαμβανομένης, παραδείγματος χάριν, της ύπαρξης σημαντικού κόστους επένδυσης. .
- το γεγονός ότι η οικονομική βιωσιμότητα των δυνατοτήτων διεθνούς arbitrage μέσω του tromboning καθίσταται όλο και πιο δύσκολο με την πάροδο του χρόνου, ιδίως επειδή τα περισσότερα άλλα κράτη, όπως επίσης και οι ΠΔΚ, σταδιακά έχουν καταργήσει τα εμπορικά κίνητρα για arbitrage μεταξύ διεθνών και εθνικών τελών, και επειδή οι πρακτικές αυτές σε κάθε περίπτωση δεν αποφεύγουν τα τέλη τερματισμού σε κινητά

ΕΕΤΤ

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ & ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΩΝ

2.4 Συμπεράσματα

Υπάρχει χωριστή αγορά χονδρικής για τον τερματισμό κλήσεων στο δίκτυο κάθε ΠΔΚ στην Ελλάδα, συγκεκριμένα της COSMOTE, της Vodafone, και της WIND.. Το γεωγραφικό εύρος κάθε αγοράς είναι η Ελληνική επικράτεια.

EETT

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ & ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΩΝ

3 Ανάλυση Αγοράς

3.1 Εισαγωγή

Έχοντας ήδη ορίσει την σχετική αγορά προϊόντων τερματισμού των φωνητικών κλήσεων σε ξεχωριστά κινητά δίκτυα, η ΕΕΤΤ υποχρεούται να διεξάγει ανάλυση σχετικά με το εάν οι εν λόγω αγορές είναι επαρκώς ανταγωνιστικές και συγκεκριμένα εάν κάποια επιχείρηση ή επιχειρήσεις κατέχουν ΣΙΑ (Σημαντική Ισχύ στην Αγορά) στις σχετικές αγορές. Στο σημείο 27 του Προοιμίου της Οδηγίας Πλαίσιο ορίζεται ότι μια σχετική αγορά δεν είναι επαρκώς ανταγωνιστική “όταν υπάρχουν μία ή περισσότερες επιχειρήσεις με σημαντική ισχύ στην αγορά”. Το Άρθρο 14 της Οδηγίας Πλαίσιο, το οποίο αντανακλά την υπάρχουσα νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και του Πρωτοδικείου, ορίζει ότι:

“Μια επιχείρηση θεωρείται ότι κατέχει σημαντική ισχύ στην αγορά εφόσον, είτε ατομικά είτε σε συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις, ευρίσκεται σε θέση ισοδύναμη προς δεσπόζουσα θέση, ήτοι σε θέση οικονομικής ισχύος που της επιτρέπει να συμπεριφέρεται, σε σημαντικό βαθμό, ανεξάρτητα από τους ανταγωνιστές, τους πελάτες και, τελικά, τους καταναλωτές”.

Επιπλέον, στις περιπτώσεις εκείνες όπου μια επιχείρηση έχει σημαντική ισχύ σε μια συγκεκριμένη αγορά, δύναται να θεωρηθεί ως έχουσα σημαντική ισχύ σε μια στενά συνδεδεμένη αγορά, εάν οι δεσμοί μεταξύ των δύο αγορών είναι τέτοιοι ώστε να είναι δυνατή η επέκταση της ισχύος της επιχείρησης στην συνδεδεμένη αγορά και άρα η ενίσχυση της δύναμης στην αγορά.¹⁷

Σύμφωνα με την Οδηγία Πλαίσιο, η ΕΕΤΤ καλείται να αξιολογήσει τη ΣΙΑ σύμφωνα με το Κοινοτικό δίκαιο και να λάβει υπόψη «στο μέγιστο δυνατό βαθμό» τις Κατευθυντήριες Γραμμές για τη ΣΙΑ.¹⁸ Τα κριτήρια που θεωρούνται ως τα πιο καθοριστικά στο ζήτημα της ύπαρξης ΣΙΑ στη σχετική αγορά προϊόντων

¹⁷ Οδηγία Πλαίσιο, Άρθρο 14(3).

¹⁸ Οδηγία Πλαίσιο, Άρθρο 16(1).

τερματισμού των φωνητικών κλήσεων σε ξεχωριστά κινητά δίκτυα, περιλαμβάνουν τα εξής:

- Μερίδια αγοράς
- Ύπαρξη απόλυτων φραγμών εισόδου και δυνητικός ανταγωνισμός
- Ισχύς επί των τιμών σε περίπτωση απουσίας *ex ante* ρύθμισης
- Αντισταθμιστική αγοραστική ισχύς
- Πρακτικές που βλάπτουν τον ανταγωνισμό στις αγορές τερματισμού κλήσεων

3.2 Μερίδια Αγοράς

Τα υψηλά μερίδια αγοράς είναι συχνά αντιπροσωπευτικά της ισχύος στην αγορά. Παρόλο που ένα υψηλό μερίδιο αγοράς μόνο δεν επαρκεί για να θεμελιώσει την κατοχή σημαντικής ισχύος στην αγορά (δεσπόζουσα θέση), είναι απίθανο μια εταιρεία χωρίς σημαντικό μερίδιο της σχετικής αγοράς να κατέχει δεσπόζουσα θέση. Όπως αναφέρεται στις Κατευθυντήριες Γραμμές, μεγάλα μερίδια αγοράς τα οποία υπερβαίνουν το 50% της σχετικής αγοράς αποτελούν ένδειξη της ύπαρξης δεσπόζουσας θέσης¹⁹, εκτός από εξαιρετικές περιστάσεις. Ωστόσο οι Κατευθυντήριες Γραμμές ορίζουν επίσης ότι η ύπαρξη ΣΙΑ δεν μπορεί να θεμελιωθεί μόνο στη βάση μεγάλων μεριδίων στην αγορά, με αποτέλεσμα οι Εθνικές Ρυθμιστικές Αρχές (ΕΡΑ) να καλούνται να προβούν σε εκτενή ανάλυση των οικονομικών χαρακτηριστικών της σχετικής αγοράς πριν καταλήξουν σε κάποιο συμπέρασμα σχετικά με την ύπαρξη ΣΙΑ.²⁰

Στη συγκεκριμένη περίπτωση του τερματισμού κλήσεων κάθε πάροχος κινητής τηλεφωνίας είναι μονοπωλιακός (δηλαδή έχει μερίδιο αγοράς 100%) στη χονδρική παροχή τερματισμού στο δίκτυό του δεδομένου ότι δεν είναι δυνατό για οποιονδήποτε άλλο πάροχο να τερματίσει κλήσεις στους συνδρομητές των εν λόγω παρόχου. Συνεπώς, κάθε μεμονωμένος πάροχος έχει σημαντική ισχύ στην αγορά τερματισμού στο δίκτυό του και μάλιστα πολύ περισσότερη από αυτήν που εκτιμάται στο σύνηθες μαχητό τεκμήριο του 50%, εκτός εάν είτε μπορεί να αποδειχθεί ότι το εν λόγω μονοπώλιο είναι με κάποιο τρόπο παροδικό (είτε λόγω δυνατοτήτων

¹⁹ Κατευθυντήριες Γραμμές για τη ΣΙΑ, Παράγραφος 75.

²⁰ Κατευθυντήριες Γραμμές για τη ΣΙΑ, Παράγραφος 78.

παράκαμψης ή λόγω χαμηλών φραγμών εισόδου) ή λόγω αντισταθμιστικής αγοραστικής ισχύος. Στην παραγράφο 3.3 αναλύονται οι φραγμοί εισόδου ενώ στην παράγραφο 3.5 αναλύεται η αντισταθμιστική αγοραστική δύναμη.

3.3 Φραγμοί Εισόδου και Δυνητικός Ανταγωνισμός

Παρά το απόλυτο μερίδιο αγοράς (100%) στην παροχή χονδρικών υπηρεσιών τερματισμού κλήσεων, οι πάροχοι κινητής τηλεφωνίας μπορούν θεωρητικά να αντιμετωπίσουν ανταγωνιστικές πιέσεις, εάν είναι εφικτή η είσοδος νέων παρόχων στην αγορά. Η απειλή εισόδου στην αγορά, είτε μακροπρόθεσμα είτε για ένα σύντομο χρονικό διάστημα, είναι ένας από τους βασικούς ανταγωνιστικούς περιορισμούς, τουλάχιστον όπου η είσοδος αυτή είναι πιθανή (και όχι υποθετική), έγκαιρη και ουσιαστική. Οι εν λόγω αγορές μπορούν, στη θεωρία, να υπόκεινται σε κάποιον αποτελεσματικό ανταγωνιστικό περιορισμό εάν οι φραγμοί εισόδου είναι επαρκώς χαμηλοί.

Οι φραγμοί εισόδου δύνανται να ανήκουν σε μία από τις ακόλουθες δύο κατηγορίες: (α) διαθρωτικοί φραγμοί εισόδου και (β) νομοθετικοί-κανονιστικοί φραγμοί εισόδου. Διαθρωτικοί φραγμοί εισόδου υφίστανται σε περιπτώσεις όπου η φύση της τεχνολογίας σε συνδυασμό με τα σχετικά κόστη που συνεπάγεται η εφαρμογή της και/ή το επίπεδο της ζήτησης υπηρεσιών είναι τέτοια που οδηγούν σε διαφορετικές συνθήκες/ασύμμετρους όρους μεταξύ υφιστάμενων και νεοεισερχόμενων φορέων, παρεμποδίζοντας ή αποκλείοντας την είσοδο των τελευταίων στην αγορά. Οι νομοθετικοί-κανονιστικοί φραγμοί εισόδου απορρέουν από νομοθετικά, διοικητικά ή άλλου είδους κρατικά μέτρα τα οποία έχουν άμεσο αντίκτυπο στους όρους εισόδου ή/και τοποθέτησης φορέων εκμετάλλευσης στη σχετική αγορά.

Η περιορισμένη διαθεσιμότητα του φάσματος, μαζί με την αναγνώριση του ότι η μελλοντική είσοδος παρόχου δικτύου κινητής είναι επίσης ιδιαίτερα περιορισμένη για εμπορικούς λόγους (συγκεκριμένα οι απαιτούμενες οικονομίες κλίμακος σε μία ώριμη Ελληνική Αγορά, τα υψηλά-μη ανακτήσιμα κόστη που απαιτούνται για την έναρξη παροχής υπηρεσιών – sunk costs, το αναγκαίο χρονικό διάστημα για την

εγκατάσταση ενός παρόχου κινητής) καταδεικνύουν ότι η είσοδος στην αγορά ενός νέου παρόχου δικτύου κινητής είναι ιδιαίτερα απίθανη. Ακόμη και αν ένας πάροχος δικτύου κινητής ή ένας MVNO επρόκειτο να εισέλθει στην αγορά, η είσοδος αυτή δεν θα σήμαινε ότι τα υπάρχοντα επιχειρηματικά μοντέλα για την τιμολόγηση του τερματισμού κλήσεων σε κινητά – που βασίζονται στην αρχή «ο καλών πληρώνει» – θα τροποποιούνταν. Επομένως, η είσοδος αυτή δεν θα είχε καμία απολύτως επίδραση στην αγορά τερματισμού κλήσεων σε ξεχωριστά κινητά δίκτυα.

Επιπρόσθετα στα πλαίσια του τερματισμού κλήσεων κινητής, υπάρχει ένας απόλυτος φραγμός εισόδου που αντιμετωπίζουν όσοι προμηθεύονται χονδρικά τερματισμό κλήσεων κινητής, δηλαδή η πρόσβαση στους τελικούς συνδρομητές από τον πάροχο που ελέγχει το τερματικό σημείο του τελικού χρήστη.

Βάσει των γνώσεων της EETT σχετικά με υπάρχουσες ή υπό ανάπτυξη τεχνολογικές εξελίξεις, δε φαίνεται να υπάρχουν βιώσιμες εναλλακτικές που να επιτρέπουν σε οποιονδήποτε πάροχο, εκτός από τον πάροχο δικτύου κινητής που ελέγχει το τερματικό σημείο του τελικού χρήστη, να τερματίζει φωνητικές κλήσεις σε συνδρομητές, με τις οποίες να μπορεί να παρακαμφθεί ο τεχνολογικός περιορισμός που καθιστά τον τερματισμό σε οποιοδήποτε δίκτυο μη διεκδικήσιμο από άλλους υπάρχοντες ή νέους παρόχους. Στο βαθμό που υλοποιούνταν τέτοιες τεχνολογικές εναλλακτικές στο μέλλον, η αποτελεσματικότητά τους θα εξαρτάται με τη σειρά της από το βαθμό στον οποίο οι συνδρομητές κινητών παραμένουν σχετικά αδιάφοροι για τα υψηλά τέλη τερματισμού κλήσεων σε κινητά.

Μία εναλλακτική μερικής παράκαμψης (partial bypass) που έχει χρησιμοποιηθεί από τους εναλλακτικούς παρόχους σταθερής τηλεφωνίας στην Ελληνική αγορά είναι η χρήση των λεγόμενων ‘GSM gateways’,²¹ το αποτέλεσμα των οποίων είναι ότι ο εκκινών πάροχος καταβάλει το τέλος λιανικής κλήσης εντός δικτύου, αντί για το τέλος τερματισμού χονδρικής. Επιπλέον, η χρήση των GSM gateways δεν μπορεί

²¹ Δημιουργεί μια κλήση εντός δικτύου στο δίκτυο όπου πρόκειται να τερματιστεί η κλήση, και στη συνέχεια «συνδέει» αυτήν την κλήση με την αρχική κλήση.

συνολικά να ξεπεράσει την αρνητική επίδραση που έχουν στον ανταγωνισμό τα υψηλά τέλη τερματισμού για κλήσεις σε κινητά λόγω μιας σειράς τεχνολογικών περιορισμών π.χ. ποιότητας υπηρεσίας, αναγνώρισης κλήσης, κλπ.

Η EETT έχει σημειώσει τη μελλοντική δυνατότητα για ανταγωνισμό που προκύπτει από τις πολλαπλές κάρτες SIM και την επιλογή του παρόχου που θα τερματίσει την κλήση (είτε μέσω του εκκινούντος παρόχου είτε μέσω ενός «εικονικού» παρόχου που ελέγχει τις επιλογές δικτύου των συνδρομητών του). Εντούτοις, η αναμενόμενη επίδρασή τους στην Ελλάδα είναι υποθετική σε αυτό το στάδιο και, κυρίως, η επίδραση μπορεί να περιορισθεί στην ευαισθητοποίηση των καταναλωτών κατά την επιλογή ΠΔΚ. Για να υπάρξει ανταγωνιστική πίεση μέσω της χρήσης πολλαπλών καρτών SIM ο συνδρομητής κινητής θα πρέπει να γνωρίζει τις πολλαπλές κατηγορίες όχι μόνο των λιανικών αλλά και των χρεώσεων τερματισμού, και να μεταφέρεται στη SIM «με το χαμηλότερο τέλος τερματισμού». Επιπλέον, στο βαθμό που ένας χρήστης κινητού λαμβάνει κλήσεις από κινητά τόσο εντός όσο και εκτός δικτύου, δε θα έχει τη δυνατότητα να εισάγει τη σωστή 'on-net' κάρτα SIM προκειμένου να ελαχιστοποιήσει το κόστος του καλούντος χωρίς να γνωρίζει εκ των προτέρων το είδος της κλήσης που αναμένεται.

Επιπροσθέτως αν και επί του παρόντος διατίθενται στην αγορά συσκευές οι οποίες επιτρέπουν τη χειροκίνητη αλλαγή καρτών SIM, δεν υπάρχουν συσκευές που να επιτρέπουν την αυτόματη αλλαγή καρτών SIM προκειμένου να διαφοροποιείται η κάρτα SIM που χρησιμοποιείται με βάση τον «καλών» αριθμό. Πρέπει να σημειωθεί πάντως ότι η αυξανόμενη χρήση της υπηρεσίας της φορητότητας δυσχεραίνει την πραγματοποίηση αυτής της αλλαγής από τη συσκευή αλλά απαιτεί πληροφόρηση ανά περίπτωση από τον πάροχο δικτύου κινητής του συνδρομητή που διαθέτει τη συγκεκριμένη «αυτόματη» συσκευή. Ακόμα και εάν αυτό μπορούσε να υλοποιηθεί τεχνικά, κανένας ΠΔΚ δεν θα έδειχνε ενδιαφέρον να συμβάλει στη χρήση «αυτόματων» συσκευών γιατί η χρήση τέτοιων συσκευών θα περιόριζε τα έσοδα του.

Όπως αναλύθηκε διεξοδικά στην παράγραφο 2.2.1 η εμφάνιση ενός εικονικού παρόχου που θα ελέγχει τις επιλογές δικτύου των συνδρομητών του είναι εξαιρετικά αμφίβολη στα χρονικά πλαίσια της παρούσης ανάλυσης.

3.4 Ισχύς επί των τιμών

Η δυνατότητα ενός παρόχου να ασκεί ισχύ επί των τιμών συνήθως θεωρείται ισχυρή ένδειξη ότι ο πάροχος έχει ισχύ στην αγορά σε σχέση με τις εν λόγω υπηρεσίες. Οι ισχύουσες τιμές τερματισμού των παρόχων δικτύων κινητής ρυθμίζονται από την ΕΕΤΤ. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ωστόσο, ότι εάν δεν υπήρχε ρύθμιση, οι πάροχοι δικτύων κινητής θα είχαν ισχύ επί των τιμών στις διαπραγματεύσεις τους με άλλους παρόχους. Δεδομένου του ορισμού της αγοράς τερματισμού σε κινητά δίκτυα ανά μεμονωμένο δίκτυο, κάθε πάροχος κινητού δικτύου βρίσκεται σε μονοπωλιακή θέση κατά την παροχή υπηρεσιών τερματισμού στο δίκτυο του. Επιπροσθέτως, η αρχή του «ο καλών πληρώνει», η οποία τείνει να καταστήσει τους καλούντες προς κινητά σχετικά αδιάφορους για τα τέλη τερματισμού χονδρικής, επιτρέπει στον πάροχο τερματισμού να αυξήσει τις τιμές του χωρίς κάποιο περιορισμό από άλλο μέρος.

3.5 Αντισταθμιστική αγοραστική δύναμη

Η αντισταθμιστική αγοραστική δύναμη υπάρχει όταν ένας συγκεκριμένος αγοραστής ενός προϊόντος ή υπηρεσίας δύναται να επηρεάσει την τιμή που χρεώνεται για το προϊόν ή την υπηρεσία αυτή από τον προμηθευτή του. Η πίεση στον προμηθευτή μπορεί να ασκηθεί εάν ο αγοραστής μπορεί να θέσει μια αξιόπιστη απειλή (π.χ. να μην αγοράζει ή να ανταποδώσει σχετικά με τις χρεώσεις για την υπηρεσία που παρέχεται από τον αγοραστή στον προμηθευτή) εν όψει μιας απόφασης αύξησης των τιμών ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας που πωλείται.

Πέραν των δυνατοτήτων τεχνολογικής παράκαμψης, υποστηρίζεται ότι ο πιο αποτελεσματικός τρόπος άσκησης ανταγωνιστικής πίεσης στα τέλη τερματισμού κλήσεων σε κινητά είναι μέσω της αυξημένης ευαισθητοποίησης των καταναλωτών για τις τιμές. Παρά το γεγονός ότι η σχετική αγορά που εξετάζεται είναι μια αγορά χονδρικής (δηλαδή παρόχου προς πάροχο), είναι κρίσιμη η ευαισθητοποίηση των τελικών χρηστών για τις τιμές, δεδομένου ότι είναι σε θέση να απαιτούν χαμηλότερα

τέλη τερματισμού από τους παρόχους που τους προσφέρουν την εκκίνηση των υπηρεσιών επικοινωνιών. Εντούτοις, η δυνατότητα των πελατών να ασκήσουν αντισταθμιστική αγοραστική δύναμη σε μονοπωλιακούς παρόχους πρέπει να εκτιμηθεί εν όψει της κρατούσας μεθοδολογίας χρέωσης «ο καλών πληρώνει», η οποία τείνει να καταστήσει τους καλούντες προς κινητά σχετικά αδιάφορους για τα τέλη τερματισμού χονδρικής, και δεδομένης της φορητότητας κινητών αριθμών έχει ενισχυθεί η αδιαφορία των καλούντων σχετικά με τις τιμές. Επιπρόσθετα, η EETT υπενθυμίζει ότι οι μειώσεις στα τέλη τερματισμού χονδρικής δεν μεταφέρονται απαραίτητα στον τελικό χρήστη από τον πάροχο του δικτύου που εκκινεί την κλήση. Η αγοραστική ισχύς μπορεί να ασκηθεί στους ΠΔΚ που πωλούν υπηρεσίες τερματισμού χονδρικής από τους παρόχους δικτύων σταθερής (ΠΔΣ) και από άλλους ΠΔΚ οι οποίοι δραστηριοποιούνται στην αγορά.

Για όλους τους παρόχους δικτύων κινητής, ο μεγαλύτερος αγοραστής από τους παρόχους δικτύων σταθερής (ΠΔΣ) είναι ο δεσπόζων φορέας εκμετάλλευσης (ΟΤΕ). Αγοράζει περίπου τις 26%²² από τις υπηρεσίες τερματισμού των ΠΔΚ. Ο ΟΤΕ, υπό συγκεκριμένες συνθήκες, θα μπορούσε να είναι σε θέση να ασκήσει την αγοραστική ισχύ του στους παρόχους δικτύων κινητής. Εντούτοις, η ισχύς αυτή δεν μπορεί να ασκηθεί στην πράξη, δεδομένου ότι ο ΟΤΕ έχει υποχρεώσεις στην αγορά εκκίνησης κλήσεων.

Αναφορικά με άλλους παρόχους δικτύων σταθερής, το ποσοστό των κλήσεων που εκκινούν από αυτούς συνολικά είναι περίπου 5%²³. Δεδομένου του μικρού ποσοστού των κλήσεων που εκκινούν από αυτούς, η πίεση επί του παρόντος περιορίζεται και δεν επαρκεί από μόνη της για να μειώσει τα τέλη τερματισμού σταθερού προς κινητό σε ανταγωνιστικό επίπεδο.

Θεωρητικά ένας πάροχος που επιθυμεί να ασκήσει αντισταθμιστική αγοραστική ισχύ προς ένα ΠΔΚ (που παρέχει υπηρεσία τερματισμού κινητής) έχει διάφορες δυνατότητες συμπεριφοράς στη διάθεσή του, όπως π.χ.

---

²² Σύμφωνα με στοιχεία του 2007

²³ Σύμφωνα με στοιχεία του 2007

- άρνηση να παράσχει στον ΠΔΚ πρόσβαση στο δίκτυό του
- παρεμπόδιση της διαπραγμάτευσης των τελών τερματισμού κινητής, στα πλαίσια της διαπραγμάτευσης άλλων θεμάτων που ενδιαφέρουν τον ΠΔΚ
- άρνηση πληρωμής μέρους ή του συνόλου των τελών τερματισμού που ζητά ο ΠΔΚ
- χρήση tromboning για την «αποφυγή» πληρωμής τελών τερματισμού απευθείας στον ΠΔΚ
- αύξηση των τελών τερματισμού που πρέπει να πληρώσει ο ΠΔΚ για τον τερματισμό κίνησης στο δίκτυο του εν λόγω παρόχου
- αύξηση τιμών λιανικής για κλήσεις προς τον ΠΔΚ

Κάθε μία από αυτές τις μορφές συμπεριφοράς μπορεί να αξιολογηθεί ως προς

- την πιθανότητά της: είναι πιθανό/απίθανο ο σχετικός φορέας να υιοθετήσει μία τέτοια συμπεριφορά;
- την αποτελεσματικότητά της: θα μπορούσε μια τέτοια συμπεριφορά εκ μέρους του παρόχου να περιορίσει την ελευθερία του ΠΔΚ να ορίσει υπερβολικά τέλη τερματισμού;

Σύμφωνα με όσα έχουν αναφερθεί ανωτέρω και με βάση τις συνθήκες της ελληνικής αγοράς ηλεκτρονικών επικοινωνιών οι εν λόγω συμπεριφορές έχουν περιορισμένες πιθανότητες να εμφανισθούν και ακόμα και εάν παρατηρηθούν κατά την εκτίμηση της ΕΕΤΤ δεν θα επιτύχουν να περιορίσουν την ελευθερία του ΠΔΚ να ορίσει υπερβολικά τέλη τερματισμού.

Συγκεκριμένα:

- Οι υποχρεώσεις που έχουν επιβληθεί σε άλλους παρόχους σχετικά με την παροχή πρόσβασης για τις υπηρεσίες που εμπίπτουν σε αγορές στις οποίες έχουν κριθεί ως ΣΙΑ καθιστούν αδύνατη την άρνηση από μέρους τους να παράσχουν σε κάποιο ΠΔΚ πρόσβαση στο δίκτυό τους.
- Η δυνατότητα παρεμπόδιση της διαπραγμάτευσης των τελών τερματισμού κινητής, στα πλαίσια της διαπραγμάτευσης άλλων θεμάτων που ενδιαφέρουν

έναν ΠΔΚ εξαρτάται από το μέγεθος του παρόχου που προτίθεται να προβεί σε τέτοιου είδους συμπεριφορά. Πάροχοι μικρού μεγέθους δεν είναι σε θέση να συμπεριφερθούν κατά τέτοιο τρόπο επειδή πωλούν μικρό αριθμό υπηρεσιών στους ΠΔΚ. Κάποιοι άλλοι πάροχοι, όπως ο εγκατεστημένος φορέας εκμετάλλευσης, μπορεί να προσπαθήσει να υιοθετήσει μία τέτοια συμπεριφορά. Παρόλα αυτά οι ρυθμιστικές υποχρεώσεις στις οποίες υπόκειται σε συνδυασμό με τον έλεγχο που ασκείται από πλευράς EETT θα τον αποτρέψουν από τέτοιου είδους συμπεριφορές.

- Η άρνηση πληρωμής μέρους ή του συνόλου των τελών τερματισμού που ζητά ο ΠΔΚ, εκκινεί νομικές διαδικασίες και επομένως τέτοιου είδους συμπεριφορές είναι απίθανο να περιορίσουν το τέλος τερματισμού που εφαρμόζει ένας ΠΔΚ.
- Όπως έχει αναφερθεί και στον ορισμό το tromboning δεν αποτελεί παρά μια βραχυπρόθεσμη ευκαιρία και επομένως είναι απίθανο να περιορίσει το τέλος που εφαρμόζει ένας ΠΔΚ.
- Δεδομένου ότι οι άλλοι πάροχοι υπόκεινται σε έλεγχο τιμών αναφορικά με τα τέλη τερματισμού τους, η αύξηση των τελών τερματισμού που πρέπει να πληρώσει ένας ΠΔΚ για τον τερματισμό κίνησης στο δίκτυο κάποιου άλλου παρόχου θεωρείται αδύνατη.
- Σύμφωνα με την εμπειρία, η αύξηση των τιμών λιανικής για κλήσεις προς τον ΠΔΚ που μπορεί να εφαρμοστεί από κάποιο πάροχο προκειμένου να καλυφθεί το ύψος του τέλους τερματισμού δεν περιορίζει τους ΠΔΚ δεδομένης της αρχής «ο καλόν πληρώνει» που καθιστά τους τελικούς χρήστες «αδιάφορους» ως προς το ύψος των τιμών που πληρώνουν αυτοί που τους καλούν.

Αναφορικά με τις ανταγωνιστικές πιέσεις που προέρχονται από ενέργειες των λιανικών πελατών των παρόχων δικτύων κινητής μπορεί να γίνει διαχωρισμός μεταξύ δύο ειδών πιέσεων, οι οποίες δύνανται να περιορίσουν τους ΠΔΚ από το να θέσουν τα τέλη τερματισμού πάνω από ένα ανταγωνιστικό επίπεδο:

- **Οι πελάτες ασκούν πίεση μέσω της αρχικής επιλογής δικτύου** όταν επιλέγουν τους προμηθευτές για συνδεδεμένες (bundled) υπηρεσίες. Εντούτοις, μπορεί να

υποστηριχθεί ότι αυτό θα ασκούσε πίεση μόνο εάν ο συνδρομητής αξιολογούσε ως σημαντικότερα τα έξοδα των άλλων από τα δικά του έξοδα και θα απαιτούσε έναν υψηλό βαθμό επίγνωσης των απόλυτων και σχετικών τιμών. Συγκεκριμένα, σύμφωνα και με τα αναφερόμενα στο EC Explanatory Memorandum on Relevant Markets τέτοιου είδους ανταγωνιστικές πιέσεις ασκούνται εάν οι χρήστες κινητών τηλεφώνων αφιερώνουν επαρκή προσοχή στη λήψη κλήσεων τόσο ώστε οι τιμές των εισερχομένων κλήσεων επηρεάζουν την επιλογή τους ενός παρόχου. Προκειμένου αυτό να ασκεί κάποιο περιορισμό στα τέλη τερματισμού είναι αναγκαίο ο παράγων αυτός να είναι εξ ίσου σημαντικός για τους χρήστες όσο η τιμή άλλων υπηρεσιών, όπως των εξερχομένων κλήσεων, του παγίου τέλους συνδρομής κλπ. Στο σύστημα «ο καλών πληρώνει» (CPP) ο καλών συνδρομητής πληρώνει την κλήση και ο καλούμενος δεν πληρώνει. Επομένως, δεν υπάρχει άμεση σχέση ανάμεσα στα τέλη που επιβάλλονται και στην ζήτηση για την σχετική υπηρεσία από τον χρήστη του κινητού δικτύου που δέχεται την κλήση. Οι κινητοί συνδρομητές έχουν επιδείξει πολύ μικρή ευαισθησία ως προς το πόσο κοστίζει σε άλλους να τους καλέσουν.

- **Οι «κλειστές ομάδες χρηστών»** μπορούν να ασκήσουν αντισταθμιστική αγοραστική δύναμη όταν τα μέλη μιας τέτοιας ομάδας (ανεξάρτητα από το εάν πληρώνουν τον λογαριασμό για τις εισερχόμενες κλήσεις) κάνουν τόσο πολλές κλήσεις μεταξύ τους ώστε οι «εσωτερικές» αυτές κλήσεις της ομάδας να αποτελούν μεγάλο τμήμα του λογαριασμού τους. Εάν ένα συγκεκριμένο δίκτυο ανεβάσει τα τέλη τερματισμού και έτσι ανεβάσει και τις τιμές εισερχομένων κλήσεων, τα μέλη της κλειστής ομάδας θα μπορούσαν να αλλάξουν δίκτυο προκειμένου να επωφεληθούν από χαμηλότερες τιμές κλήσεων on-net. Όμως οι πάροχοι δικτύου κινητής έχουν τη δυνατότητα να εφαρμόζουν διακρίσεις ανάμεσα σε διάφορες κατηγορίες χρηστών και (μέσω της χρήσης τελών on-net) να προσφέρουν εκπτώσεις σε κλειστές ομάδες χρηστών για κλήσεις σε ορισμένους κινητούς αριθμούς κλπ. Επομένως, για τις κλήσεις on-net δεν υπάρχει αποτυχία της αγοράς, καθώς η εταιρία κινητής έχει κίνητρο να ενθαρρύνει εντατική χρήση του δικτύου της. Προφανώς, αυτό το είδος ομαδοποίησης

πελατών θα έπρεπε κατά κανόνα να καθιστά την ομάδα ή τα μέλη αυτής πιο ευαίσθητα σχετικά με τις τιμές των υπηρεσιών τερματισμού. Εντούτοις, μέχρι σήμερα δεν υπάρχουν εμπειρικά στοιχεία ότι αυτές οι κλειστές ομάδες χρηστών είχαν την επιδιωκόμενη επίδραση στην ευαισθητοποίηση σχετικά με τις τιμές.

3.6 Ενδείξεις της συμπεριφοράς των παρόχων

Σύμφωνα με το άρθρο 35 παράγραφος 1, εδάφιο α του Ν. 3431/2006 (το οποίο επαναλαμβάνει το άρθρο 14 παρ. 2 της Οδηγίας Πλαίσιο), «Μια επιχείρηση θεωρείται ότι κατέχει σημαντική ισχύ σε μια αγορά, εφόσον ατομικά ή σε συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις, βρίσκεται σε θέση ισοδύναμη προς δεσπόζουσα, δηλαδή βρίσκεται σε θέση οικονομικής ισχύος που της επιτρέπει να συμπεριφέρεται, σε σημαντικό βαθμό, ανεξάρτητα από τους ανταγωνιστές, τους πελάτες και τους καταναλωτές». Θεωρείται ότι η δεσπόζουσα θέση ή η ΣΙΑ ,μπορεί να εντοπισθεί καλύτερα μέσω της ικανότητας ενός φορέα να προβαίνει με επιτυχία σε πρακτικές που βλάπτουν τον ανταγωνισμό, οι οποίες δεν μπορούν να περιοριστούν από τις ανεξάρτητες ενέργειες των ανταγωνιστών, των πελατών ή των καταναλωτών. Η Κοινοτική νομολογία υποστηρίζει την άποψη αυτή.²⁴ Ελλείψει ρύθμισης των τελών τερματισμού σε κινητά δίκτυα, είναι δυνατή μια σειρά πρακτικών που βλάπτουν τον ελεύθερο ανταγωνισμό και συγκεκριμένα:

υπερβολική τιμολόγηση (excessive pricing) των τελών τερματισμού σε κινητά δίκτυα, η οποία, είτε καθορίζεται με αναφορά στο πραγματικό κόστος που απαιτείται για την παροχή της υπηρεσίας, είτε με αναφορά σε συγκριτικές καταστάσεις που αντιμετωπίζονται από άλλους παρόχους σε άλλα κράτη.

διακριτική τιμολόγηση (discriminatory pricing) για την πραγματοποίηση κλήσεων εντός δικτύου στο δίκτυο ενός ΠΔΚ σε σύγκριση με κλήσεις εκτός

²⁴ *Hilti AG v. Commission* [1991] ECR II-1439, παρ. 93.

δικτύου, όπου η διαφοροποίηση στις χρεώσεις δεν οφείλεται σε κάποια εξοικονόμηση κόστους ή σε συγκεκριμένες οικονομίες. Η διάκριση αυτή έχει επίσης εφαρμογή στην περίπτωση των κλήσεων από σταθερό σε κινητό, εάν ο σταθερός πάροχος δεν είχε τη δυνατότητα να έχει το ίδιο τέλος για το τμήμα του τερματισμού σε κινητό μιας κλήσης από σταθερό σε κινητό, με το τμήμα του τερματισμού σε κινητό μιας κλήσης από κινητό σε κινητό.

συμπίεση τιμών (price squeeze), η οποία δύναται να προκύπτει από την παροχή υπηρεσιών που απαιτούν τον τερματισμό κινητών σε λιανικά τέλη τα οποία είναι χαμηλότερα από τα τέλη τερματισμού.

Εντούτοις, αυτές οι πρακτικές που βλάπτουν τον ανταγωνισμό θα πρέπει να εξετασθούν στα πλαίσια της ιστορικής τάσης των τελών τερματισμού σε κινητά δίκτυα στην Ελλάδα.

3.6.1 Ιστορική τάση των τελών τερματισμού

Στους πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζεται η διαχρονική μεταβολή των τελών τερματισμού σε κινητά δίκτυα.

Διαχρονική μεταβολή των τελών τερματισμού σε κινητά δίκτυα έως τη λήψη απόφασης από την ΕΕΤΤ σχετικά με τον Ορισμό αγοράς τερματισμού φωνητικών κλήσεων σε μεμονωμένα δίκτυα κινητών επικοινωνιών, καθορισμός επιχειρήσεων με σημαντική ισχύ στην εν λόγω αγορά και υποχρεώσεις αυτών²⁵.

---

²⁵ ΑΠ ΕΕΤΤ 392/017/22.6.06, ΦΕΚ [1016/28.07.06] και ΑΠ ΕΕΤΤ 410/37/15.11.06, ΦΕΚ [1739/29.11.06]

	01/2001	01/2002	02/2003	10/03	01/04	10/04	06/06	
<i>Vodafone</i>	27	21 και 60'' ελάχιστη χρέωση	19 και 42'' ελάχιστη χρέωση	17,5 και 33'' ελάχιστη χρέωση	17 και 30'' ελάχιστη χρέωση	14,5 και 30'' ελάχιστη χρέωση	12 και 30'' ελάχιστη χρέωση	
	01/2001	03/2001	07/2002	02/2003	10/03	01/04	10/04	06/06
<i>COSMOTE</i>	27	23,48	18 και 5 call set up	18 και 32'' ελάχιστη χρέωση	17 και 33'' ελάχιστη χρέωση	17 και 30'' ελάχιστη χρέωση	14,5 και 30'' ελάχιστη χρέωση	12 και 30'' ελάχιστη χρέωση
	01/200	05/2002	08/2002	07/2003	10/03	01/04	04/04	10/04
<i>WIND</i>	27	25	23 και 60'' ελάχιστη χρέωση	21 και 60'' ελάχιστη χρέωση	20 και 32'' ελάχιστη χρέωση	20 και 30'' ελάχιστη χρέωση	18 και 30'' ελάχιστη χρέωση	15 και 30'' ελάχιστη χρέωση
	07/2002	02/2003	01/2004	10/04	06/06			
<i>Q-telecom</i>	25	21 και 60'' ελάχιστη χρέωση	23 και 30'' ελάχιστη χρέωση	19,5 και 30'' ελάχιστη χρέωση	17 και 30'' ελάχιστη χρέωση			

Πίνακας 2.1. Τέλη τερματισμού από σταθερό σε κινητό (σε eurocents)

	01/01/2002	07/01/2002	02/01/2003	02/2003	1/10/2004 ²⁶	6/2006 ²⁷
Vodafone ²⁸	0.1	0.16	0.18	0.19 ²⁹	0,145	0,12
COSMOTE ³⁰	0.1	0.16	0.18	0.18 ³¹	0,145	0,12
WIND ³²	0.1	0.16	0.18	0.20 ³³	0,15	0,125
Q-Telecom ³⁴	0.25 ³⁵	0.25	0.25	0.21 ³⁶	0,195	0,17

Πίνακας 2.2. Τέλη τερματισμού από κινητό σε κινητό (σε euro)

Διαχρονική μεταβολή των τελών τερματισμού (από σταθερό και κινητό) σε κινητά δίκτυα μετά τη λήψη της απόφασης της EETT σχετικά με τον Ορισμό αγοράς τερματισμού φωνητικών κλήσεων σε μεμονωμένα δίκτυα κινητών επικοινωνιών, καθορισμός επιχειρήσεων με σημαντική ισχύ στην εν λόγω αγορά και υποχρεώσεις αυτών³⁷

Πάροχος	Τέλη τερματισμού (€/λεπτό) από κινητά και σταθερά ³⁸		
	1/1/2007	1/6/2007	1/2/2008
COSMOTE	0,1174	0,1067	0,0989
VODAFONE	0,1174	0,1071	0,0991
WIND	0,1259	0,1171	0,1041

Πίνακας 2.3. Τέλη τερματισμού σε κινητό (σε euro)

²⁶ Ελάχιστη χρέωση – 30 δευτερόλεπτα

²⁷ Ελάχιστη χρέωση – 30 δευτερόλεπτα

²⁸ Ελάχιστη χρέωση – 42 δευτερόλεπτα.

²⁹ Η COSMOTE και η TIM διαφωνούν με αυτό το τέλος.

³⁰ Ελάχιστη χρέωση – 32 δευτερόλεπτα.

³¹ Η Vodafone και η TIM διαφωνούν με αυτό το τέλος.

³² Ελάχιστη χρέωση – 60 δευτερόλεπτα.

³³ Η Vodafone και η COSMOTE διαφωνούν με αυτό το τέλος.

³⁴ Δεν υπάρχει ελάχιστη χρέωση.

³⁵ Από 19/06/2002.

³⁶ Το τέλος έχει γίνει αποδεκτό από τους άλλους τρεις παρόχους.

³⁷ ΑΠ ΕΕΤΤ 392/017/22.6.06, ΦΕΚ [1016/28.07.06] και ΑΠ ΕΕΤΤ 410/37/15.11.06, ΦΕΚ [1739/29.11.06]

³⁸ Δεν υπάρχει ελάχιστη χρέωση, αλλά χρέωση ανά δευτερόλεπτο από το πρώτο δευτ.

Οι Ελληνικοί ΠΔΚ έχουν μειώσει τα τέλη τερματισμού τους για κλήσεις από σταθερό σε κινητά τα τελευταία χρόνια, όπως και οι περισσότεροι αντίστοιχοι Ευρωπαϊκοί ΠΔΚ. Ο Πίνακας 2.1 και ο Πίνακας 2.3 δείχνει την πτωτική τάση των τελών τερματισμού από σταθερό σε κινητό της COSMOTE, της Vodafone και της WIND από το 2000 μέχρι σήμερα. Συγκεκριμένα, η COSMOTE και η Vodafone, οι οποίες έχουν κριθεί ότι έχουν ΣΙΑ στην εθνική αγορά διασύνδεσης, έχουν μειώσει τα τέλη τους από 23 Ευρωλεπτά και 27 Ευρωλεπτά αντίστοιχα στο πρώτο εξάμηνο του 2002 σε 18 και 19 Ευρωλεπτά ανά λεπτό. Η WIND, αν και δεν είχε οριστεί ως έχουσα ΣΙΑ στην εθνική αγορά διασύνδεσης μέχρι το πρώτο τρίμηνο του 2003, επίσης μείωσε τις χρεώσεις της κατά την περίοδο αυτή, από 25 σε 23 Ευρωλεπτά, ενώ προχώρησε σε νέα μείωση τον Ιούλιο του 2003 με αποτέλεσμα τα νέα τέλη διασύνδεσης για κλήσεις από σταθερά σε κινητά να διαμορφωθούν σε 21 Ευρωλεπτά. Εντούτοις, η μείωση κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2002 συνοδεύτηκε από τη θέσπιση ελάχιστης χρέωσης για κλήσεις με διάρκεια λιγότερη από ένα λεπτό. Επομένως, συμπεραίνεται ότι οι ΠΔΚ έχουν μειώσει τα τέλη τερματισμού τους από σταθερό σε κινητό μόνο λόγω της πίεσης που ασκήθηκε από την EETT και επιπλέον επεδίωξαν να μεγιστοποιήσουν αυτά τα έσοδα μέσω μιας χρέωσης ελάχιστης διάρκειας.

Τα τέλη τερματισμού για κλήσεις από κινητό σε κινητό αντανακλούν την αντίθετη τάση από τα τέλη τερματισμού από σταθερό σε κινητό. Έως το τέλος του 2001, οι ΠΔΚ δεν χρέωναν για τερματισμό κλήσεων από κινητό σε κινητό (χρησιμοποιώντας το μοντέλο *bill and keep*). Από το 2002, τα τέλη τερματισμού από κινητό σε κινητό παρουσιάζουν μια αυξανόμενη τάση (όπως φαίνεται στον Πίνακα 2.2), φτάνοντας τα 18 Ευρωλεπτά στο τέλος του 2002.³⁹

³⁹ Από την 01/02/03 η Vodafone έθεσε ως νέο τέλος τερματισμού τα 19 Ευρωλεπτά ανά λεπτό με ελάχιστη χρέωση ανά κλήση τα 42 δευτερόλεπτα. Το ισχύον τέλος της COSMOTE είναι 18 Ευρωλεπτά ανά λεπτό με ελάχιστη χρέωση ανά κλήση τα 32 δευτερόλεπτα, για την TIM είναι 20 Ευρωλεπτά ανά λεπτό με ελάχιστη χρέωση τα 50 δευτερόλεπτα, και για την Q-Telecom τα 21 Ευρωλεπτά ανά λεπτό με ελάχιστη χρέωση ανά κλήση τα 60 δευτερόλεπτα.

Από τον Οκτώβρη του 2004 κάθε ΠΔΚ εφαρμόζει ενιαίο τέλος τερματισμού για τις κλήσεις που τερματίζουν στο δίκτυο του τόσο για κλήσεις από κινητό όσο και για κλήσεις από σταθερό

	Έως 31/12/01	01/01/02– 30/06/02	01/07/02– 30/09/02	01/10/02– 31/01/03
Ευρωλεπτά ανά λεπτό				
COSMOTE (από κάθε ΠΔΚ)	0 (bill and keep)	10	16	18
Vodafone (από κάθε ΠΔΚ)	0 (bill and keep)	10	16	18
TIM (από κάθε ΠΔΚ)	0 (bill and keep)	10	16	18

Πίνακας 2.2 Ιστορική τάση τελών τερματισμού από κινητό σε κινητό της COSMOTE, της Vodafone και της WIND [Πηγή: πληροφορίες εταιρειών]

Η ανάλυση των τελών τερματισμού από κινητό σε κινητό για την περίοδο πριν τη λήψη της απόφασης της ΕΕΤΤ ΑΠ 392/017/2006 σχετικά με τον Ορισμό αγοράς τερματισμού φωνητικών κλήσεων σε μεμονωμένα δίκτυα κινητών επικοινωνιών, καθορισμός επιχειρήσεων με σημαντική ισχύ στην εν λόγω αγορά και υποχρεώσεις αυτών καταδεικνύει κυρίως ότι:

Αμοιβαίες συμφωνίες Τα τέλη τερματισμού από κινητό σε κινητό ορίζονται στην Ελληνική αγορά βάσει αμοιβαίων συμφωνιών μεταξύ ΠΔΚ. Οι συμφωνίες αυτές μπορεί να οδηγούν σε πιο αποδοτικό αποτέλεσμα από το μονομερή καθορισμό τιμών, αλλά μπορεί επίσης να αποτελέσουν ένα μέσο συντονισμού (εναρμονισμένων πρακτικών), επιτρέποντας σε δύο μεγάλους παρόχους, παραδείγματος χάριν, να θέτουν υψηλά τέλη έναντι ενός μικρότερου ανταγωνιστή βάσει του όγκου της

εισερχόμενης κίνησης, σε σχέση με την εξερχόμενη κίνηση.
Ανισορροπία στη ροή τερματισμού Η εισαγωγή τελών τερματισμού από κινητό σε κινητό λειτουργεί προς όφελος των παρόχων που έχουν υψηλό ποσοστό εισερχόμενης κίνησης εκτός δικτύου (συγκριτικά με την εξερχόμενη κίνηση εκτός δικτύου).

3.6.2 Υπερβολική τιμολόγηση (excessive pricing)

Η υπερβολική τιμή έχει οριστεί από τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΔΕΚ) ως αυτή που είναι «υπερβολική σε σχέση με την οικονομική αξία της παρεχόμενης υπηρεσίας».⁴⁰ Το ΔΕΚ έχει αναγνωρίσει αρκετές μεθοδολογίες για να καθορίζει αντικειμενικά εάν μια τιμή είναι υπερβολική (ή τουλάχιστον δίκαιη), συμπεριλαμβανομένων των εξής:

- συγκρίνοντας την τιμή πώλησης των εν λόγω προϊόντων με το κόστος παραγωγής⁴¹
- λαμβάνοντας υπόψη την Κοινοτική νομοθεσία που θέτει αρχές τιμολόγησης για ένα συγκεκριμένο τομέα⁴²
- συγκρίνοντας τις τιμές με αυτές που εφαρμόζονται σε άλλες γεωγραφικές περιοχές.⁴³

Υπό ορισμένες συνθήκες, όταν δεν υπάρχουν διαθέσιμα συγκριτικά στοιχεία, η ΕΕΤΤ μπορεί να επιδιώξει να καθορίσει ποια θα ήταν η ανταγωνιστική τιμή εάν υπήρχε ανταγωνιστική αγορά. Εντούτοις, είναι σχεδόν αδύνατο να υπολογισθεί το ανταγωνιστικό επίπεδο της τιμής. Αυτό θα απαιτούσε γνώση τόσο των κλήσεων που

⁴⁰ Υπόθεση 26/75 *General Motors Continental v. Commission*, [1975] ECR 1367.

⁴¹ Υπόθεση 27/76 *United Brands Company and United Brands Continental B.B. v. Commission*, [1978] ECR 207.

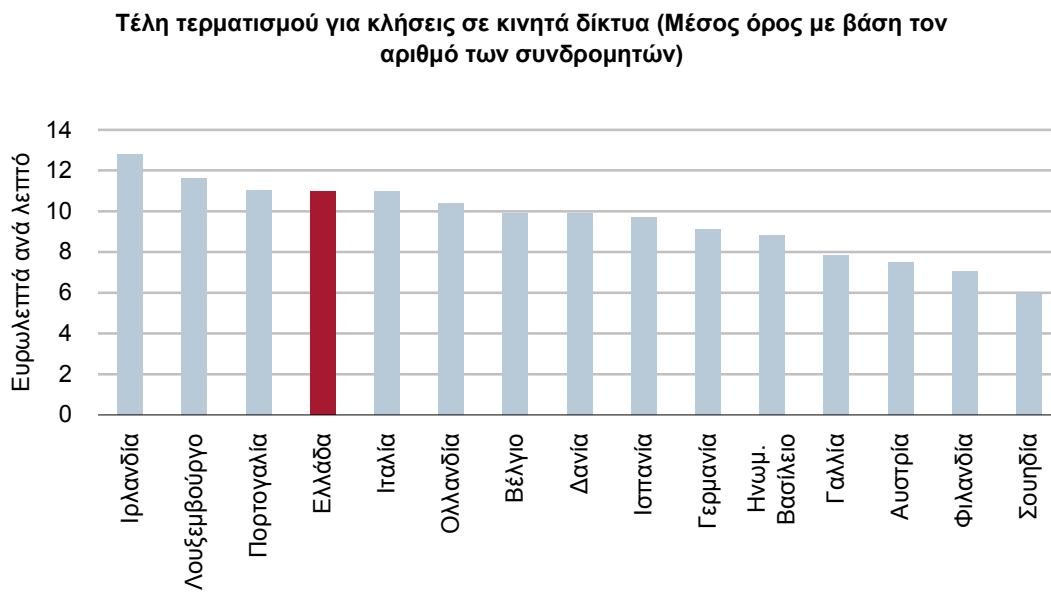
⁴² Υπόθεση 66/86 *Ahmed Saeed*, [1989] ECR 838.

⁴³ Υπόθεση 30/87 *Corinne Bodson v. Pompes funebres des regions liberees*, [1988] ECR 2479.

δεν συμφέρουν οικονομικά, όσο και των τρόπων ανάκτησης του πάγιου κόστους σε ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον.

3.6.3 Διεθνές benchmark

Στο διάγραμμα που ακολουθεί, η Ελλάδα φαίνεται, σύμφωνα με τις τιμές που εφαρμόστηκαν τον Οκτώβρη του 2007⁴⁴, να είναι η τέταρτη πιο ακριβή χώρα (συγκριτικά με τις 14 υπόλοιπες χώρες τις Ευρωπαϊκής Ένωσης που αποτελούσαν την ΕΕ μέχρι το 2004) αναφορικά με τα τέλη τερματισμού κινητής που εφαρμόστηκαν από τις Εταιρίες Κινητής Τηλεφωνίας.

Πίνακας 2.4: Benchmark - Σύγκριση τελών τερματισμού σε κινητά δίκτυα (Πηγή: EC Implementation 2007 13th Rpt v. 2.pdf – 19/3/2008)

⁴⁴ 13th Implementation Report

3.6.4 Διακριτική τιμολόγηση (discriminatory pricing)

Αναφορικά με τις πρακτικές διακριτικής τιμολόγησης, είναι πιθανόν να βλάπτουν τον ανταγωνισμό όταν οδηγούν σε αποκλεισμό των ανταγωνιστών. Για το λόγο αυτό θεωρείται ότι έχει λάβει χώρα κατάχρηση εάν η διάκριση πραγματοποιείται από επιχείρηση κατέχουσα δεσπόζουσα θέση.

Επιπλέον, παρόλο που οι στρατηγικές τιμολόγησης κλήσεων εντός δικτύου έχουν διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στο παρελθόν στην αύξηση των υπηρεσιών κινητής⁴⁵ οι στρατηγικές τιμολόγησης εντός δικτύου σε μια ώριμη αγορά μπορεί να έχουν συνέπειες στον ανταγωνισμό για έναν ΠΔΚ με πολύ μικρό αριθμό συνδρομητών δεδομένου ότι αυτός αντιμετωπίζει πρόσθετες δυσκολίες στο να εδραιώσουν (επί ίσοις όροις με τους υπάρχοντες ΠΔΚ) την παρουσία τους στην αγορά.

3.6.5 Συμπίεση τιμών (price squeeze)

Η ΕΕΤΤ δεν έχει προβεί σε ανάλυση της λιανικής αγοράς κλήσεων προκειμένου να προσδιορίσει τις τιμές που θα ήταν ενδεικτικές συμπίεσης τιμών. Εντούτοις, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι απαιτείται διερεύνηση για την ενδεχόμενη ύπαρξη συμπίεσης τιμών σε κάθε περίπτωση που οι λιανικές τιμές τερματισμού που προσφέρονται από τους ΠΔΚ σε εμπορικούς τους πελάτες είναι χαμηλότερες από τα τέλη τερματισμού χονδρικής που εφαρμόζουν.

⁴⁵ Η αύξηση του ποσοστού της κίνησης κινητών που συνιστούν οι κλήσεις εντός δικτύου έχει αυξηθεί, παρόλο που αυτό αντανάκλα παράγοντες όπως το μέγεθος της συνδρομητικής βάσης κινητών σε σύγκριση με τις σταθερές γραμμές, και δεν μπορεί να αποδοθεί μόνο στη διακριτική τιμολόγηση (παρόλο που αυτό θα οδηγούσε σε παρόμοια αποτελέσματα).

3.7 Συμπεράσματα

1. Κάθε ΠΔΚ στη Ελλάδα, συγκεκριμένα η COSMOTE, η Vodafone και η WIND, θα πρέπει να ορισθούν ως έχουσες ΣΙΑ στη σχετική αγορά για τον τερματισμό φωνητικών κλήσεων στα δικά τους δίκτυα.

2. Μεσοπρόθεσμα, λαμβάνοντας υπόψη τις διαφαινόμενες τεχνολογικές εξελίξεις και την αναμενόμενη συμπεριφορά των καταναλωτών, τίποτα δεν υποδεικνύει ότι η ΣΙΑ των ΠΔΚ αναφορικά με τον τερματισμό κλήσεων στο δίκτυό τους θα εξασθενίσει με κάποιον ουσιαστικό τρόπο εν απουσία των κατάλληλων και αναλογικών *ex ante* κανονιστικών ρυθμίσεων (μέτρων). Το συμπέρασμα αυτό τίθεται με την επιφύλαξη των συγκεκριμένων υποχρεώσεων που μπορεί να επιβληθούν από την ΕΕΤΤ σε κάθε ΠΔΚ που ορίζεται ως έχων ΣΙΑ στη σχετική αγορά προϊόντων.

3. Δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι υπάρχει οποιαδήποτε αντισταθμιστική αγοραστική ισχύς η οποία να ασκήσει κάποια ανταγωνιστική πίεση στους ΠΔΚ προκειμένου να προβούν σε μείωση των τελών τερματισμού τους.

4 Φύση της αποτυχίας της αγοράς (market failure)

4.1 Εισαγωγή

Παρά το γεγονός ότι ο τερματισμός κλήσεων σε κινητά δίκτυα περιλαμβάνεται ρητώς στη λίστα της νέας *Σύστασης* της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις *Σχετικές Αγορές* ως μια αγορά υποψήφια για επιβολή *ex ante* ρυθμίσεων, εξακολουθεί να είναι χρήσιμο να εξεταστεί το ζήτημα του κατά πόσον η επιβολή *ex ante* ρυθμίσεων είναι κατάλληλη για να αντιμετωπιστεί η αποτυχία του ανταγωνισμού που εντοπίζεται στις αγορές τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα στην Ελλάδα.

Επιπλέον, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας (principle of subsidiarity) και την υποχρέωση της ΕΕΤΤ να εκπληρώσει την ανάλυση αγορών που περιλαμβάνονται στην *Σύσταση* υπό το πρίσμα των συγκεκριμένων εθνικών συνθηκών, στα πλαίσια κάθε ανάλυσης πρέπει να αξιολογείται η συγκεκριμένη φύση της «αποτυχίας της αγοράς» που εντοπίζεται στην Ελλάδα στη σχετική αγορά προϊόντων. Η ανάλυση αυτή είναι απαραίτητη για να καθορισθεί εάν η αποτυχία της αγοράς που εντοπίστηκε είναι διαρκής, οπότε απαιτείται ρυθμιστική παρέμβαση. Επίσης πρέπει να εξεταστεί εάν άλλα είδη αποδοτικότητας της αγοράς μπορεί να επηρεαστούν αρνητικά από τη ρυθμιστική παρέμβαση, εν όψει της συγκεκριμένης αποτυχίας της αγοράς που εντοπίζεται (με σκοπό να καθορισθεί η κατάλληλη αναλογική υποχρέωση που πρέπει να επιβληθεί).

Κατά τη διενέργεια της άσκησης αυτής, η ΕΕΤΤ έλαβε υπόψη την ανάγκη για μια ανάλυση βασισμένη στις αρχές του ανταγωνισμού, η οποία καθοδηγείται από τη δημιουργία οφέλους για τους καταναλωτές (δηλαδή τις υπηρεσίες λιανικής), ακόμη και αν το ανταγωνιστικό πρόβλημα εντοπίζεται σε άλλο σημείο της αλυσίδας (ο τερματισμός φωνητικών κλήσεων σε κινητά είναι μια υπηρεσία χονδρικής).

4.2 Βάσεις για ex ante ρύθμιση

4.2.1 Εμπόδια εισόδου

Όπως διαπιστώθηκε στα πλαίσια της ανάλυσης της ΕΕΤΤ για τον ορισμό και την ανάλυση της αγοράς για τερματισμό κλήσεων σε κάθε δίκτυο κινητής τηλεφωνίας, η αγορά αυτή χαρακτηρίζεται από υψηλούς και μη-παροδικούς φραγμούς εισόδου.

Επιπλέον, το γεγονός ότι απαιτείται τερματισμός για να παρέχεται σύνδεση από οποιονδήποτε σε οποιονδήποτε (any-to-any connectivity) εγείρει από μόνο του ένα διαρθρωτικό εμπόδιο. Ο κινητός πάροχος που τερματίζει την κλήση μπορεί να επηρεάσει αρνητικά τον ανταγωνισμό αυξάνοντας το κόστος των αντιπάλων του. Οι τεχνολογικές εξελίξεις είναι απίθανο να επηρεάσουν αυτή τη θέση.

4.2.2 Δυναμικές πλευρές

Η σχετική αγορά για τον τερματισμό κλήσεων σε κάθε δίκτυο κινητής τηλεφωνίας εξακολουθεί να παρουσιάζει τέτοια χαρακτηριστικά που δεν πρόκειται να οδηγήσουν με την πάροδο του χρόνου προς τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό. Όπως διαπίστωσε η ΕΕΤΤ στην εξέτασή της σχετικά με τον ορισμό και ανάλυση της αγοράς, η αγορά τερματισμού κλήσεων σε κάθε δίκτυο κινητής εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από διαρθρωτικά και νομικά / τεχνικά εμπόδια εισόδου που εμποδίζουν την ανάπτυξη ανταγωνισμού. Επιπλέον, φαίνεται απίθανο οι τεχνολογικές εξελίξεις να εγείρουν ανταγωνιστικούς περιορισμούς στα τέλη τερματισμού των παρόχων κινητής εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος.

4.2.3 Σχετική αποτελεσματικότητα του δικαίου του ανταγωνισμού

Οι κανόνες του ανταγωνισμού είναι ανεπαρκείς από μόνοι τους (χωρίς *ex ante* ρυθμίσεις) για να αντιμετωπίσουν την έλλειψη αποτελεσματικού ανταγωνισμού στη σχετική αγορά για τον τερματισμό κλήσεων σε κάθε δίκτυο κινητής τηλεφωνίας. Γενικότερα, οι κανόνες του ανταγωνισμού αδυνατούν να αντιμετωπίσουν τις δυσμενείς συνέπειες στον ανταγωνισμό που μπορεί να προκύψουν στην αγορά

χονδρικής στα πλαίσια μιας «αγοράς δικτύου», ιδίως όταν τίθεται θέμα ελέγχου μιας υποδομής (bottleneck facility) στην οποία βασίζονται οι ανταγωνιστές για να δραστηριοποιηθούν στην αγορά λιανικής, ή / και όταν υπάρχει αύξηση του κόστους των ανταγωνιστών, θέματα που απαιτούν μια μορφή ρητής παρέμβασης στις τιμές.

Αντίθετα, οι κανόνες του ανταγωνισμού είναι καταλληλότεροι για να αντιμετωπίσουν συγκεκριμένους τύπους συμπεριφοράς (που προκύπτουν από τη θεμελίωση κατάχρησης επί τη βάση των πραγματικών περιστατικών μιας υπόθεσης), από ότι να αντιμετωπίσουν διαρθρωτικά ζητήματα που προκύπτουν από τη διασύνδεση δικτύων επικοινωνιών και να ρυθμίσουν συγκεκριμένους όρους (συμπεριλαμβανομένης της τιμής) για την παροχή της εν λόγω διασύνδεσης.

Ειδικότερα, το εύρος και η επίδραση των κοινοτικών κανόνων του ανταγωνισμού στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών έχει άμεση επίδραση στη απόφαση του κατά πόσον θα πρέπει να επιβληθούν στους παρόχους ex ante ρυθμιστικές υποχρεώσεις.⁴⁶ Μια ερμηνεία της απαίτησης αυτής επισημαίνει τις διαφορές μεταξύ του τρόπου με τον οποίο συνήθως εφαρμόζονται οι κανόνες του ανταγωνισμού στα πλαίσια του ex post ελέγχου σε σχέση με τον τρόπο εφαρμογής αυτών στα πλαίσια της ex ante ρύθμισης. Η κρίσιμη διαφορά είναι ότι μια ανάλυση αγοράς σε ex post βάση εξετάζει γεγονότα που έχουν ήδη λάβει χώρα στην αγορά και δεν επηρεάζεται από πιθανές μελλοντικές εξελίξεις. Αντίθετα, ο ορισμός αγοράς και ο προσδιορισμός της ΣΙΑ για τους σκοπούς της ex ante ρύθμισης έχουν σχεδιασθεί για να προλαμβάνουν τα όποια γεγονότα (έχουν δηλαδή έναν «προληπτικό» στόχο) και έχουν προοπτική για τις μελλοντικές εξελίξεις.

Στα πλαίσια της ex ante ρύθμισης της αγοράς, η ΕΕΤΤ καλείται, κατά την ανάλυση της αγοράς, να προβεί σε εκτίμηση των μελλοντικών εξελίξεων στην αγορά, συμπεριλαμβανομένης της ύπαρξης πιθανών ανταγωνιστών κατά τον χρονικό ορίζοντα της ανάλυσης. Ενόψει των ανωτέρω, οι αγορές που ορίζονται για σκοπούς ex post και ex ante μπορεί να μην είναι πάντοτε διαρθρωτικά ή λειτουργικά ταυτόσημες και οι πάροχοι που θεωρούνται ότι κατέχουν δεσπόζουσα θέση σε ένα

⁴⁶

Κατευθυντήριες Γραμμές για τη ΣΙΑ, παρ. 4, 24 και *Οδηγία Πλαίσιο*, Άρθρα 14 και 15(3).

πλαίσιο *ex post* δεν είναι απαραίτητο ότι θα κατέχουν ΣΙΑ για τους σκοπούς της *ex ante* ρύθμισης, δεδομένης της ύπαρξης πιθανών ανταγωνιστών στην αγορά.⁴⁷ Αντιστρόφως, μια εταιρεία μπορεί να κριθεί ότι δεν είναι δεσπόζουσα σε μια αγορά που ορίζεται για τους σκοπούς ρυθμίσεων *ex ante*, ενώ μια ανάλυση βάσει του *ex post* δικαίου του ανταγωνισμού θα μπορούσε να ορίσει μια στενότερη αγορά.

Μια επιπλέον κρίσιμη διάκριση συνίσταται στο ότι οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται *ex ante* από την ΕΕΤΤ σε ένα πάροχο με ΣΙΑ αποσκοπούν στο να εκπληρώσουν τους συγκεκριμένους στόχους που τίθενται στις ειδικές οδηγίες, ενώ οι υποχρεώσεις βάσει του δικαίου του ανταγωνισμού αποσκοπούν στο να επιβάλουν κυρώσεις για συμφωνίες ή καταχρηστικές πρακτικές που περιορίζουν ή διαταράσσουν τον ανταγωνισμό στη σχετική αγορά.⁴⁸ Επιπλέον, οι *ex post* κανόνες του ανταγωνισμού αποσκοπούν στο να προστατεύσουν τον ανταγωνισμό με την ευρεία έννοια (αντί των συγκεκριμένων παικτών στην αγορά), ενώ οι κανόνες *ex ante* προστατεύουν όλους τους παρόχους που δεν έχουν ΣΙΑ, βάση της αντίληψης ότι ο τομέας των επικοινωνιών έχει συγκεκριμένες δυναμικές.

Έχοντας αναγνωρίσει τη διαφορετική έμφαση που βρίσκεται πίσω από την επιλογή ανάμεσα σε υποχρεώσεις που επιβάλλονται *ex post* σε σχέση με αυτές που επιβάλλονται *ex ante*, είναι επίσης σημαντικό να σημειωθεί ότι με την πάροδο του χρόνου έχει παρουσιαστεί σε κάποιο βαθμό «σύγκλιση» ανάμεσα στα είδη υποχρεώσεων που επιλέγονται για να αντιμετωπιστούν συγκεκριμένα προβλήματα στον τομέα των επικοινωνιών.

Το κρίσιμο σημείο είναι ότι μια *ex ante* υποχρέωση δε θα πρέπει να απορρίπτεται μόνο επειδή υπάρχει ήδη μια παρόμοια απαγόρευση που απορρέει από το δίκαιο του ανταγωνισμού. Οι δύο αυτές υποχρεώσεις θα διαφέρουν ως προς τη φύση και τα αποτελέσματά τους.

⁴⁷ Κατευθυντήριες Γραμμές για τη ΣΙΑ, παρ. 26, 27.

⁴⁸ Κατευθυντήριες Γραμμές για τη ΣΙΑ, παρ. 31.

4.3 Η βασική φύση της αποτυχίας της αγοράς

Εξετάζοντας τις κατάλληλες υποχρεώσεις που μπορούν να επιβληθούν, είναι σημαντικό να προσδιορισθεί η αποτυχία της αγοράς που καθιστά απαραίτητη την επιβολή τους. Στη συνέχεια, οι υποχρεώσεις μπορούν να εστιάσουν στην πηγή της αποτυχίας της αγοράς.

Κατά τη διαπραγμάτευση του τερματισμού με ένα σταθερό πάροχο, ο κινητός πάροχος βρίσκεται σε πλεονεκτική θέση εάν τα τέλη τερματισμού του δε ρυθμίζονται. Αυτό προκύπτει επειδή τα σταθερά τέλη διασύνδεσης και τερματισμού, του δεσπόζοντος φορέα στη σταθερή τηλεφωνία, του ΟΤΕ, ρυθμίζονται βάσει ενός κοστοστρεφούς μοντέλου, ενώ και τα σταθερά τέλη τερματισμού των εναλλακτικών φορέων, οι οποίοι κατέχουν ΣΙΑ στη σχετική αγορά τερματισμού φωνητικών κλήσεων στο σταθερό δίκτυό τους, τελούν ομοίως υπό ρύθμιση με τη μορφή ανώτατου ορίου τιμής.

Ελλείπει ρυθμιστικής υποχρέωσης ελέγχου τιμών των τελών τερματισμού, οι ΠΔΚ μπορούν να ορίσουν τα δικά τους τέλη τερματισμού για κλήσεις από **σταθερό σε κινητά** με τρόπο που να μεγιστοποιούν τα κέρδη τους. Η καμπύλη ζήτησης από την πλευρά των σταθερών παρόχων για τερματισμό σε κινητά (που προέρχεται από τη ζήτηση των πελατών τους για κλήσεις από σταθερό σε κινητό) είναι ανελαστική. Ως εκ τούτου, ένας πάροχος κινητής δύναται να μεγιστοποιεί τα κέρδη του από τον τερματισμό, ορίζοντας τέλη σημαντικά ανώτερα από το επίπεδο του οριακού κόστους, με αποτέλεσμα υψηλές τιμές για κλήσεις από σταθερά σε κινητά των οποίων το βάρος φέρουν αυτοί που αγοράζουν αυτές τις κλήσεις.

Η κατάσταση διαφέρει από πολλές απόψεις όσον αφορά τις **διαπραγματεύσεις μεταξύ κινητών για τερματισμό κλήσεων σε κινητά**. Πρώτον, δύο πάροχοι κινητής, σε αντίθεση με ένα σταθερό και ένα κινητό πάροχο, ανταγωνίζονται στην ίδια αγορὰ λιανικής. Συνεπώς, τα τέλη τερματισμού έχουν μεγαλύτερη επίδραση στην ανταγωνιστική διαδικασία αυτών από ότι στην περίπτωση τερματισμού από σταθερό σε κινητό. Παραδείγματος χάριν, ελλείπει ρύθμισης των τελών τερματισμού, δύο πάροχοι κινητής μπορεί να επιβάλουν υψηλά τέλη τερματισμού σε ένα τρίτο (κινητό)

πάροχο, ενώ συμφωνούν χαμηλά τέλη μεταξύ τους, αυξάνοντας έτσι το κόστος του ανταγωνιστή τους. Εναλλακτικά, οι πάροχοι κινητής θα μπορούσαν να συμφωνήσουν υψηλά τέλη τερματισμού, τα οποία μπορεί να τους δεσμεύσουν με υψηλές χρεώσεις για κλήσεις εκτός δικτύου. Το τελευταίο παράδειγμα δείχνει τη συμμετρική διαπραγματευτική θέση των δύο κινητών παρόχων, όταν τα τέλη τερματισμού δε ρυθμίζονται, σε αντίθεση με τις ασύμμετρες θέσεις του σταθερού παρόχου (με ρυθμισμένο τέλος τερματισμού) και του (μη ρυθμισμένου) κινητού παρόχου.

Στην περίπτωση κινητού προς κινητό, ελλείπει ρύθμιση των τελών τερματισμού, είναι πιθανό οι πάροχοι:

- i. να επιλέξουν να ορίσουν τα τέλη τους μονομερώς, αγνοώντας την αντίστοιχη απόφαση που έχει ληφθεί από άλλους κινητούς παρόχους. Αυτό θα οδηγήσει σε υψηλό τέλος τερματισμού, ή
- ii. να διαπραγματευθούν αμοιβαία για ένα πιο αποδοτικό τέλος το οποίο θα λαμβάνει υπόψη την αμοιβαία φύση της υπηρεσίας καθορισμού. Η τελευταία αυτή προσέγγιση θα απέφευγε – τουλάχιστον εν μέρει – τα υψηλά τέλη τερματισμού τα οποία θα προέκυπταν από την προηγούμενη προσέγγιση, βάσει των οποίων κάθε πάροχος μεγιστοποιεί τα δικά του κέρδη τερματισμού χωρίς να εξετάζει πώς αυτό επηρεάζει τα τέλη τερματισμού που πρέπει να πληρώνει.

Η ανάλυση αυτή δείχνει την ανάγκη εξέτασης υποχρεώσεων οι οποίες:

- θα αναγνωρίζουν τη διαφορά στη διαπραγματευτική δύναμη μεταξύ σταθερών και κινητών παρόχων αφενός, και μεταξύ κινητών παρόχων αφετέρου
- θα έχει λάβει υπόψη την αποτυχία αγοράς στην περίπτωση τερματισμού από σταθερό σε κινητό και τη δυνατότητα αποτυχίας της αγοράς στην περίπτωση τερματισμού από κινητό σε κινητό (εάν οι πάροχοι δεν μπορέσουν να βρουν μια αποτελεσματική αμοιβαία λύση με βάση το κόστος).

5 Υποχρεώσεις

5.1 Εισαγωγή

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζεται η μελέτη της EETT αναφορικά με τις προτεινόμενες ρυθμιστικές υποχρεώσεις στην αγορά τερματισμού φωνητικών κλήσεων σε κινητά δίκτυα. Βάσει των απαιτήσεων του Άρθρου 37 και του άρθρου 42 παρ. 5 του Ν. 3431/2006 (ΦΕΚ 13/Β/2006), καθώς και του άρθρου 16(4) της Οδηγίας Πλαίσιο, η EETT εφόσον διαπιστώσει με βάση την ανάλυση του ανταγωνισμού, ότι μια συγκεκριμένη σχετική αγορά δεν είναι επαρκώς ανταγωνιστική, ορίζει την επιχείρηση ή τις επιχειρήσεις με ΣΙΑ στην εν λόγω αγορά και επιβάλλει τις ενδεδειγμένες ειδικές κανονιστικές υποχρεώσεις που επιλέγονται από μια λίστα που περιλαμβάνεται στην Οδηγία για την Πρόσβαση⁴⁹ (δύναται να προτείνει εναλλακτικά ή συμπληρωματικά και άλλες κανονιστικές υποχρεώσεις, εφόσον θεωρούνται κατάλληλες⁵⁰) ή διατηρεί ή τροποποιεί τις εν λόγω υποχρεώσεις, εφόσον αυτές υφίστανται ήδη.

Δεδομένου ότι στα πλαίσια της παρούσας ανάλυσης διαπιστώνεται Σημαντική Ισχύς στην Αγορά (ΣΙΑ) που ορίστηκε για τερματισμό κλήσεων σε κάθε δίκτυο κινητής τηλεφωνίας (δηλαδή ανά πάροχο), η EETT καλείται να επιβάλλει τις ενδεδειγμένες ειδικές κανονιστικές υποχρεώσεις και εφόσον αυτές υφίστανται ήδη, να αποφασίσει τη διατήρηση ή την τροποποίηση αυτών.

5.2 Κανονιστικές υποχρεώσεις – Γενικές Αρχές

5.2.1 Πεδίο υποχρεώσεων

Η τελική επιλογή της EETT σχετικά με τις ex ante υποχρεώσεις λαμβάνει υπόψη μια σειρά παραγόντων, συμπεριλαμβανομένων των ακόλουθων:

⁴⁹ Βλέπε Άρθρο 8.

⁵⁰ Βλέπε κατωτέρω ανάλυση για περισσότερες λεπτομέρειες.

Υποχρέωση αναλογικότητας και μη διακριτικής μεταχείρισης: η υποχρέωση θα πρέπει να είναι κατάλληλη, βάσει της φύσης του προβλήματος που εντοπίζεται, αναλογική⁵¹ και αιτιολογημένη υπό το πρίσμα των βασικών στόχων που τίθενται στο Νόμο 3431/2006 και την Οδηγία Πλαίσιο. Συγκεκριμένα, η ΕΕΤΤ θα πρέπει να διασφαλίσει ότι σε παρόμοιες περιστάσεις δεν θα υπάρχει διακριτική μεταχείριση⁵² στην αντιμετώπιση των επιχειρήσεων που παρέχουν δίκτυα ή υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

Η διακριτική ευχέρεια και το πεδίο των ρυθμιστικών επιλογών: το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο παρέχει στην ΕΕΤΤ ένα σημαντικό βαθμό διακριτικής ευχέρειας κατά την επιλογή των επιβαλλομένων υποχρεώσεων. Κυρίως, το εύρος των πιθανών ρυθμιστικών υποχρεώσεων σχετικά με τις αγορές χονδρικής ορίζεται στα άρθρα 43, 44 και 45 του Ν. 3431/2006 και τα άρθρα 9 έως 13 της Οδηγίας για την Πρόσβαση, συγκεκριμένα, διαφάνεια, μη διακριτική μεταχείριση (αμεροληψία), λογιστικός διαχωρισμός, υποχρεώσεις πρόσβασης και χρήσης ειδικών ευκολιών δικτύου, έλεγχος τιμών και υποχρεώσεις κοστολόγησης. Επιπλέον, η ΕΕΤΤ δύναται να επιβάλει άλλες υποχρεώσεις σε «εξαιρετικές περιστάσεις» (άρθρο 42 παράγραφος 5 του Ν. 3431/2006 και Άρθρο 8(3) της Οδηγίας για την Πρόσβαση).⁵³ Συνεπώς, τόσο η ποικιλία των υποχρεώσεων που μπορεί να επιβάλει η ΕΕΤΤ για να αντιμετωπίσει τα ζητήματα τερματισμού σε κινητά όσο και η διακριτική ευχέρεια στην επιβολή τους είναι ευρύτατες, επιτρέποντας έτσι στην ΕΕΤΤ να λάβει υπόψη τα ιδιαίτερα εθνικά χαρακτηριστικά της αγοράς του τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα.

Συναίνεση σχετικά με τις υποχρεώσεις και τις βέλτιστες πρακτικές σε επίπεδο ERG: Η ΕΕΤΤ υποχρεούται να διασφαλίζει την ανάπτυξη μια συνεπούς κανονιστικής πρακτικής, με τις ΕΡΑ των άλλων Κρατών Μελών της ΕΕ και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, προκειμένου να διασφαλισθεί η εναρμονισμένη εφαρμογή του κοινοτικού πλαισίου ηλεκτρονικών επικοινωνιών, σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. ε, περίπτωση δδ)

⁵¹

Άρθρο 8(4) της Οδηγίας για την Πρόσβαση και Κατευθυντήριες Γραμμές για ΣΙΑ, παράγραφοι 117 και 118.

⁵²

Άρθρο 8(3)(γ) της Οδηγίας Πλαίσιο .

⁵³ Οι ρυθμιστικές υποχρεώσεις που επιβάλλονται σε εξαιρετικές περιπτώσεις εκτός της σειράς των υποχρεώσεων που τίθενται στα Άρθρα 9 έως 13 της Οδηγίας για την Πρόσβαση, απαιτούν την έγκριση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής υπό τη μορφή απόφασης.

του Ν. 3431/2006. Για το σκοπό αυτό, η ΕΕΤΤ δικαιούται να λαμβάνει υπόψη τις βέλτιστες πρακτικές⁵⁴ προκειμένου να θέσει τα κατάλληλα benchmarks για να ενεργήσει, και δύναται επίσης να λάβει ευρύτερα υπόψη τις εγκρίσεις που έχουν δοθεί σε άλλα κράτη της Ε.Ε., μέσω της συμμετοχής της ΕΕΤΤ στο ERG.⁵⁵

5.2.2 Αναλογικότητα των ρυθμίσεων

Το Άρθρο 42 παρ. 7 του Ν. 3431/2006 σε συμφωνία με το άρθρο 8 της Οδηγίας Πλαίσιο απαιτεί κάθε κανονιστική υποχρέωση που λαμβάνει η ΕΕΤΤ να είναι «αναλογική» και «δικαιολογημένη» με τους βασικούς στόχους πολιτικής που προσδιορίζονται στο Άρθρο αυτό της οδηγίας πλαίσιο (άρθρο 3 του Ν. 3431).

Περαιτέρω, σύμφωνα με το σημείο 18, εδάφιο 2 του Προοιμίου της Σύστασης της Επιτροπής για τις σχετικές αγορές (Ε(2007)5406 της Επιτροπής της 17ης Δεκεμβρίου 2007) «Οι κανονιστικές υποχρεώσεις πρέπει να είναι ενδεδειγμένες και να βασίζονται στο χαρακτήρα του εντοπιζόμενου προβλήματος, να είναι αναλογικές και αιτιολογημένες σύμφωνα με τους στόχους της οδηγίας 2002/21/ΕΚ, και, συγκεκριμένα, να μεγιστοποιούν τα οφέλη για τους καταναλωτές, να διασφαλίζουν ότι δεν θα υπάρχει στρέβλωση ή περιορισμός του ανταγωνισμού, να ενθαρρύνουν αποδοτικές επενδύσεις στις υποδομές, να προάγουν την καινοτομία και να ενθαρρύνουν την αποτελεσματική χρήση και διαχείριση των ραδιοσυχνοτήτων και των πόρων αριθμοδότησης.»

Όπως αναφέρεται στις *Κατευθυντήριες Γραμμές για την ΣΙΑ*, η αναλογικότητα απαιτεί ότι τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την επίτευξη ενός συγκεκριμένου στόχου δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν αυτό που ενδείκνυται και απαιτείται για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός⁵⁶ Οι στόχοι πολιτικής που προσδιορίζονται στο Άρθρο 8 (άρθρο 3 του Ν. 3431) εμπίπτουν σε τρεις κατηγορίες:

- προώθηση μιας ανοικτής και ανταγωνιστικής αγοράς για ηλεκτρονικές επικοινωνίες, δίκτυα, υπηρεσίες και σχετικές ευκολίες
- ανάπτυξη της κοινής αγοράς

⁵⁴ Άρθρο 13(2) της Οδηγίας για την Πρόσβαση.

⁵⁵ Το European Regulators Group, που ιδρύθηκε με την Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 29^{ης} Ιουλίου 2002 για τη θέσπιση του European Regulators Group για Δίκτυα και Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών (2002/627/ΕΚ).

⁵⁶ *Κατευθυντήριες Γραμμές για τη ΣΙΑ*, παρ. 118.

- προώθηση των συμφερόντων των Ευρωπαίων πολιτών.

Η ΕΕΤΤ καθορίζει το επίπεδο ρυθμιστικής παρέμβασης για τον τερματισμό κλήσεων σε κινητά δίκτυα στην Ελλάδα σε αυτό το πλαίσιο.

5.3 Δυνατές Κανονιστικές υποχρεώσεις βάσει της οδηγίας για την πρόσβαση και το Ν. 3431/2006

Η ΕΕΤΤ υποχρεούται σύμφωνα με το Άρθρο 8 (2) της Οδηγίας Πλαίσιο και το άρθρο 37 του Ν. 3431/2006, να επιβάλει μία ή περισσότερες υποχρεώσεις σε επιχειρήσεις με ΣΙΑ. Η ΕΕΤΤ έχει επίσης την υποχρέωση να διασφαλίσει επαρκή πρόσβαση, διασύνδεση και διαλειτουργικότητα υπηρεσιών με την επιφύλαξη οποιωνδήποτε άλλων υποχρεώσεων που μπορούν να επιβληθούν σε επιχειρήσεις που ορίζονται ως πάροχοι με ΣΙΑ σύμφωνα με τα Άρθρα 9-13 της Οδηγίας για την Πρόσβαση και τα άρθρα 43, 44 και 45 του Ν. 3431/2006. Οι υποχρεώσεις αυτές, οι οποίες αναλύονται στη συνέχεια είναι οι εξής.⁵⁷:

- Διαφάνεια (Άρθρο 9 Οδηγίας Πρόσβασης, άρθρο 43 περίπτωση α Ν. 3431/2006)
- Αμεροληψία (Άρθρο 10 Οδηγίας Πρόσβασης, άρθρο 43 περίπτωση β Ν. 3431/2006)
- Λογιστικός διαχωρισμός (Άρθρο 11 Οδηγίας Πρόσβασης, άρθρο 43 περίπτωση γ Ν. 3431/2006)
- Πρόσβαση και χρήση ειδικών ευκολιών δικτύου (Άρθρο 12 Οδηγίας Πρόσβασης, άρθρο 44 Ν. 3431/2006)), και
- Έλεγχος τιμών και κοστολόγησης (Άρθρο 13 Οδηγίας Πρόσβασης, άρθρο 45 Ν. 3431/2006).

---

⁵⁷ Οι κανονιστικές υποχρεώσεις που μπορούν να επιβληθούν σε αγορές λιανικής αναφέρονται στην Οδηγία για την Καθολική Υπηρεσία. Αυτές δεν σχετίζονται άμεσα με την παρούσα Διαβούλευση, η οποία αφορά τις χονδρικές αγορές τερματισμού φωνητικών κλήσεων σε κινητά δίκτυα.

5.3.1 Υποχρέωση διαφάνειας

Το Άρθρο 9 της Οδηγίας για την Πρόσβαση και το άρθρο 43 περίπτωση α του Ν. 3431/2006 ορίζει τις απαιτήσεις σχετικά με την υποχρέωση διαφάνειας και καλύπτει τα εξής ζητήματα:

- α. Τη δημοσίευση πληροφοριών σχετικά με τη διασύνδεση και/ ή την πρόσβαση, όπως πληροφορίες λογιστικής φύσεως, τεχνικές προδιαγραφές, χαρακτηριστικά δικτύου, όρους και προϋποθέσεις παροχής και χρήσης, καθώς και τιμές.
- β. Τη δημοσίευση επαρκώς αναλυτικής Προσφοράς Αναφοράς.
- γ. Την εξουσία της EETT να καθορίζει αναλυτικά τις πληροφορίες που πρέπει να διατίθενται στην Προσφορά Αναφοράς, με αναφορά στις απαιτούμενες λεπτομέρειες και τον τρόπο δημοσίευσής τους.
- δ. Την εξουσία της EETT να τροποποιεί την Προσφορά Αναφοράς και να επιβάλλει στον πάροχο που έχει ορισθεί ως έχων ΣΙΑ να δημοσιεύει την Προσφορά Αναφοράς με τις αλλαγές αυτές.

Ειδικότερα,

Το Άρθρο 9(3) της Οδηγίας για την Πρόσβαση, αναφέρει ότι η EETT δύναται να ορίζει τις ακριβείς πληροφορίες που πρέπει να δημοσιοποιούνται, το επίπεδο λεπτομέρειας και τον τρόπο δημοσιοποίησης τους, και ότι η EETT δύναται να επιφυλάσσεται του δικαιώματός της να ζητά επιπλέον λεπτομέρειες για τις περιπτώσεις εκείνες όπου περιστατικά στην αγορά υποδεικνύουν ότι η υπάρχουσα υποχρέωση (δημοσιοποίησης) δεν είναι επαρκής.

Το Άρθρο 9 (2) της Οδηγίας για την Πρόσβαση προβλέπει ότι η EETT δύναται να αιτείται από έναν πάροχο που έχει προσδιορισθεί ως πάροχος με ΣΙΑ στην αγορά, να δημοσιεύει Προσφορά Αναφοράς η οποία θα είναι επαρκώς αναλυτική, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι οι επιχειρήσεις δεν θα εξαναγκάζονται να πληρώνουν για ευκολίες οι οποίες δεν είναι απαραίτητες για τις αιτούμενες υπηρεσίες. Η εν λόγω Προσφορά Αναφοράς θα πρέπει να περιλαμβάνει την περιγραφή των προσφερόμενων προϊόντων / υπηρεσιών ανά στοιχείο σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς, και μια περιγραφή των σχετικών όρων και προϋποθέσεων, συμπεριλαμβανομένων των τιμών.

Το Άρθρο 9 της Οδηγίας για την Πρόσβαση, προβλέπει ότι η ΕΕΤΤ δύναται να ζητά από ένα πάροχο που έχει καθορισθεί με ΣΙΑ στην αγορά, να προβαίνει σε δημοσιοποίηση ορισμένων πληροφοριών, όπως λογιστικών πληροφοριών, τεχνικών πληροφοριών, χαρακτηριστικών δικτύου, όρων και προϋποθέσεων προσφοράς και χρήσης, και τιμών. Η ΕΕΤΤ είναι της άποψης ότι οι εν λόγω βασικές πληροφορίες πρέπει να περιλαμβάνονται ως ελάχιστο περιεχόμενο στο ΥΠΔ των ΠΔΚ.

Ομοίως το άρθρο 43 παρ. 1 α) περίπτωση ββ) του Νόμου Ν. 3431/2006 (ΦΕΚ 13/Β/2006) ορίζει τα εξής: «Με απόφαση της Ε.Ε.Τ.Τ. μπορεί να επιβάλλονται στους φορείς εκμετάλλευσης όσον αφορά την πρόσβαση ή / και τη διασύνδεση, υποχρεώσεις:

«1. α) Διαφάνειας [...] ββ) Βάσει των οποίων απαιτείται η δημοσίευση Υποδείγματος Προσφοράς Υπηρεσίας πρόσβασης ή διασύνδεσης, ιδίως σε περίπτωση που ο φορέας εκμετάλλευσης υπέχει τις υποχρεώσεις του εδαφίου β'. Το Υπόδειγμα Προσφοράς Υπηρεσίας πρέπει να είναι επαρκώς αναλυτικό, να περιγράφει τις σχετικές προσφορές διαχωρισμένες ανά στοιχείο ανάλογα με τις ανάγκες της αγοράς, καθώς και τους συναφείς όρους πρόσβασης ή διασύνδεσης συμπεριλαμβανομένων των τιμών, προκειμένου οι επιχειρήσεις να μην πληρώνουν για ευκολίες, οι οποίες δεν είναι αναγκαίες για τη ζητούμενη υπηρεσία. Τα Υποδείγματα Προσφοράς Υπηρεσίας υποβάλλονται στην Ε.Ε.Τ.Τ., η οποία μπορεί μεταξύ άλλων να ελέγχει τη συμμόρφωσή τους με τους όρους του παρόντος και να τα τροποποιεί για την εκπλήρωση τυχόν υποχρεώσεων, που επιβάλλονται δυνάμει του παρόντος.»

Ενώ η παράγραφος 2 της ως άνω διάταξης ορίζει ότι «2. Με την απόφαση της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου μπορεί να καθορίζεται αναλυτικά το περιεχόμενο, ο απαιτούμενος βαθμός λεπτομέρειας, ο τρόπος δημοσίευσης κάθε Υποδείγματος Προσφοράς – Αναφοράς, Υπηρεσίας διασύνδεσης ή / και πρόσβασης για συγκεκριμένη μορφή πρόσβασης συμπεριλαμβανομένης της διαδικασίας υποβολής, ελέγχου και έγκρισής του από την Ε.Ε.Τ.Τ., καθώς και κάθε σχετική λεπτομέρεια σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος.»

5.3.2 Υποχρέωση αμεροληψίας

Το Άρθρο 10 της Οδηγίας για την Πρόσβαση και το άρθρο 43 περίπτωση β Ν. του 3431/2006 ορίζει τις απαιτήσεις σχετικά με την υποχρέωση αμεροληψίας και καλύπτει τα εξής ζητήματα:

- α. Την εξουσία της EETT να επιβάλλει υποχρέωση αμεροληψίας σχετικά με τη διασύνδεση και/ ή την πρόσβαση.
- β. Η υποχρέωση αμεροληψίας διασφαλίζει ότι ο πάροχος εφαρμόζει ισοδύναμους όρους, σε ισοδύναμες περιστάσεις, σε άλλες επιχειρήσεις που παρέχουν ισοδύναμες υπηρεσίες, και διασφαλίζει ότι ο πάροχος παρέχει υπηρεσίες και πληροφορίες σε τρίτους υπό τους ίδιους όρους και της ίδιας ποιότητας με τις παρεχόμενες για τις δικές του υπηρεσίες ή τις υπηρεσίες των θυγατρικών του ή των εταίρων του.

5.3.3 Υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού

Το Άρθρο 11 της Οδηγίας για την Πρόσβαση και το άρθρο 43 περίπτωση γ του Ν. 3431/2006, ορίζει τις απαιτήσεις σχετικά με την υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού και καλύπτει τα εξής ζητήματα:

- α. Την εξουσία της EETT να επιβάλλει υποχρεώσεις λογιστικού διαχωρισμού όσον αφορά καθορισμένες δραστηριότητες που αφορούν τη διασύνδεση ή/και την πρόσβαση.
- β. Την εξουσία της EETT να απαιτεί από μια καθετοποιημένη επιχείρηση να καθιστά διαφανείς τις τιμές χονδρικής πώλησης και τις εσωτερικές τιμολογήσεις προκειμένου να διασφαλίζεται η συμμόρφωση με όποια υποχρέωση επιβάλλεται σύμφωνα με το άρθρο 10 της Οδηγίας για την Πρόσβαση και να αποτρέπεται ενδεχόμενη άδικη διεπίδότηση.

5.3.4 Υποχρέωση πρόσβασης ή χρήσης ειδικών υποδομών δικτύου

Το Άρθρο 12 της Οδηγίας για την Πρόσβαση και το άρθρο 44 του Ν. 3431/2006 ορίζει τις βασικές απαιτήσεις σχετικά με την υποχρέωση για πρόσβαση ή χρήση ειδικών στοιχείων του δικτύου και συναφών υποδομών και περιλαμβάνει τα εξής ζητήματα:

- α. Την εξουσία της EETT να επιβάλλει σε έναν πάροχο την υποχρέωση να ικανοποιεί εύλογα αιτήματα πρόσβασης.
- β. Την εξουσία της EETT να συνοδεύει την υποχρέωση ικανοποίησης εύλογων αιτημάτων πρόσβασης με όρους ισότιμου, εύλογου και έγκαιρου χαρακτήρα.
- γ. Την υποχρέωση της EETT να εξετάζει την υποχρέωση ικανοποίησης εύλογων αιτημάτων πρόσβασης (συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε συστήματα λειτουργικής υποστήριξης και λογισμικού) με βάση μια σειρά από παράγοντες προκειμένου να διασφαλίζεται η αναλογικότητα.
- δ. την υποχρέωση των παρόχων με ΣΙΑ να διασυνδέουν τα δίκτυα ή τις δικτυακές υποδομές τους.

5.3.5 Υποχρέωση ελέγχου τιμών και κοστολόγησης

Το Άρθρο 13 της Οδηγίας για την Πρόσβαση και το άρθρο 45 περίπτωση του Ν. 3431/2006 ορίζει τις απαιτήσεις σχετικά με την υποχρέωση ελέγχου τιμών και κοστολόγησης και καλύπτει τα εξής ζητήματα:

- α. Την εξουσία της EETT να επιβάλλει υποχρέωση κοστοστρέφειας τιμών και υποχρεώσεις σχετικά με τα κοστολογικά συστήματα, για την παροχή ειδικών τύπων διασύνδεσης και/ή πρόσβασης, σε περιπτώσεις όπου η διαπίστωση της έλλειψης πραγματικού ανταγωνισμού σημαίνει ότι ένας πάροχος μπορεί να διατηρεί τις τιμές σε υπερβολικά υψηλά επίπεδα ή να συμπιέζει τις τιμές.
- β. Την υποχρέωση της EETT να επιτρέπει στον πάροχο που έχει οριστεί ως έχων ΣΙΑ έναν εύλογο συντελεστή απόδοσης επί του επαρκούς επενδεδυμένου κεφαλαίου, για την επιβολή τιμών προσανατολισμένων στο κόστος.

γ. Την υποχρέωση της ΕΕΤΤ να διασφαλίζει ότι ο μηχανισμός ανάκτησης του κόστους ή η επιβαλλόμενη μεθοδολογία τιμολόγησης προάγει την οικονομική απόδοση και τον βιώσιμο ανταγωνισμό, και μεγιστοποιεί το όφελος για τους καταναλωτές.

δ. Την εξουσία της ΕΕΤΤ να απαιτεί από έναν πάροχο να αιτιολογεί πλήρως τις τιμές που επιβάλλει και να δύναται να απαιτεί προσαρμογή των τιμών.

ε. Τη διευκρίνιση ότι ο πάροχος που έχει οριστεί ως έχων ΣΙΑ φέρει το βάρος της απόδειξης ότι τα τέλη υπολογίζονται βάσει του κόστους, λαμβανομένου υπόψη ενός εύλογου συντελεστή απόδοσης της επένδυσης.

στ. Την υποχρέωση της ΕΕΤΤ να εξασφαλίσει ότι όταν η εφαρμογή του συστήματος κοστολόγησης επιβάλλεται για λόγους υποστήριξης του ελέγχου τιμών, πρέπει να τίθεται στην διάθεση του κοινού περιγραφή του συστήματος κοστολόγησης στην οποία να περιγράφονται τουλάχιστον οι βασικές κατηγορίες κόστους και οι κανόνες για την κατανομή του. Η συμμόρφωση με το σύστημα κοστολόγησης ελέγχεται από αρμόδιο ανεξάρτητο φορέα. Δημοσιεύεται σε ετήσια βάση δήλωση σχετικά με τη συμμόρφωση.

Η ΕΕΤΤ δύναται να επιβάλλει υποχρεώσεις εκτός αυτών που αναφέρονται ανωτέρω ή, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, υποχρεώσεις εκτός των οριζομένων στην Οδηγία για την Πρόσβαση, υπό την προϋπόθεση ότι λαμβάνει προηγουμένως την έγκριση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

5.4 Υφιστάμενες Κανονιστικές Υποχρεώσεις

Η ΕΕΤΤ με την με αριθμό 392/17/22-06-2006 Απόφασή της δημοσιευθείσα στο τεύχος Β της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως με αριθμό 1016, την 28η.7.2006, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, ενόψει των εθνικών συνθηκών, υφίσταται μια διακριτή σχετική αγορά που περιλαμβάνει την παροχή Τερματισμού Φωνητικών Κλήσεων σε Μεμονωμένα Δίκτυα Κινητών Επικοινωνιών με γεωγραφικό εύρος την Ελληνική Επικράτεια, στην οποία οι εταιρείες Vodafone–Panafon Ανώνυμη Ελληνική Εταιρεία Τηλεπικοινωνιών’, ‘Cosmote Κινητές Τηλεπικοινωνίες Α.Ε.’ και

η (τότε) ενιαία οικονομική οντότητα ‘TIM Hellas A.E.B.E. / Q-TELECOMMUNICATIONS’ (ήδη WIND) κατέχουν Σημαντική Ισχύ (ΣΙΑ), δυνάμει της οποίας τους επιβλήθηκε μια σειρά κατάλληλων και αναλογικών κανονιστικών υποχρεώσεων οι κυριότερες εκ των οποίων είναι οι εξής:

- i. Υποχρέωση Παροχής πρόσβασης και χρήσης συγκεκριμένων ευκολιών δικτύου.
- ii. Υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης, η οποία συμπληρώνεται και από υποχρεώσεις διαφάνειας.
- iii. Υποχρέωση Διαφάνειας, συμπεριλαμβανομένης της υποχρέωσης Δημοσίευσης Προσφοράς Αναφοράς Διασύνδεσης με το κατάλληλο περιεχόμενο.
- iv. Υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού για τις δραστηριότητες των παρόχων με Σημαντική Ισχύ στην αγορά τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα, και
- v. Υποχρέωση ελέγχου τιμών.

Στα πλαίσια της παρούσας ανάλυσης εξετάζεται η ανάγκη διατήρησης ή / και τροποποίησης των ως άνω κανονιστικών υποχρεώσεων.

5.5 Κατευθύνσεις για την Επιλογή Υποχρεώσεων

Υποχρεώσεις βασισμένες στην φύση του προσδιοριζόμενου προβλήματος ανταγωνισμού, εύλογες και αναλογικές

Κατά την επιλογή των κατάλληλων υποχρεώσεων για την αντιμετώπιση των προβλημάτων ανταγωνισμού που έχουν εντοπιστεί, η EETT έχει την υποχρέωση να λάβει υπόψη της τους στόχους που αναφέρονται στο Άρθρο 8 της Οδηγίας Πλαίσιο (προώθηση του ανταγωνισμού, συνεισφορά στην ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς και προώθηση των συμφερόντων των χρηστών). Επιπλέον, το Άρθρο 8(4) της Οδηγίας για την Πρόσβαση απαιτεί όπως οι υποχρεώσεις που θα επιβληθούν από την EETT είναι βασισμένες στη φύση του προβλήματος ανταγωνισμού που εντοπίζεται,

είναι αναλογικές και αιτιολογημένες ενόψει των στόχων που τίθενται στο Άρθρο 8 της Οδηγίας Πλαίσιο.

Υποστήριξη επενδύσεων σε υποδομές

Πρωτού επιβάλλει την παροχή πρόσβασης στα στοιχεία δικτύου μιας άλλης επιχείρησης, η EETT οφείλει να λάβει υπόψη της τις απαιτήσεις του Άρθρου 12(2) της Οδηγίας για την Πρόσβαση, όπου σημειώνεται ότι κάθε υποχρέωση πρόσβασης πρέπει να είναι αναλογική ενόψει των απαιτήσεων στα πλαίσια του Άρθρου 8 της Οδηγίας Πλαίσιο.⁵⁸ Ειδικότερα, το Άρθρο 12(2)(α) της Οδηγίας για την Πρόσβαση απαιτεί όπως η EETT εξετάσει ‘την τεχνική και οικονομική βιωσιμότητα της χρήσης ή εγκατάστασης ανταγωνιστικών ευκολιών [...] λαμβάνοντας υπόψη την φύση και τον τύπο της αφορώσης διασύνδεσης [...]’. Διευκρινίζοντας το εύρος των ως άνω Άρθρων, το Προοίμιο 19 της Οδηγίας για την Πρόσβαση επισημαίνει ότι ‘η επιβολή από μέρους των ΕΡΑ υποχρεωτικής πρόσβασης η οποία αυξάνει τον ανταγωνισμό βραχυπρόθεσμα δεν θα πρέπει να μειώνει τα κίνητρα των ανταγωνιστών να επενδύσουν σε εναλλακτικές ευκολίες οι οποίες θα διασφαλίσουν περισσότερο ανταγωνισμό μακροπρόθεσμα.’”

Ο σκοπός της ανωτέρω διακήρυξης αναλύεται συνοπτικά στο κείμενο των θέσεων του ERG σχετικά με τις ρυθμιστικές υποχρεώσεις. Ειδικότερα, αναφέρεται ότι ο ανταγωνισμός μεταξύ καθετοποιημένων παρόχων και εναλλακτικών παρόχων δημιουργεί πίεση μειώσεων του κόστους σε όλη την αλυσίδα αξιών. “Αυτό θα δημιουργήσει αυξανόμενες συνθήκες για ανταγωνισμό, καινοτομία κλπ τα οποία δημιουργούν μια δυναμική πίεσης του κόστους. Οι καταναλωτές επωφελούνται επίσης από τις διαφοροποιημένες προσφορές οι οποίες ανταποκρίνονται καλύτερα στις προσωπικές τους ανάγκες. Υπάρχει κοινή συναίνεση ότι υφίσταται μεγαλύτερη βλάβη στο κοινό όφελος όταν υπάρχουν οι δυνατότητες υποκατάστασης αλλά δεν προωθούνται. Κάτι τέτοιο καθυστερεί την εισαγωγή νέων και καινοτόμων υπηρεσιών

⁵⁸ Το Άρθρο 8 (2) αναφέρει ότι η EETT “οφείλει να προωθήσει τον ανταγωνισμό στην παροχή ηλεκτρονικών επικοινωνιών, υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και συναφών ευκολιών και υπηρεσιών ενθαρρύνοντας μεταξύ άλλων: [...] (γ)ενθαρρύνοντας αποτελεσματικές επενδύσεις σε υποδομή και προωθώντας την καινοτομία ”.

*και ειδικότερα όσον αφορά την ευρυζωνικότητα, κάτι τέτοιο δύναται να έχει αρνητικές συνέπειες στην γενική οικονομία”.*⁵⁹

Η επιβολή υποχρέωσης παροχής πρόσβασης σε στοιχεία δικτύου, ιδίως με προνομιακούς όρους και προϋποθέσεις, τουλάχιστον για τις περιπτώσεις εκείνες όπου αυτά τα στοιχεία δύναται να αναπαραχθούν από εναλλακτικούς παρόχους δύναται να αυξήσει τον ανταγωνισμό βραχυπρόθεσμα. Ωστόσο, δύναται στην θεωρία, να αποτρέψει τους εναλλακτικούς παρόχους από το να επενδύσουν σε εναλλακτική υποδομή εάν συνέχιζαν να παίρνουν πρόσβαση σε αυτά τα στοιχεία με προνομιακούς όρους από τον καθετοποιημένο πάροχο. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι για τις περιπτώσεις εκείνες που είναι αναλογικό και είναι προς το συμφέρον των καταναλωτών μακροπρόθεσμα, η ΕΕΤΤ πρέπει να επιβάλλει την πρόσβαση σε ουσιώδεις ευκολίες οι οποίες δύναται στο κοντινό μέλλον να μην είναι οικονομικά βιώσιμο να αναπαραχθούν.

Όσον αφορά την βιωσιμότητα της αναπαραγωγής του δικτύου οι παράγοντες που πρέπει να εκτιμηθούν συμπεριλαμβάνουν μεταξύ άλλων: την τεχνική και οικονομική βιωσιμότητα της χρήσης ή της εγκατάστασης ανταγωνιστικών ευκολιών ενόψει της εξέλιξης της αγοράς, την βιωσιμότητα της παροχής της προτεινόμενης πρόσβασης σχετικά με την διαθέσιμη χωρητικότητα, την αρχική επένδυση του κατόχου των ευκολιών λαμβάνοντας υπόψη τα επενδυτικά ρίσκα και την ανάγκη να διασφαλισθεί ο ανταγωνισμός μακροπρόθεσμα.

Όσον αφορά τις υποχρεώσεις διασύνδεσης που προτείνονται στην παρούσα διαβούλευση, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι οι ως άνω εκτιμήσεις είναι σχετικές με την τιμολόγηση της πρόσβασης, καθώς και για την ρυθμιστική υποχρέωση της παροχής πρόσβασης.

Αναφορικά με την υποχρέωση ελέγχου τιμών, το Άρθρο 13 της Οδηγίας για την Πρόσβαση απαιτεί από την ΕΕΤΤ να διασφαλίζει ότι ο όποιος μηχανισμός ανάκτησης του κόστους επιβάλλεται πρέπει να προωθεί την αποτελεσματικότητα και να μεγιστοποιεί τα συμφέροντα των καταναλωτών.

---

⁵⁹ ‘ERG Common Position on the approach to appropriate remedies in the new regulatory framework’, σελ. 67-68.

Προστασία των καταναλωτών για τις περιπτώσεις εκείνες όπου η αναπαραγωγή των στοιχείων που απαιτούνται για την παροχή υπηρεσιών δεν θεωρείται εφικτή.

Όπου είναι απαραίτητο να δοθεί στους εναλλακτικούς παρόχους πρόσβαση στις χονδρικές ευκολίες ενός παρόχου με ΣΙΑ προκειμένου να προωθηθεί η εξέλιξη του ανταγωνισμού, η EETT θεωρεί ότι είναι κυρίως τα μακροπρόθεσμα συμφέροντα των καταναλωτών που πρέπει να λάβει υπόψη της. Από αυτήν την άποψη το σημείο 20 του προοιμίου της Οδηγίας για την Πρόσβαση τονίζει την ανάγκη να μην υπομείβεται ο πάροχος με ΣΙΑ που υποχρεούται να παρέχει πρόσβαση και το Άρθρο 13(2) της Οδηγίας για την πρόσβαση αναφέρει ότι η τιμολόγηση της πρόσβασης πρέπει να διασφαλίζει τον ανταγωνισμό και προς αυτό τον σκοπό να διευκολύνει ώστε οι επενδύσεις στις ευκολίες να αμείβονται επαρκώς.

Εφαρμογή υποχρεώσεων συμβατών με τα κίνητρα

Η ρύθμιση του νέου ρυθμιστικού πλαισίου περιγράφηκε από το ERG ως ‘συμβατή με τα κίνητρα’. Η «συμβατή με τα κίνητρα» ρύθμιση σχεδιάζεται κατά τέτοιο τρόπο ώστε η συμμόρφωση με το περιεχόμενο της ρύθμισης να είναι προς το συμφέρον των ρυθμιζόμενων μερών. Κατά τον σχεδιασμό τέτοιου είδους ρύθμισης ειδική προσοχή πρέπει να δίνεται στα εξής: (i) στα οικονομικά κίνητρα των εμπλεκόμενων μερών (ii) την ασυμμετρία των σχετικών πληροφοριών (iii) τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα των ίδιων των ΕΡΑ και (iv) τα πρακτικά ζητήματα σχετικά με τη συμμόρφωση και την επιβολή των ρυθμιστικών υποχρεώσεων. Το τελικό αποτέλεσμα είναι ότι η συμμόρφωση είναι προς όφελος των ρυθμιζόμενων.

5.6 ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

5.6.1 Υποχρέωση πρόσβασης και χρήσης ειδικών ευκολιών δικτύου

Η EETT προέβη σε ανάλυση της αγοράς, τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα προκειμένου να προσδιορίσει εάν θα διατηρήσει, θα τροποποιήσει ή θα άρει τις ρυθμιστικές υποχρεώσεις που είχαν επιβληθεί στους ΠΔΚ έχοντες ΣΙΑ στις ορισθείσες σχετικές αγορές.

Επί τη βάση της ως άνω διενεργηθείσης ανάλυσης αγοράς, η EETT καταλήγει ότι κρίνεται απαραίτητο να διατηρηθεί στους παρόχους κινητών δικτύων η επιβολή της ex ante ρυθμιστικής υποχρέωσης παροχής πρόσβασης και χρήσης ειδικών ευκολιών δικτύου (άρθρο 12 Οδηγίας 2002/19/EK). Η ως άνω ρυθμιστική υποχρέωση, η οποία αποτελεί ένα από τα συνήθη επανορθωτικά μέτρα που προβλέπει το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο, εξακολουθεί να είναι κατάλληλη για την αντιμετώπιση των προσδιορισθέντων προβλημάτων της αγοράς

Για τους λόγους που αναφέρονται στην Ενότητα με τίτλο ‘Φύση Αποτυχίας της Αγοράς’, η EETT θεωρεί ότι η υποχρέωση παροχής πρόσβασης η οποία συνίσταται στην παροχή υπηρεσιών, ειδικών ευκολιών και συμφωνιών οι οποίες είναι απαραίτητες για τον τερματισμό φωνητικών κλήσεων σε κινητά δίκτυα κρίνεται ως μια πλήρως αιτιολογημένη ρυθμιστική υποχρέωση δεδομένου ότι εξυπηρετεί τους στόχους του άρθρου 8 της οδηγίας πλαίσιο. Ειδικότερα, συντελεί στην προώθηση του ανταγωνισμού και την ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς, εξασφαλίζοντας και διασφαλίζοντας ότι οι άλλοι πάροχοι δημοσίων δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών είναι σε θέση να διεκπεραιώνουν κλήσεις προς συνδρομητές των ανωτέρω παρόχων υπό δίκαιους και εύλογους όρους. Ελλείψει της υποχρέωσης παροχής πρόσβασης, ένας ΠΔΚ δύναται να αρνηθεί σε μικρούς παρόχους την πρόσβαση στο δίκτυό του, ή να την ανακαλέσει σε περιπτώσεις που την είχε χορηγήσει στο παρελθόν. Αν και μια τέτοιου είδους συμπεριφορά θεωρείται απίθανη μεταξύ ΠΔΚ (δεδομένου ότι έχουν αμοιβαίο συμφέρον προς διασύνδεση) ενδέχεται να αποτελεί συχνό φαινόμενο στις συνδιαλλαγές μεταξύ ΠΔΚ και μικρών σταθερών παρόχων.

Επιπροσθέτως, επί τη βάση της διαπιστωθείσης φύσης της αποτυχίας της αγοράς, η υποχρέωση παροχής πρόσβασης και χρήσης ειδικών ευκολιών κρίνεται ως μια αναλογική υποχρέωση δεδομένου ότι αποτελεί το ελάχιστο απαραίτητο μέτρο για την προώθηση του ανταγωνισμού σε μια αγορά που χαρακτηρίζεται από έλλειψη αποτελεσματικού ανταγωνισμού και τα τέλη τερματισμού εξακολουθούν να

υπερβαίνουν το κοστοστρεφές επίπεδο⁶⁰. Εν απουσία της ως άνω ρυθμιστικής υποχρέωσης οι ΠΔΚ θα εδύναντο να επιβραδύνουν τη διαδικασία παροχής υπηρεσιών τερματισμού κλήσεων και να προβαίνουν σε διακριτική μεταχείριση όσον αφορά την παροχή υπηρεσιών σε διάφορους παρόχους. Η υποχρέωση παροχής πρόσβασης τέλος, κρίνεται ως ένα απόλυτα αναλογικό μέτρο δεδομένης της φύσης της αποτυχίας της αγοράς και του γεγονότος ότι εφαρμόζεται ήδη για τους κατέχοντες ΣΙΑ ΠΔΚ και ως εκ τούτου δεν θα τους επιφέρει επιπρόσθετο κόστος.

Όροι υποχρέωσης παροχής πρόσβασης και χρήσης ειδικών ευκολιών δικτύου

- Κάθε πάροχος από τους ανωτέρω υποχρεούται να παρέχει πρόσβαση στο δίκτυό του (συμπεριλαμβανομένης της χρήσης ειδικών ευκολιών δικτύου) και να ανταποκρίνεται σε κάθε γραπτό αίτημα που υποβάλλεται από πρόσωπα που παρέχουν δημόσια δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών.
- Κάθε πάροχος από τους ανωτέρω υποχρεούται να διαπραγματεύεται με καλή πίστη με κάθε πάροχο που αιτείται υπηρεσίες τερματισμού κλήσεων.
- Κάθε πάροχος από τους ανωτέρω υποχρεούται όπως μην ανακαλεί την ήδη χορηγηθείσα πρόσβαση/διασύνδεση

⁶⁰ Στα πλαίσια της προηγούμενης ανάλυσης της αγοράς τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα που διεξήγαγε η ΕΕΤΤ, επεβλήθη σε κάθε ΠΔΚ η ρυθμιστική υποχρέωση ελέγχου τιμών βάσει κοστοστρεφών τιμών. Ειδικότερα, σε κάθε έναν από τους ΠΔΚ επεβλήθη η υποχρέωση να μειώσει τα πραγματικά/αποτελεσματικά τέλη τερματισμού στο δίκτυό του σύμφωνα με έναν σταδιακά κοστοστρεφή έλεγχο τιμών. Για κάθε έναν από τους ΠΔΚ ετέθη μια τιμή-στόχος η οποία αντιστοιχούσε στο κόστος του, και η οποία προσδιορίστηκε με την χρήση ενός μοντέλου μακροπρόθεσμου επαυξητικού κόστους (MEK- 'LRIC') επί τη βάσει ενός bottom up υπολογισμού. Το έτος 2006, έκαστος ΠΔΚ προσάρμοσε τα τέλη τερματισμού του στην τελική τιμή στόχου που προέκυψε βάσει του ως άνω κοστολογικού μοντέλου. Επί τη βάσει του επικαιροποιημένου κοστολογικού μοντέλου της ΕΕΤΤ ωστόσο, το κόστος τερματισμού κλήσεων προκύπτει σημαντικά χαμηλότερο για κάθε ΠΔΚ. Από το γεγονός αυτό, η ΕΕΤΤ οδηγείται στο συμπέρασμα ότι τα τέλη τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα στην Ελλάδα, εξακολουθούν να παραμένουν σε υψηλά επίπεδα. Κάτι τέτοιο επιβεβαιώνεται εξάλλου και από το γεγονός ότι στις λοιπές χώρες της ΕΕ, τα τέλη τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα κυμαίνονται σε χαμηλότερα επίπεδα. Ειδικότερα, ο μέσος όρος των 27 Κρατών Μελών την 1 Ιανουαρίου του 2008 ήταν περίπου 0,092€/min, ενώ ο αντίστοιχος μέσος των παλαιότερων 15 Κρατών Μελών ήταν περίπου 0,089€/min (πηγή ERG (08) 17MTR). Ο αντίστοιχος μέσος όρος για την Ελλάδα ήταν περίπου 0,1096€/min (Σημειώνεται ότι από τον Φεβρουάριο του 2008, ο μέσος όρος της Ελλάδας διαμορφώθηκε σε περίπου 0,1003 Ευρώ / λεπτό).

- Η παροχή πρόσβασης θα πρέπει να λαμβάνει χώρα το συντομότερο δυνατό και θα παρέχεται επί τη βάση δίκαιων και εύλογων όρων, προϋποθέσεων και τελών που δύναται εκάστοτε να ορίζονται από την ΕΕΤΤ.

5.6.2 Υποχρέωση αμεροληψίας (Μη Διακριτικής Μεταχείρισης)

Στις περιπτώσεις όπου έχει επιβληθεί στον πάροχο με ΣΙΑ υποχρέωση πρόσβασης, και ιδίως όταν έχει επιβληθεί και υποχρέωση ελέγχου τιμών, ο εν λόγω πάροχος δύναται να έχει αυξημένα κίνητρα να προβαίνει σε διακρίσεις όσον αφορά τις μη τιμολογιακές παραμέτρους των υπηρεσιών του. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης (υποχρέωση αμεροληψίας) είναι το μόνο ρυθμιστικό μέτρο το οποίο μπορεί να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τα ως άνω προβλήματα ανταγωνισμού. Ως εκ τούτου, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι κρίνεται απαραίτητο να διατηρηθεί η ήδη επιβληθείσα υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης στους παρόχους κινητής.

Στα πλαίσια της ρυθμιστικής υποχρέωσης της μη-διακριτικής μεταχείρισης κάθε ΠΔΚ ο οποίος έχει ορισθεί ως κατέχων ΣΙΑ στη σχετική αγορά, υποχρεούται να εφαρμόζει ισοδύναμους όρους, σε ισοδύναμες περιστάσεις και να παρέχει υπηρεσίες και πληροφορίες σε τρίτους υπό τους ίδιους όρους και της ίδιας ποιότητας με αυτές που παρέχει και στο τυχόν λιανικό του άκρο (συμπεριλαμβανομένων των θυγατρικών του και των συνδεδεμένων με αυτόν επιχειρήσεων). Κάτι τέτοιο σημαίνει ότι απαγορεύεται κάθε είδους διάκριση, όσον αφορά στο χρονοδιάγραμμα και λοιπούς όρους ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών. Στο πλαίσιο των υπηρεσιών τερματισμού κλήσεων, η απαγόρευση διάκρισης μπορεί να αποτρέψει έναν πάροχο με καθετοποιημένη δομή από το να χρεώνει εσωτερικά, χαμηλότερο τέλος τερματισμού από αυτό που χρεώνει στον ανταγωνιστή του.

Πιο αναλυτικά, η απαγόρευση της διακριτικής μεταχείρισης, καλύπτει οποιαδήποτε μορφή άνισης μεταχείρισης των πελατών μιας εταιρείας εις βάρος αυτών των ανταγωνιστών της. Μπορεί να εφαρμοστεί σε μια κατάσταση όπου ένας πάροχος κινητής (κατέχων δεσπόζουσα θέση στην παροχή υπηρεσιών τερματισμού στο δικό του δίκτυο) παρέχει χαμηλότερου επιπέδου υπηρεσίες σε καλούντες εκτός δικτύου

από άλλα δίκτυα κινητής από ό,τι σε αυτούς που καλούν εντός δικτύου, με αποτέλεσμα να ενθαρρύνει τους πελάτες λιανικής να έρθουν στο δικό του δίκτυο.

Μια πιο δυσδιάκριτη μορφή διακριτικής μεταχείρισης προκύπτει όταν ένας πάροχος επιλέγει ένα συνδυασμό χονδρικών και λιανικών τιμών που ευνοούν τις λειτουργίες του. Ένας τέτοιος συνδυασμός τιμών καθιστά αδύνατο για έναν ανταγωνιστή να δραστηριοποιηθεί αποτελεσματικά στην κατάντη αγορά.

Παράλληλα ένας κινητός πάροχος μπορεί να χρεώνει διαφορετικό τέλος τερματισμού για σταθερούς και κινητούς παρόχους ή να προβαίνει σε διάκριση ανάμεσα σε κάθε κατηγορία παρόχου. Η απαγόρευση αυτού του είδους της διάκρισης θα εμπόδιζε τον εν λόγω πάροχο να ορίζει λιανικές τιμές και τέλη τερματισμού που εξαιρούν εξίσου τους αποδοτικούς ανταγωνιστές από το να εξυπηρετήσουν την αγορά λιανικής.

Δια της επιβολής της υποχρέωσης αμεροληψίας, στόχος της EETT είναι να διασφαλίσει ότι δεν θα υπάρχει διακριτική μεταχείριση στην αντιμετώπιση των επιχειρήσεων που παρέχουν δίκτυα ή υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Η EETT θεωρεί ότι η απαγόρευση της διακριτικής μεταχείρισης μπορεί να αποτρέψει έναν κάθετα ολοκληρωμένο πάροχο ο οποίος έχει ορισθεί ως πάροχος με Σημαντική Ισχύ από το να «χρεώνει» στον εαυτό του χαμηλότερο τέλος τερματισμού από αυτό που χρεώνει στον ανταγωνιστή του. Η EETT θεωρεί ότι ο πάροχος κατέχων σημαντική ισχύ στην αγορά έχει κίνητρο να κάνει διακρίσεις κατά την παροχή της υπηρεσίας πρόσβασης δικτύου με αποτέλεσμα μειονεκτική θέση των παρόχων στην αγορά.

Η υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης κρίνεται ως μια κατάλληλη, αναλογική και αιτιολογημένη ρυθμιστική υποχρέωση, βάσει της φύσης της αποτυχίας της αγοράς τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα. Ιδίως συντελεί στην προώθηση και δημιουργία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού καθώς και στη μεγιστοποίηση του οφέλους του καταναλωτή, διασφαλίζοντας ότι δεν γίνονται διακρίσεις (τόσο προς τους παρόχους, όσο και τους καταναλωτές) από ένα πάροχο που διαθέτει

σημαντική ισχύ στην αγορά. Στα πλαίσια αυτά διασφαλίζεται ότι ο πάροχος που κατέχει σημαντική ισχύ στην συγκεκριμένη αγορά παρέχει πληροφορίες και υπηρεσίες σε τρίτους υπό τους ίδιους όρους και της ίδιας ποιότητας με τις παρεχόμενες για τις δικές του υπηρεσίες ή τις υπηρεσίες των θυγατρικών του ή των εταιριών τους.

Τέλος, η ως άνω υποχρέωση συμμορφώνεται με την αρχή της αναλογικότητας δεδομένου ότι επί τη βάση της διαπιστωθείσης φύσης της αγοράς αποτελεί ένα από τα ελάχιστα απαραίτητα μέτρα για την εδραίωση συνθηκών ανταγωνισμού.

Όροι υποχρέωσης μη διακριτικής μεταχείρισης

Κάθε πάροχος από τους ανωτέρω οφείλει:

- να μην μεταχειρίζεται άνισα τους πελάτες του, στην αγορά χονδρικής, σε θέματα πρόσβασης δικτύου για τον τερματισμό φωνητικών κλήσεων.
- να παρέχει υπηρεσίες και πληροφορίες σε τρίτους υπό τους ίδιους όρους και της ίδιας ποιότητας με τις παρεχόμενες για τις δικές του υπηρεσίες (λιανικό άκρο) ή τις υπηρεσίες των θυγατρικών του ή των συνδεδεμένων με αυτόν εταιριών.

5.6.3 Υποχρέωση Διαφάνειας

Στα πλαίσια του πρώτου γύρου ανάλυσης αγορών, η ΕΕΤΤ, έχει ήδη επιβάλει⁶¹ στους ΠΔΚ που κατέχουν ΣΙΑ στην αγορά τερματισμού φωνητικών κλήσεων στο δίκτυό τους, την υποχρέωση διαφάνειας, συμπεριλαμβανομένης της υποχρέωσης δημοσίευσης Προσφοράς Αναφοράς Διασύνδεσης.

Ειδικότερα, σύμφωνα με την ΑΠ ΕΕΤΤ 392/017/2006 (ΦΕΚ 1016/Β/28-7-2006), κάθε ΠΔΚ ο οποίος έχει ορισθεί ότι κατέχει ΣΙΑ στην σχετική αγορά χονδρικής για τον τερματισμό φωνητικών κλήσεων στο δίκτυό του υποχρεούται να:

- Δημοσιεύει τις μεταβολές των τελών για πρόσβαση στο δίκτυο πριν την εφαρμογή αυτών

⁶¹ ΑΠ ΕΕΤΤ 392/017/2006 (ΦΕΚ 1016/Β/28-7-2006) κεφάλαιο ΙΙΙ. Κανονιστικές Υποχρεώσεις

- Υποβάλλει στοιχεία κίνησης στην ΕΕΤΤ
- Να συμμορφώνεται με κάθε σύσταση που δύναται η ΕΕΤΤ να παρέχει σύμφωνα με την παρούσα παράγραφο.
- Να δημοσιεύει και να κρατά ενήμερη Προσφορά Αναφοράς (ΠΑ) όσον αφορά την πρόσβαση στο δίκτυό του από δίκτυα παρόχων δημοσίων δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών, για την παροχή της υπηρεσίας τερματισμού φωνητικών κλήσεων με ορισμένο ελάχιστο περιεχόμενο
- Να υποβάλλει στην ΕΕΤΤ τις συμβάσεις που υπογράφει για την παροχή πρόσβασης στο δίκτυό του προκειμένου η ΕΕΤΤ να είναι σε θέση να ελέγξει ότι ακολουθείται η δημοσιευθείσα Προσφορά Αναφοράς (ΠΑ).

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι είναι εύλογο και αναλογικό να επιβάλλει κανονιστικά τη διατήρηση των ως άνω υποχρεώσεων δεδομένου ότι εξακολουθούν να συντρέχουν πλήρως οι ίδιοι δικαιολογητικοί λόγοι επιβολής τους. Συγκεκριμένα:

Η επιβολή της υποχρέωσης διαφάνειας αποσκοπεί στην:

- Διασφάλιση της διαφάνειας στις διαπιστωθείσες σχετικές αγορές με σκοπό την δυνατότητα παρακολούθησης ενδεχόμενης αντι-ανταγωνιστικής συμπεριφοράς των παρόχων που διαθέτουν σημαντική ισχύ στην αγορά
- Άμεση ενημέρωση των παρόχων στην συγκεκριμένη αγορά, ως προς τις προγραμματισμένες μεταβολές των χρεώσεων για πρόσβαση στο δίκτυο. Μέσω της δημοσίευσης των απαιτούμενων στοιχείων πριν την εφαρμογή των μεταβολών, οι πάροχοι θα έχουν τον απαιτούμενο χρόνο ώστε να ανταποκριθούν στις προγραμματισμένες τροποποιήσεις των χρεώσεων και να τροποποιήσουν τις τιμές στην λιανική αγορά εάν απαιτείται.

Η υποχρέωση της διαφάνειας κρίνεται ως μια πλήρως αιτιολογημένη ρυθμιστική υποχρέωση δεδομένου ότι συντελεί στην προώθηση του ανταγωνισμού, εξασφαλίζοντας ότι δεν υφίσταται στρέβλωση ούτε περιορισμός του ανταγωνισμού στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Ειδικότερα, η δημοσιοποίηση (α) των τροποποιήσεων των χρεώσεων για πρόσβαση στο δίκτυο πριν την εφαρμογή τους από τον πάροχο που διαθέτει ΣΙΑ στην αγορά δίνει την δυνατότητα στους λοιπούς

παρόχους όπως προσαρμόσουν έγκαιρα τις τιμές τους και επιτρέπει στην ΕΕΤΤ την παρακολούθηση πιθανής αντι-ανταγωνιστικής τιμολογιακής συμπεριφοράς των παρόχων ενώ (β) η υποβολή πληροφοριών κίνησης, επιτρέπει στην ΕΕΤΤ την παρακολούθηση εφαρμογής άλλων κανονιστικών υποχρεώσεων καθώς και τη διαπίστωση άλλων πιθανών αντι-ανταγωνιστικών συμπεριφορών των παρόχων.

Επιπλέον, η υποχρέωση της διαφάνειας κρίνεται ως μια αναλογική υποχρέωση για την επίτευξη του στόχου της προώθησης του ανταγωνισμού δεδομένου ότι επιβάλλεται η δημοσίευση μόνον της ελάχιστης απαιτούμενης πληροφορίας στους εμπλεκόμενους αναφορικά με τις χρεώσεις και η κοινοποίηση στην ΕΕΤΤ της κίνησης των παρόχων που κατέχουν σημαντική ισχύ στην αγορά.

Εκτός από τη λειτουργία την οποία επιτελεί προκειμένου να καλύψει το κενό πληροφοριών μεταξύ ενός παρόχου με ΣΙΑ και ενός ανταγωνιστή του, η επιβολή ρυθμιστικής υποχρέωσης διαφάνειας στοχεύει επίσης στο να παρέχονται πληροφορίες οι οποίες δύνανται να χρησιμοποιηθούν για την ενίσχυση και αποτελεσματικότητα άλλων υποχρεώσεων που τυχόν έχουν επιβληθεί στον πάροχο με ΣΙΑ.

Η υποχρέωση διαφάνειας είναι επίσης δικαιολογημένη, ως συμπληρωματική υποχρέωση για τον έλεγχο εφαρμογής άλλων υποχρεώσεων που έχουν επιβληθεί σε έναν πάροχο με ΣΙΑ στην αγορά. Ειδικότερα, η ΕΕΤΤ είναι της άποψης ότι πρέπει να επιβληθεί υποχρέωση διαφάνειας προκειμένου να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα της υποχρέωσης μη διακριτικής μεταχείρισης, λογιστικού διαχωρισμού και του ελέγχου των τιμών χονδρικής.

Σε αυτά τα πλαίσια, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι θα πρέπει να επιβληθεί στους ΠΔΚ η υποχρέωση να παρέχουν άμεσα στην ΕΕΤΤ κάθε πληροφορία, συμπεριλαμβανομένων οικονομικών πληροφοριών, αναφορικά με τον τερματισμό κλήσεων, κατόπιν αιτιολογημένου αιτήματος της, και σύμφωνα με τα χρονοδιαγράμματα και το επίπεδο λεπτομέρειας που αναφέρονται στο σχετικό αίτημα της ΕΕΤΤ.

Περαιτέρω η ΕΕΤΤ κρίνει αναγκαία την επιβολή της υποχρέωσης δημοσίευσης Προσφοράς Αναφοράς δεδομένου ότι η ανωτέρω υποχρέωση θα συντελέσει αφενός στην αποτελεσματική εφαρμογή των υποχρεώσεων της αμεροληψίας μέσω της

εφαρμογής ισοδύναμων όρων σε ισοδύναμες περιστάσεις σε πρόσωπα που παρέχουν ισοδύναμες υπηρεσίες και αφετέρου στην ενδυνάμωση της διαφάνειας μέσω της δημοσιοποίησης συγκεκριμένων πληροφοριών όπως τιμές, όρους και προϋποθέσεις παροχής και χρήσης, τεχνικές προδιαγραφές, χαρακτηριστικά δικτύου, πληροφορίες λογιστικής φύσεως κλπ.

Η υποχρέωση της δημοσίευσης προσφοράς αναφοράς διασύνδεσης κρίνεται από την EETT ως μια πλήρως αιτιολογημένη ρυθμιστική υποχρέωση καθότι συντελεί στην ενημέρωση όλων των ενδιαφερόμενων φορέων οι οποίοι επιθυμούν πρόσβαση σε κινητά δίκτυα δημιουργώντας έτσι τις αναγκαίες συνθήκες ευστάθειας για την ομαλή λειτουργία της αγοράς και ευνοώντας την είσοδο νέων εταιρειών στο χώρο. Ειδικότερα, δια της δημοσιοποίησης της προσφοράς αναφοράς διασύνδεσης, εξασφαλίζεται η δημοσίευση όλων των αναγκαίων πληροφοριών οι οποίες απαιτούνται για την παροχή πρόσβασης στο δίκτυο του παρόχου που διαθέτει ΣΙΑ ενώ παράλληλα διασφαλίζεται ότι δεν γίνονται διακρίσεις από αυτόν προς τους άλλους παρόχους δημοσίων δικτύων ή υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

Διατήρηση Επιβληθέντων υποχρεώσεων Διαφάνειας με Τροποποιήσεις

Η EETT προτείνει τη διατήρηση των ως άνω υποχρεώσεων διαφάνειας όσον αφορά την αγορά τερματισμού φωνητικών κλήσεων στο δίκτυο των ΠΔΚ και την ενδυνάμωση του ελέγχου συμμόρφωσης με αυτές, μέσω της ενίσχυσης της «ex ante» παρέμβασης της EETT, με την εκ των προτέρων έγκριση της προς δημοσίευση Προσφοράς Αναφοράς των ΠΔΚ.

Ειδικότερα η EETT προτείνει όπως επιβληθούν οι εξής υποχρεώσεις:

- **Υποχρεώσεις Δημοσιότητας**
  - Κάθε πάροχος από τους ανωτέρω οφείλει να δημοσιεύει όλες τις πληροφορίες που συντελούν στη δημιουργία μιας ανταγωνιστικής αγοράς. Συγκεκριμένα υποχρεούται να:
    - Δημοσιεύει τις μεταβολές των τελών για πρόσβαση στο δίκτυο πριν την εφαρμογή αυτών

- Υποβάλλει στοιχεία κίνησης στην ΕΕΤΤ

1) Δημοσίευση των μεταβολών των τελών πριν την εφαρμογή τους

Ο πάροχος που διαθέτει ΣΙΑ στη διαπιστωθείσα σχετική αγορά θα ενημερώνει γραπτώς, την ΕΕΤΤ και όλους τους παρόχους με τους οποίους υπάρχει συμφωνία πρόσβασης δικτύου, για:

- τις προγραμματισμένες τροποποιήσεις των τελών τους για την πρόσβαση δικτύου
- τα τέλη σχετικά με μια νέα υπηρεσία παροχής πρόσβασης

30 ημέρες πριν την εφαρμογή των τροποποιήσεων ή την εφαρμογή τελών για νέες υπηρεσίες παροχής πρόσβασης .

Η δημοσίευση θα πρέπει να περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία:

- Περιγραφή των υφιστάμενων τελών και των προγραμματισμένων τελών για την πρόσβαση δικτύου
- Καθορισμό της ημερομηνίας έναρξης ισχύος της προτεινόμενης τροποποίησης ή της εφαρμογής τελών για νέες υπηρεσίες παροχής πρόσβασης, η οποία δεν δύναται να είναι μικρότερη από 30 ημέρες από την κοινοποίηση στους παρόχους.

Ο πάροχος κατέχων σημαντική ισχύ στην αγορά δεν θα μπορεί να εφαρμόσει την μεταβολή των τελών πριν την προκαθορισμένη ημερομηνία έναρξης ισχύος της προτεινόμενης μεταβολής βάσει της αντίστοιχης δημοσίευσης.

Κάθε πάροχος από τους ανωτέρω υποχρεούται να δημοσιεύει στην ιστοσελίδα του τις προγραμματισμένες τροποποιήσεις των τελών για την πρόσβαση δικτύου, την ημερομηνία έναρξης ισχύος των νέων τελών και τα τέλη σχετικά με νέες υπηρεσίες παροχής πρόσβασης. Η δημοσίευση στην ιστοσελίδα του παρόχου πρέπει να γίνεται τριάντα (30) ημέρες πριν την εφαρμογή των τροποποιήσεων ή την εφαρμογή τελών για νέες υπηρεσίες παροχής πρόσβασης.

2) Υποβολή στοιχείων κίνησης

Κάθε πάροχος από τους ανωτέρω υποχρεούται να υποβάλλει στην ΕΕΤΤ γραπτώς στοιχεία κίνησης ανά δίμηνο, σύμφωνα με τις οδηγίες της ΕΕΤΤ.

- **Υποχρέωση δημοσίευσης Προσφοράς Αναφοράς Διασύνδεσης (ΠΑ) με ορισμένο ελάχιστο περιεχόμενο**

- Οι πάροχοι κινητής τηλεφωνίας που έχουν οριστεί ως έχοντες ΣΙΑ τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα, υποχρεούνται να δημοσιεύουν και να κρατούν ενήμερη Προσφορά Αναφοράς (ΠΑ) όσον αφορά την διασύνδεση για την πρόσβαση των δικτύων τους από τα δίκτυα παρόχων δημοσίων δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών, για την παροχή της υπηρεσίας τερματισμού φωνητικών κλήσεων στο δίκτυο τους. Η εν λόγω ΠΑ θα πρέπει να είναι επαρκώς αναλυτική ώστε να ανταποκρίνεται στις εύλογες ανάγκες της αγοράς. Ειδικότερα στα πλαίσια της ως άνω υποχρέωσής τους οι ΠΔΚ θα δημοσιεύουν επιπρόσθετες ειδικές πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων τιμολογιακών πληροφοριών, τεχνικών προδιαγραφών, χαρακτηριστικών δικτύου, όρων και προϋποθέσεων για την παροχή και χρήση και τιμές αναφορικά με τις υπάρχουσες και τις όποιες καινούργιες υπηρεσίες τερματισμού κλήσεων σε τελικούς χρήστες.

- Η εν λόγω Προσφορά Αναφοράς θα περιέχει κατ' ελάχιστο τα ακόλουθα:

1. Προϋποθέσεις και όρους για την υλοποίηση της διασύνδεσης
2. Προϋποθέσεις και όρους για την υλοποίηση αιτημάτων για χρήση ειδικών ευκολιών συμπεριλαμβανομένης της συνεγκατάστασης
3. Τεχνικές προδιαγραφές και χαρακτηριστικά δικτύου για την υλοποίηση της διασύνδεσης συμπεριλαμβανομένων των σημείων διασύνδεσης
4. Αναλυτική περιγραφή διαδικασιών και χρονοδιαγραμμάτων για
  - i. Αρχική υλοποίηση διασύνδεσης

- ii. Συνεγκατάσταση
  - iii. Δοκιμές και μετρήσεις
  - iv. Συντήρηση δικτύου
  - v. Προσδιορισμό και επιδιόρθωση βλαβών
  - vi. Υλοποίηση νέων ζεύξεων διασύνδεσης
  - vii. Επέκταση χωρητικότητας διασύνδεσης σε υφιστάμενες ζεύξεις διασύνδεσης
  - viii. Προβλέψεις κίνησης
5. Αναλυτική περιγραφή των προσφερόμενων υπηρεσιών (ποιότητα υπηρεσίας, τιμές κ.α), συμπεριλαμβανομένης και της συνεγκατάστασης
  6. Καθορισμός διαδικασιών χρεώσεων
  7. Καθορισμός διαδικασιών επίλυσης διαφορών
  8. Προϋποθέσεις και όροι Βασικής Συμφωνίας Επιπέδου Υπηρεσιών (Basic SLA), συμπεριλαμβανομένου του καθορισμού των ρητρών για καθυστέρηση παράδοσης υπηρεσίας ή καθυστέρηση στην άρση βλάβης.

Οι εν λόγω υπηρεσίες θα προσφέρονται με τέτοιον τρόπο έτσι ώστε οι πελάτες χονδρικής να μπορούν να επιλέγουν μόνο τις υπηρεσίες που επιθυμούν

- Οι πάροχοι κινητής τηλεφωνίας που έχουν οριστεί ως έχοντες ΣΙΑ τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα, υποχρεούνται να υποβάλλουν στην ΕΕΤΤ τις συμβάσεις που υπογράφουν για την παροχή πρόσβασης στο δίκτυό τους προκειμένου η ΕΕΤΤ να είναι σε θέση να ελέγξει ότι ακολουθούν την Προσφορά Αναφοράς (ΠΑ) που έχουν δημοσιεύσει, καθώς επίσης και τις ‘πέραν του βασικού’ συμφωνίες επιπέδου υπηρεσιών (“advanced” SLAs) που συνάπτουν επί τη βάση εμπορικής συμφωνίας.

Όροι αναφορικά με την δημοσίευση / επικαιροποίηση της Προσφοράς Αναφοράς

- Δεδομένου ότι η Προσφορά Αναφοράς θα πρέπει να επικαιροποιείται προκειμένου να αντικατοπτρίζει τις ανάγκες της αγοράς, η ΕΕΤΤ προτείνει η ΠΑ των ΠΔΚ να αναθεωρείται είτε κατόπιν πρωτοβουλίας της ΕΕΤΤ, ή κατόπιν θεμελιωμένου αιτήματος από την πλευρά των ΠΔΚ. Ειδικότερα:
  - Οι ΠΔΚ θα πρέπει να υποβάλλουν στην ΕΕΤΤ την (πρώτη) αναθεωρημένη Προσφορά Αναφοράς, σύμφωνα με τους όρους της Απόφασης της ΕΕΤΤ, εντός τριάντα (30) ημερών από το χρονικό σημείο που η ως άνω Απόφαση τίθεται σε εφαρμογή.
  - Η ΠΑ (συμπεριλαμβανομένης της οποιαδήποτε μεταγενέστερης τροποποίησης /αναθεώρησης αυτής) δημοσιεύεται από τον κάθε ΠΔΚ κατά τρόπο απολύτως σαφή στον Δικτυακό του Τόπο και υποβάλλεται στην ΕΕΤΤ. Η εν λόγω ΠΑ θεωρείται εγκριθείσα και δύναται να εφαρμοσθεί αφού παρέλθουν εξήντα τουλάχιστον (60) ημέρες από την υποβολή της στην ΕΕΤΤ χωρίς την έκδοση Απόφασης της ΕΕΤΤ, άλλως από την θέση σε ισχύ Απόφασης της ΕΕΤΤ και σύμφωνα με τους όρους αυτής.
  - Μέσα στην ως άνω προθεσμία η ΕΕΤΤ δύναται να εκκινήσει διαδικασία τροποποίησης της υποβληθείσας ΠΑ, ενημερώνοντας εγγράφως σχετικά τον ΠΔΚ. Στην περίπτωση αυτή η εφαρμογή της ΠΑ αναστέλλεται μέχρι τη λήψη απόφασης της ΕΕΤΤ και σύμφωνα με τους όρους αυτής.
- Η ΕΕΤΤ μπορεί να επιβάλει αλλαγές στην Προσφορά Αναφοράς για τερματισμό κλήσεων σε δίκτυα κινητής (Υπόδειγμα Προσφοράς Διασύνδεσης), στις περιπτώσεις εκείνες όπου κρίνει ότι δικαιολογούνται τέτοιες τροποποιήσεις, σύμφωνα με το άρθρο 43 παρ.1, περίπτωση α, υποπερίπτωση ββ) του Ν. 3431/2006 (ΦΕΚ 13/Β/2006).
- Στις περιπτώσεις εκείνες που το κρίνει κατάλληλο, η ΕΕΤΤ δύναται να διεξάγει δημόσια διαβούλευση παρέχοντας στα ενδιαφερόμενα μέρη την δυνατότητα να εκφράσουν τις απόψεις τους αναφορικά με τις προτεινόμενες τροποποιήσεις/αναθεωρήσεις της Προσφοράς Αναφοράς οι οποίες δύνανται

να έχουν σημαντική επίπτωση στην σχετική αγορά, σύμφωνα με το Άρθρο 17 του Ν. 3431/2006 (ΦΕΚ 13/Β/2006) και το άρθρο 6 της Οδηγίας Πλαίσιο.

- Σε κάθε περίπτωση τα εμπλεκόμενα μέρη θα έχουν ένα εύλογο χρονικό διάστημα προκειμένου να προβούν στις απαραίτητες τροποποιήσεις προτού η αναθεωρημένη προσφορά αναφοράς τεθεί σε εφαρμογή.

Συμπερασματικά, η ΕΕΤΤ κρίνει αναγκαία την διατήρηση της υποχρέωσης διαφάνειας, συμπεριλαμβανομένης της υποχρέωσης δημοσίευσης Προσφοράς Αναφοράς στα πλαίσια της οποίας επιβάλλεται η δημοσιοποίηση από τους ΠΔΚ, συγκεκριμένων πληροφοριών όπως τιμές, όρους και προϋποθέσεις παροχής και χρήσης, τεχνικές προδιαγραφές, χαρακτηριστικά δικτύου, πληροφορίες λογιστικής φύσεως κλπ.

5.6.4 Υποχρέωση Λογιστικού Διαχωρισμού

Η ΕΕΤΤ παρέθεσε ανωτέρω τους λόγους για τους οποίους η επιβολή της υποχρέωσης μη-διακριτικής μεταχείρισης (αμεροληψίας), συνιστά μέτρο απαραίτητο για την αντιμετώπιση προβλημάτων ανταγωνισμού που ανακύπτουν κατά την διαδικασία παροχής υπηρεσιών τερματισμού κλήσεων. Η υποχρέωση της μη διακριτικής μεταχείρισης, συχνά μπορεί να απαιτεί την επιβολή παροχής χρηματοοικονομικών πληροφοριών, προκειμένου να ελέγχεται η συμμόρφωση των ΠΔΚ με την εν λόγω υποχρέωση.

Ειδικότερα, η επιβολή στους ΠΔΚ υποχρέωσης μη διακριτικής μεταχείρισης προτάθηκε, λαμβάνοντας υπόψη ότι, εξαιτίας της ΣΙΑ την οποία κατέχουν, έχουν κάθε οικονομικό κίνητρο να παρέχουν υπηρεσίες χονδρικού τερματισμού κλήσεων στο δίκτυο τους με όρους και προϋποθέσεις που διακρίνουν υπέρ των δικών τους επιχειρήσεων λιανικής, κατά τρόπο που βλάπτει τον ανταγωνισμό. Στα πλαίσια αυτά, η υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού θα βοηθήσει σημαντικά την ΕΕΤΤ στην παρακολούθηση της συμμόρφωσης των ΠΔΚ με την υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης.

Συγκεκριμένα η ΕΕΤΤ προτίθεται να επιβάλλει το μέτρο του λογιστικού διαχωρισμού για τις δραστηριότητες κάθε ΠΔΚ που σχετίζονται με τις υπηρεσίες τερματισμού

φωνητικών κλήσεων στο δίκτυο του. Σκοπός της επιβολής της άνω υποχρέωσης είναι η παροχή λεπτομερέστερων πληροφοριών, συγκριτικά με πληροφορίες που είναι δυνατό να αντληθούν από τις υποχρεωτικές από το νόμο οικονομικές καταστάσεις των ΠΔΚ, οι οποίες θα απεικονίζουν με τη μεγαλύτερη δυνατή ακρίβεια τις επιδόσεις των εν λόγω εταιριών αναφορικά με την παροχή υπηρεσιών τερματισμού φωνητικών κλήσεων, ως αυτές να υλοποιούνται από ξεχωριστή επιχειρηματική μονάδα. Η ως άνω υποχρέωση απαιτείται προκειμένου να εμποδίζεται ή να αποτρέπεται κάθε ΠΔΚ από το να διακρίνει προς όφελος των δικών του υπηρεσιών λιανικής, ή αυτών των θυγατρικών του ή συνδεδεμένων με αυτόν επιχειρήσεων και από το να προβαίνει σε μη δίκαιη σταυροειδή επιδότηση.

Επιπλέον, λαμβάνοντας υπόψη και τα σχόλια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στα πλαίσια της από 2006 κοινοποίησης της EETT (Κοινοποίηση EL/2006/0392: Αγορά σε επίπεδο χονδρικής τερματισμού κλήσεων σε μεμονωμένα κινητά δίκτυα), η EETT αναγνωρίζει την αναγκαιότητα διατήρησης της υποχρέωσης του λογιστικού διαχωρισμού για κάθε ΠΔΚ. Η EETT προτού λάβει την απόφασή της για τον ακριβή βαθμό του κάθετου και οριζόντιου λογιστικού διαχωρισμού που προτίθεται να επιβάλει σε έκαστο των ΠΔΚ, προτείνει να διαβουλευθεί περαιτέρω τις μεθοδολογίες λογιστικού διαχωρισμού και τις μεθοδολογίες λογιστικού ελέγχου.

5.6.5 Υποχρέωση ελέγχου τιμών και κοστολόγησης

Η ανωτέρω ανάλυση δείχνει ότι η διαφάνεια, ο λογιστικός διαχωρισμός και η υποχρεωτική πρόσβαση, είτε χωριστά είτε συνδυαστικά, είναι απίθανο να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν την αποτυχία στην αγορά που εντοπίστηκε, ειδικά αναφορικά με τον τερματισμό από σταθερό σε κινητό και πιθανόν και τον τερματισμό από κινητό σε κινητό. Η διαφάνεια της τιμολόγησης σε σχέση με τους πελάτες λιανικής για κλήσεις σε κινητά θα μπορούσε σε θεωρητικό επίπεδο να ενθαρρύνει ορισμένους καλούντες να μειώσουν τις κλήσεις από σταθερό σε κινητό προκειμένου να αποφύγουν την πληρωμή των τελών τερματισμού. Ωστόσο, όπως έχει προκύψει και από την ανάλυση της σχετικής αγοράς, ενημέρωση χρηστών δεν φαίνεται να υφίσταται, αφού υπάρχουν σημαντικές δυσκολίες στη μεταφορά των πληροφοριών αυτών σε αυτούς που λαμβάνουν τη σχετική απόφαση (πελάτες λιανικής) και αυτοί

που λαμβάνουν τέτοιες αποφάσεις μπορεί να μην έχουν άλλη επιλογή από το να πραγματοποιήσουν την κλήση στο εν λόγω κινητό.

Στα πλαίσια του πρώτου γύρου ανάλυσης αγορών, η ΕΕΤΤ, επέβαλε⁶² σε κάθε ΠΔΚ ο οποίος είχε ορισθεί ότι κατέχει ΣΙΑ στην σχετική αγορά χονδρικής για τον τερματισμό φωνητικών κλήσεων στο δίκτυό του (Cosmote, Vodafone, και TIM-Hellas/Q-Telecom), Υποχρέωση Ελέγχου τιμών και Κοστολόγησης με τη μορφή υποχρέωσης κοστοστρεφούς πρόσβασης. Στα πλαίσια αυτά επιβλήθηκε η σταδιακή μείωση των τελών τερματισμού έως το επίπεδο του κόστους. Συγκεκριμένα:

- Σε κάθε έναν από τους οριζόμενους ως έχοντες ΣΙΑ στην σχετική αγορά χονδρικής για τον τερματισμό φωνητικών κλήσεων στο δίκτυό του ΠΔΚ, επιβλήθηκε η υποχρέωση μείωσης των τελών τερματισμού (effective rates) στο δίκτυό του σύμφωνα με μια σταδιακή πορεία (glide path) διάρκειας δέκα (10) μηνών, αρχής γενομένης από την 01.8.2006, η οποία περιλάμβανε δύο περιόδους διάρκειας πέντε (5) μηνών η κάθε μία (Α και Β περίοδος).
- Για κάθε έναν ΠΔΚ τέθηκε μια τιμή-στόχος (C), η οποία αντιστοιχεί στο κόστος του. Η τιμή στόχου προσδιορίσθηκε με την χρήση ενός μοντέλου μακροπρόθεσμου επαυξητικού κόστους (MEK - "LRIC") και επί τη βάσει ενός bottom up υπολογισμού. Η διαδικασία μείωσης περιγράφεται αναλυτικά στις σχετικές αποφάσεις της ΕΕΤΤ.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι είναι εύλογο και αναλογικό να επιβάλλει κανονιστικά τη διατήρηση της υποχρέωσης ελέγχου τιμών. Ειδικότερα, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι, μια μέθοδος τιμολόγησης η οποία λαμβάνει υπόψη το κόστος είναι η καταλληλότερη υποχρέωση που μπορεί να επιβληθεί στον τερματισμό κλήσεων σε κινητά στην Ελλάδα

Στα πλαίσια αυτά η ΕΕΤΤ προέβη σε επικαιροποίηση του μοντέλου bottom up που αναπτύχθηκε για την ΕΕΤΤ στα πλαίσια του πρώτου γύρου ανάλυσης αγορών, λαμβάνοντας υπόψη τις επικρατούσες συνθήκες στην αγορά, προκειμένου να

⁶² ΑΠ ΕΕΤΤ 392/017/2006 Ορισμός Αγοράς Τερματισμού Φωνητικών Κλήσεων σε Μεμονωμένα Δίκτυα Κινητών Επικοινωνιών, Καθορισμός Επιχειρήσεων με Σημαντική Ισχύ στην εν λόγω Αγορά και Υποχρεώσεις αυτών (ΦΕΚ 1016/Β/28-7-2006), όπως ισχύει τροποποιηθείσα με την ΑΠ ΕΕΤΤ 410/037/2006 (ΦΕΚ 1739/Β/29-11-2006)

υπολογίσει για κάθε ΠΔΚ το προκύπτον «κόστος» τερματισμού φωνητικών κλήσεων στο δίκτυό του.

Τα κυριότερα σημεία επικαιροποίησης των αρχών και των παραμέτρων του ως άνω μοντέλου περιγράφονται αναλυτικά στο Κεφάλαιο 6 της παρούσας Κοινοποίησης.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι τα κόστη τα οποία προκύπτουν από την εφαρμογή του ως άνω κοστολογικού μοντέλου είναι σημαντικά χαμηλότερα από τα ισχύοντα ρυθμιζόμενα τέλη, σε συνδυασμό με την κοινοτική και εθνική επιδίωξη για «συμμετρία» των τελών τερματισμού φωνητικών κλήσεων σε δίκτυα ΠΔΚ, η προτεινόμενη μεθοδολογία ελέγχου τιμών /τιμολόγησης προβλέπει ότι τα ρυθμιζόμενα τέλη τερματισμού κινητής θα πρέπει να συγκλίνουν προς μία συμμετρική τιμή στόχου μέχρι το έτος 2011. Η εν λόγω τιμή θα εφαρμόζεται στην τιμή τερματισμού φωνητικών κλήσεων, σταθμισμένη μεταξύ κίνησης σε ώρες αιχμής και μη αιχμής, εφόσον γίνεται η εν λόγω διάκριση και θα εφαρμόζεται αδιακρίτως στον τερματισμό φωνητικών κλήσεων σε κινητά δίκτυα ανεξαρτήτως τεχνολογίας (δεύτερης 2G ή τρίτης γενιάς 3G).

Δεδομένης της ανάγκης εξασφάλισης κανονιστικής σταθερότητας στην αγορά, προτείνεται η διάρθρωση της επιβληθείσας υποχρέωσης ελέγχου τιμών για τη χρονική περίοδο των τριών επόμενων ετών, με τις κατάλληλες προσαρμογές στην υπό ρύθμιση τιμή οροφής την 15η Οκτωβρίου 2008 και εν συνεχεία την 1η Ιανουαρίου 2009, την 1η Ιανουαρίου 2010 και την 1η Ιανουαρίου 2011, αντίστοιχα.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΙΜΩΝ:

Το κοστολογικό μοντέλο που αναπτύχθηκε από την EETT το 2003-επικαιροποιήθηκε κατά το πρώτο εξάμηνο του έτους 2008 προκειμένου να λαμβάνει υπόψη και να απεικονίζει τις κάτωθι βασικές αλλαγές:

- Από το 2004 μέχρι σήμερα επήλθαν σημαντικές εξελίξεις στην ελληνική αγορά:

- Η εξαγορά της εταιρείας Q Telecom από την εταιρεία Wind (πρώην TIM Hellas) στις αρχές του έτους 2006, η οποία οδήγησε σε περιορισμό του αριθμού των παρόχων στην αγορά.
- Το ποσό της κίνησης που προκαλείται από συνδρομητές κινητής τηλεφωνίας στην Ελλάδα ξεπέρασε σημαντικά τις προβλέψεις που είχαν γίνει το έτος 2004.
- Η γεωγραφική κάλυψη που παρέχουν και οι τρεις ΠΔΚ εξελίχθηκε με αποτέλεσμα να είναι πλέον σε μεγάλο βαθμό παρόμοια.
- Ήδη και οι τρεις (3) ΠΔΚ λειτουργούν κινητά δίκτυα τρίτης γενιάς τα οποία βασίζονται στην τεχνολογία UMTS και περίπου ποσοστό της τάξεως του 10% των συνδρομητών κινητής τηλεφωνίας χρησιμοποιούν συσκευές τρίτης γενιάς (3G), ενώ το ποσοστό αυτό αυξάνεται ακολουθώντας αντίστοιχη πορεία με αυτή που παρατηρείται στα υπόλοιπα Κράτη Μέλη της Ευρώπης. Στα πλαίσια αυτά ένα μοντέλο που στηρίζεται σε μελλοντικές προβλέψεις πρέπει να λάβει ρητά υπόψη την τεχνολογία 3G, δεδομένου ότι αυτή έχει άμεση επίδραση στο κόστος τερματισμού φωνητικών κλήσεων στην Ελλάδα.

Στα πλαίσια αυτά η EETT ανέθεσε σε εξωτερικό σύμβουλο διεθνούς κύρους, το σχεδιασμό ενός επικαιροποιημένου κοστολογικού μοντέλου, προκειμένου να λάβει υπόψη τα ως άνω σημεία, αποστέλλοντας παράλληλα ερωτηματολόγια στους ΠΔΚ, οι απαντήσεις επί των οποίων χρησιμοποιήθηκαν για την υλοποίηση του μοντέλου. Το εν λόγω κοστολογικό μοντέλο εξετάζει συγκεκριμένα τα κόστη και τα επίπεδα ιστορικής ζήτησης και των τριών ΠΔΚ. Περαιτέρω ο αριθμός των στοιχείων του δικτύου τα οποία παράγονται από το μοντέλο εξακριβώνεται με βάση την πραγματική ανάπτυξη του δικτύου κάθε παρόχου, ακολουθώντας την προσέγγιση “scorched-node”. Περαιτέρω τα κεφαλαιουχικά και λειτουργικά κόστη (capex και opex), τα οποία υπολογίστηκαν για κάθε πάροχο για την περίοδο 2003-2007 ελέγχθηκαν ως προς τη συμφωνία με τα συγκεντρωτικά στοιχεία κόστους που υποβλήθηκαν από τους παρόχους.

Κατά τη διαδικασία ανάπτυξης του επικαιροποιημένου μοντέλου, ελήφθη ιδιαίτερη μέριμνα, προκειμένου να εναρμονισθεί η δομή και το σύνολο των παραμέτρων που

χρησιμοποιούνται για τους τρεις παρόχους, εκτός από εκείνες τις περιπτώσεις που διαπιστώθηκαν συγκεκριμένες και σαφείς διαφορές μεταξύ τους. Οι εν λόγω διαφορές συνοψίζονται στα εξής:

- τα επίπεδα ιστορικής ζήτησης των παρόχων διαφέρουν σημαντικά και συνδέονται άμεσα με την εξέλιξη του μεριδίου αγοράς αυτών από την έναρξη της δραστηριοποίησης τους. Οι εν λόγω διαφορές αναπαρίστανται στα αποτελέσματα του κοστολογικού μοντέλου.
- Επιπλέον, το ιστορικό επίπεδο του λειτουργικού κόστους της εταιρείας Cosmote εμφανίζεται να είναι σημαντικά χαμηλότερο, λαμβάνοντας υπόψη την κλίμακα της εν λόγω εταιρείας και συγκρινόμενο με αυτό των άλλων δύο παρόχων. Οι εν λόγω διαφορές στο λειτουργικό κόστος εξαλείφονται με ταχείς ρυθμούς.
- Ο κάθε ΠΔΚ κατέβαλε διαφορετικά τέλη για την απόκτηση της άδειας GSM. Δεδομένου ότι τα καταβληθέντα τέλη αποτελούν σταθερό κόστος το οποίο δεν μεταβάλλεται ανάλογα με το μερίδιο αγοράς, έχει ένα μη συμμετρικό αντίκτυπο στα τέλη τερματισμού των ΠΔΚ: συγκεκριμένα και ενώ για την εταιρεία Wind και την εταιρεία Vodafone η συνεισφορά του κόστους κτήσης της άδειας GSM στο ανά λεπτό κόστος τερματισμού φωνητικών κλήσεων είναι σε γενικές γραμμές παρόμοιο, στην περίπτωση της εταιρείας Cosmote είναι σημαντικά χαμηλότερο.

Οι ως άνω διαφορές, επηρεάζουν κατά κύριο λόγο το κόστος παροχής υπηρεσιών φωνής μέσω δικτύων 2G, έχοντας αντίστοιχα ένα πολύ χαμηλότερο αντίκτυπο στο κόστος των υπηρεσιών φωνής μέσω δικτύων 3G.

Εναρμόνιση των διαφορών κόστους η οποία εναπόκειται στον έλεγχο των παρόχων

Προκειμένου να είναι κατάλληλη και να τελεί σε συμμόρφωση με τις κατευθυντήριες αρχές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η τιμή στόχου πρέπει να είναι συμμετρική, εκτός εάν υφίστανται σημαντικές διαφορές κόστους οι οποίες εμπίπτουν εκτός του ελέγχου των παρόχων και οι οποίες δικαιολογούν τη συνέχιση της ασυμμετρίας.

Η Ομάδα Ευρωπαϊκών Ρυθμιστών (European Regulators' Group (ERG)), στην κοινή θέση την οποία διατυπώνει αναφορικά με τη συμμετρία των τελών τερματισμού σε κινητά δίκτυα,⁶³ υιοθετεί αυτή την αρχή δηλώνοντας ότι “τα τέλη τερματισμού θα πρέπει υπό κανονικές συνθήκες να είναι συμμετρικά και η ασυμμετρία, η οποία δύναται να είναι αποδεκτή σε ορισμένες περιπτώσεις, απαιτεί κατάλληλη δικαιολόγηση / τεκμηρίωση”⁶⁴

Σύμφωνα με την εμπειρία του ERG, μοναδική δικαιολόγηση τέτοιου είδους δύναται να αποτελεί η διαφορά στο κόστος εξαιτίας αδειών κτήσης φάσματος :

«Όταν η διαδικασία αδειοδότησης φάσματος δεν οργανώνεται κατά τρόπο ώστε όλοι οι εν ενεργεία παίκτες στην αγορά να αποκτήσουν τις άδειες στην τιμή που καθορίζεται από την αγορά, συνήθως μέσα από δημοπρασία / πλειοδοτικό διαγωνισμό, οι πάροχοι δύναται να αντιμετωπίσουν διαφορές κόστους οι οποίες δεν εμπίπτουν στον έλεγχό τους. Υποθετίσθω ότι οι εν λόγω διαφορές κόστους εκτιμώνται κατάλληλα, είναι δυνατό να δικαιολογούν μια ασυμμετρία (οι εθνικές συνθήκες της αγοράς δύναται να δικαιολογούν την προώθηση συμμετρίας, ακόμα και στην περίπτωση που αντικειμενικές διαφορές στο κόστος εξακολουθούν να υπάρχουν, ή οι διαφορές στο κόστος μπορεί να θεωρηθούν υπερβολικά αβέβαιες ή περιορισμένες για να ληφθούν υπόψη.⁶⁵, ⁶⁶)»

Οι αιτίες για τις διαφορές κόστους που διαπιστώθηκαν κατ'εφαρμογή του επικαιροποιημένου μοντέλου κατηγοριοποιούνται ως εξής:

- **Διαφορές κλίμακας:** οι εν λόγω διαφορές μπορεί να θεωρηθεί ότι εμπίπτουν στον έλεγχο των παρόχων, ιδίως στα πλαίσια των συνθηκών της Ελληνικής Αγοράς, όπου ο «νεοεισερχόμενος» πάροχος, δηλ. η εταιρεία Cosmote, κατόρθωσε να επιτύχει το υψηλότερο μερίδιο αγοράς.

---

⁶³ ERG's Common Position on symmetry of fixed call termination rates and symmetry of mobile call termination rates, ERG (07) 83 final 080312

⁶⁴ ibid., page 82

⁶⁵ ibid., page 85

⁶⁶ «When the spectrum licensing process is not set up in a way that all active market players acquired their licenses at market price, usually through an auction, operators may face cost differences outside of their control. Assuming that these cost differences are properly evaluated, they may justify an asymmetry (national market conditions may justify to promote symmetry, even through objective cost differences still exist, or cost differences can be considered as too uncertain or limited to be taken into account)»

- **Διαφορές στα τέλη φάσματος:** οι εν λόγω διαφορές εμπίπτουν στους εξωγενείς παράγοντες που αναφέρονται στην κοινή θέση της Ομάδας Ευρωπαϊών Ρυθμιστών (ERG common position).
- **Διαφορές στο επίπεδο του λειτουργικού κόστους:** Με βάση τα στοιχεία που έχει στην κατοχή της η ΕΕΤΤ, ιδίως τα στοιχεία που υποβλήθηκαν από τους παρόχους, προκύπτει ότι η εταιρεία Vodafone και η εταιρεία Wind λειτουργούν ευλόγως αποτελεσματικά, παρά το γεγονός ότι εξακολουθούν να παρουσιάζουν υψηλότερο λειτουργικό κόστος (ορεχ) από την εταιρεία Cosmote. Δεδομένου ότι στα πλαίσια του αναθεωρημένου μοντέλου οι ως άνω διαφορές στο λειτουργικό κόστος εξαλείφονται με ταχείς ρυθμούς, θεωρήθηκε κατάλληλο να ληφθεί υπόψη το ίδιο μοναδιαίο κόστος λειτουργικών δαπανών για όλους τους παρόχους.

Όπως εξηγήθηκε παραπάνω η κοινή θέση της Ομάδας Ευρωπαϊών Ρυθμιστών αναφέρει ότι οι διαφορές κλίμακος δεν θα πρέπει να επιτρέπεται να μετακυλύονται στα ρυθμιζόμενα τέλη τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα, εκτός εάν είναι το αποτέλεσμα στοιχείων που βρίσκονται έξω από τον έλεγχο των παρόχων.

Ενόψει των ανωτέρω και προκειμένου να υπολογισθούν, από το μοντέλο, αποτελέσματα κόστους τα οποία ρητά αποκλείουν διαφορές κόστους οι οποίες εμπίπτουν στον έλεγχο των παρόχων, το κοστολογικό μοντέλο bottom-up της ΕΕΤΤ χρησιμοποιήθηκε ως ένα εργαλείο, προκειμένου να εντοπισθούν οι διαφορές κόστους οι οποίες οφείλονται στην διαφορά κλίμακας. Η ως άνω «εργασία» πραγματοποιήθηκε σε δύο βήματα:

Αρχικά (Βήμα 1^ο) εντοπίστηκαν οι διαφορές κόστους οι οποίες οφείλονται στην διαφορά κλίμακας ανάμεσα στις εταιρείες Vodafone and Wind, και εν συνέχεια (Βήμα 2^ο) ανάμεσα στην εταιρεία Cosmote και τις άλλες δύο. Ειδικότερα:

Βήμα 1^ο: Χρησιμοποιήθηκε ο μέσος όρος της ιστορικής ζήτησης για τις εταιρείες Vodafone και Wind προκειμένου να δημιουργηθεί ένας «πάροχος μέσης κλίμακας», ο οποίος ξεκίνησε τη δραστηριοποίησή του το έτος 1993. Παράλληλα χρησιμοποιήθηκε ο μέσος όρος τίτλων/δικαιωμάτων χρήσης (holdings) και του κόστους αδειών φάσματος

2G. Με αυτόν τον τρόπο η ΕΕΤΤ απομάκρυνε το αποτέλεσμα της διαφοράς κλίμακος μεταξύ των εταιρειών Vodafone and Wind στο κόστος, υπολογίζοντας, στο κοστολογικό μοντέλο, το κόστος ενός «παρόχου μέσης κλίμακας».

Παρόλα αυτά παρέμεινε ασυμμετρία στο κόστος μεταξύ του «μέσου προφίλ παρόχου» Vodafone/Wind και αυτού της εταιρείας Cosmote, το οποίο εξηγείται εν μέρει από την υπολειπόμενη διαφορά κλίμακας και εν μέρει από τη διαφορά στα καταβληθέντα τέλη κτήσης των αδειών 2G.

Βήμα 2^ο: Προκειμένου να ποσοτικοποιηθούν οι πιο πάνω διαφορές κόστους, το μοντέλο «έτρεξε» με την ίδια ακριβώς μετάβαση στην τεχνολογία 3G, τόσο για τον «πάροχο μέσης κλίμακας», ο οποίος καθορίστηκε ανωτέρω, όσο και την εταιρεία Cosmote, αλλά χωρίς να ληφθούν υπόψη τα τέλη κτήσης των αδειών GSM. Η διαφορά κόστους η οποία προκύπτει κατά αυτόν τον τρόπο δύναται να αποδοθεί πλήρως στην υπολειπόμενη διαφορά κλίμακας, η οποία είχε ως αποτέλεσμα η εταιρεία Cosmote να διατηρεί ένα ελαφρώς χαμηλότερο μοναδιαίο κόστος από το μέσο προφίλ των εταιρειών Vodafone/Wind. Η απόλυτη αξία της ως άνω διαφοράς επιμερίστηκε ισομερώς μεταξύ των εταιρειών Cosmote και του «παρόχου μέσης κλίμακας» των εταιρειών Vodafone/Wind. Συγκεκριμένα, το ήμισι της ως άνω διαφορά προστέθηκε στο τέλος τερματισμού της Cosmote και παράλληλα αφαιρέθηκε από το τέλος τερματισμού του «παρόχου μέσης κλίμακας» Vodafone/Wind.

Καθορισμός μιας συμμετρικής μέσης τιμής στόχου για το έτος 2011

Σύμφωνα με τα ανωτέρω, εάν εξαλειφθούν οι διαφορές οι οποίες οφείλονται σε διαφορά κλίμακας, η εταιρεία Cosmote απολαμβάνει ένα «εξωγενές» πλεονέκτημα κόστους σε σύγκριση με τους άλλους δύο παρόχους κατά την παροχή των υπηρεσιών

2G, το οποίο οφείλεται στο γεγονός ότι κατέβαλε χαμηλότερο τίμημα για την κτήση της άδειας GSM.

Η εν λόγω διαφορά από τη φύση της είναι μεταβατική, καθώς επηρεάζει αποκλειστικά το κόστος παροχής υπηρεσιών, μέσω τεχνολογίας 2G, και δεν επηρεάζει το κόστος παροχής των υπηρεσιών μέσω τεχνολογίας 3G. Συνεπώς θα μπορούσε να επιλυθεί πλήρως, εάν οι πάροχοι αποφάσιζαν να μεταφέρουν άμεσα όλους τους την κίνηση τερματισμού στα δίκτυα τρίτης γενιάς (3G). Δεδομένου ότι η εν λόγω ενέργεια θα οδηγούσε σε χαμηλότερο μοναδιαίο κόστος, θα μπορούσε να θεωρηθεί ως η αποτελεσματική πορεία ενεργειών. Εντούτοις για τους σκοπούς ρύθμισης των τελών τερματισμού η εν λόγω υπόθεση θα μπορούσε να θεωρηθεί ως μη ρεαλιστική για διάφορους λόγους:

- Όλοι οι πάροχοι αγόρασαν άδειες 2G οι οποίες εξακολουθούν να ισχύουν μετά το έτος 2011
- Η γεωγραφική κάλυψη των δικτύων τρίτης γενιάς (3G) είναι επί του παρόντος σημαντικά χαμηλότερη από αυτή των δικτύων δεύτερης γενιάς και έχει απαιτεί σημαντικές επενδύσεις.

Εντούτοις, το ανωτέρω υποδεικνύει ότι οι εταιρείες Vodafone και Wind θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν τα σχετικά υψηλότερα κόστη τους, μεταφέροντας τους συνδρομητές τους στην τεχνολογία τρίτης γενιάς (3G) πιο γρήγορα από την εταιρεία Cosmote. Κάτι τέτοιο είναι επίσης συνεπές με το γεγονός ότι τα δικαιώματα χρήσης φάσματος 2G των εταιρειών Vodafone και Wind θα λήξουν το έτος 2016, σε σύγκριση με αυτά της Cosmote των οποίων η λήξη τοποθετείται το έτος 2020.

Τα ανωτέρω λήφθηκαν υπόψη στη μοντελοποίηση του κόστους προκειμένου να αναγνωρισθεί η ανάγκη για τις εταιρείες Vodafone και Wind να μεταφέρουν όλη τη ζήτηση τεχνολογίας 2G σε τεχνολογία 3G μέχρι το έτος 2016, καθώς και το κίνητρό τους να το πράξουν ταχύτερα από την εταιρεία Cosmote, ώστε να αντισταθμίσουν το σχετικά υψηλότερο μοναδιαίο κόστος τεχνολογίας 2G το οποίο φέρουν.

Τα ανωτέρω οδηγούν σε ένα συμμετρικό κόστος το έτος 2011, το οποίο προτείνεται να χρησιμοποιηθεί ως κατάλληλη τιμή στόχου.

Εξωτερικές οικονομίες δικτύου

Ένα πρόσθετο τέλος εξωτερικών οικονομιών του δικτύου ενδεχομένως να απαιτείται να ληφθεί υπόψη στον τελικό υπολογισμό των τελών τερματισμού των παρόχων κινητών δικτύων, όταν υπάρχει η ανάγκη απόκτησης ή διατήρησης οριακών ή μη οριακών συνδρομητών και μη συνδρομητών κινητών υπηρεσιών. Αυτό οφείλεται στο ότι οι νέοι συνδρομητές δημιουργούν αξία με τη μορφή της εξωτερικών οικονομιών δικτύων στους συνδρομητές των παρόχων σταθερής και κινητής τηλεφωνίας που θα έχουν τη δυνατότητα να επικοινωνήσουν με αυτούς. Η επιπλέον χρέωση για λόγους εξωτερικών οικονομιών δικτύου πρέπει να εστιάζεται στην επιδότηση των οριακών συνδρομητών και μη συνδρομητών στο βαθμό που αυτό αυξάνει το συνολικό κοινωνικό όφελος (overall welfare).

Το ποσό των χρημάτων που συγκεντρώνεται μέσω αυτής της επιπλέον χρέωσης θα χρησιμοποιηθεί για την χρηματοδότηση των συσκευών των οριακών μη-συνδρομητών (νέοι στην αγορά) είτε για τη διατήρηση των οριακών συνδρομητών.

Καθώς η Ελληνική αγορά κινητής τηλεφωνίας έχει αναπτυχθεί σημαντικά, τόσο σε όρους SIM καρτών όσο και σε όρους κίνησης κατά τη διάρκεια των τελευταίων χρόνων, οριακοί μη συνδρομητές ενδεχομένως δεν υπάρχουν πια στην Ελλάδα.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τα δεδομένα για τους συνολικούς και ενεργούς συνδρομητές η διείσδυση των καρτών SIM στην Ελληνική αγορά έχει εξελιχθεί όπως φαίνεται πιο κάτω:

	01-2004	01-2005	01-2006	01-2007	10-2007
Διείσδυση Κινητής με βάση συνολικούς	93,6%	99,9%	112,0%	124,7%	145,3%
Διείσδυση Κινητής με βάση ενεργούς	80,9%	84,2%	92,2%	99,8%	110,1%

Σε όρους κίνησης, η αγορά κινητής έχει εξελιχθεί όπως φαίνεται πιο κάτω:

Mio minutes	2003	2004	2005	2006
On-net and εξερχόμενα λεπτά κίνησης	2.650	3.427	4.417	5.303
Εισερχόμενα λεπτά κίνησης	5.139	6.000	6.881	7.778

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω καθώς και τα πιο κάτω σημεία η EETT κατέληξε στο συμπέρασμα ότι αυτή η επιδότηση δεν φαίνεται να απαιτείται στην Ελλάδα πλέον:

- Οι οικονομικότερες GSM συσκευές είναι πολύ φτηνές, και μπορούν να προμηθευτούν ως μεταχειρισμένες σε ακόμα χαμηλότερη τιμή.
- Οι οριακοί συνδρομητές είναι πιθανότερο να είναι συνδρομητές προπληρωμένης τηλεφωνίας που ως επί το πλείστον δεν λαμβάνουν επιδότηση συσκευής. Συνεπώς, θεωρείται πιθανό η επιπλέον χρέωση για εξωτερικές οικονομίες δικτύου να απευθύνεται σε μη οριακούς συνδρομητές με συμβόλαιο ή εταιρικό πρόγραμμα, και επομένως είναι σε πλήρη αντίθεση με το σκοπό της επιπλέον αυτής χρέωσης.

Προτεινόμενος μηχανισμός εφαρμογής glide-path

Τα ισχύοντα τέλη είναι σημαντικά υψηλότερα από τα κόστη τα οποία προκύπτουν από την εφαρμογή του ως άνω κοστολογικού μοντέλου. Επομένως το κρίσιμο θέμα είναι ο ρυθμός σύγκλισης των υφιστάμενων τελών με τις κοστοστρεφείς τιμές.

Για να καταλήξει στην απόφαση αυτή, η EETT καλείται να σταθμίσει δύο βασικούς στόχους:

- Η μετάβαση στις κοστοστρεφείς τιμές θα πρέπει να επιτευχθεί με επαρκώς ταχείς ρυθμούς προκειμένου να μεγιστοποιηθούν τα οφέλη που θα έχουν οι

καταναλωτές από τα χαμηλότερα τέλη τερματισμού φωνητικών κλήσεων σε κινητά δίκτυα.

- Ο ρυθμός της πτώσης θα πρέπει να εξασφαλίζει επαρκή χρόνο για τους ΠΔΚ προκειμένου να προσαρμόσουν τις ευρύτερες δομές κόστους, το επιχειρηματικό τους μοντέλο και τις προγραμματισμένες κεφαλαιουχικές δαπάνες. Εξάλλου, μια ξαφνική πτώση των τελών τερματισμού σε κινητά είναι πιθανόν να επιφέρει μία αρνητική επίπτωση στους παρόχους κινητής, και η διατάραξη αυτή μπορεί να μεταφερθεί στους καταναλωτές κινητών σε επίπεδο λιανικής, εάν οι πάροχοι υποχρεωθούν να κάνουν σημαντικές αλλαγές στα τέλη τους

Η ΕΕΤΤ πιστεύει ότι η ταχεία επίτευξη συμμετρικών τελών τερματισμού θα επιφέρει το καλύτερο αποτέλεσμα, αφαιρώντας κάθε υπολειπόμενη διαστρέβλωση στις αγορές λιανικής, οφειλόμενη στην υφιστάμενη ασυμμετρία των τελών τερματισμού.

Τέλος, η ΕΕΤΤ επιθυμεί να παράσχει κανονιστική βεβαιότητα στην αγορά, παρέχοντας ένα σύνολο τιμών τερματισμού για τα επόμενα τρία χρόνια το οποίο θα επιτρέπει στον ΠΔΚ να προσαρμόσει σταδιακά τα επιχειρηματικά του σχέδια, με τον ελάχιστο δυνατό αρνητικό αντίκτυπο στις τιμές λιανικής.

Η ΕΕΤΤ έχει επίγνωση του λεγόμενου “waterbed effect” το οποίο επιθυμεί να αποφύγει παρέχοντας σταδιακή μείωση προς την τιμή στόχου το έτος 2011. Το όρος “waterbed effect” χρησιμοποιείται προκειμένου να περιγράψει μια ισχυρή αύξηση των τιμών λιανικής προκειμένου να αντισταθμιστεί μια ισχυρή απώλεια εισοδήματος στην αγορά χονδρικής, με την προϋπόθεση ότι ο πάροχος δεν είναι συνολικά υπερβολικά κερδοφόρος. Επιτρέποντας την σταδιακή και κατά προβλέψιμο τρόπο, μείωση των τιμών, η ΕΕΤΤ πιστεύει ότι παρέχει στους παρόχους επαρκές περιθώριο ώστε να περιορίσουν τυχόν αντίκτυπο θα είχε ένα τέτοιο αποτέλεσμα, μέσω του ανταγωνισμού στην αγορά λιανικής.

Στο κάτωθι πίνακα (5.3) αναπαρίσταται η προτεινόμενη διάρθρωση της υποχρέωσης ελέγχου τιμών μέχρι το έτος 2011. Για κάθε περίοδο ορίζεται για κάθε πάροχοι μία ανώτατη τιμή για τα τέλη τερματισμού η οποία παρουσιάζεται στον κάτωθι πίνακα.

Πάροχος	15/10/2008–	1/1//2009	– 1/1//2010	– 1/1/2011
	31/12/2008	31/12/2009	31/12/2010	
Cosmote	0,0889	0,0786	0,0624	0,0495
Vodafone	0,0889	0,0786	0,0624	0,0495
Wind	0,0889	0,0786	0,0624	0,0495

Πίνακας :Glide path Ελέγχου τιμών σε Ευρώ⁶⁷

Σημειώνεται ότι για λόγους διαφάνειας η ΕΕΤΤ προτείνει τη συνέχιση της απαγόρευση της επιβολής ελάχιστης χρέωσης ή τέλους αποκατάστασης κλήσεων στις χρεώσεις τερματισμού φωνητικών κλήσεων σε κινητά δίκτυα.

Η ΕΕΤΤ σκοπεύει να ρυθμίσει μόνο το μέσο τέλος (που εκφράζεται ως ένα «out-turn ratio» ο λόγος των εσόδων τερματισμού προς την κίνηση τερματισμού) αξιολογώντας τη συμμόρφωση που έχουν αναλάβει οι πάροχοι για τις τέσσερις υπό εξέταση περιόδους. Η αξιολόγηση αυτή της συμμόρφωσης θα γίνει συγκρίνοντας τη μέση χρέωση διασύνδεσης της περιόδου εκείνης με τις ανώτατες τιμές που παρουσιάζονται στον ανωτέρω πίνακα. Επιπλέον, η ΕΕΤΤ σκοπεύει να προβεί σε **διμηνιαίους ελέγχους** των τελών για να διασφαλίζει ότι εφαρμόζονται οι μειώσεις τιμών και να παρέχει προειδοποίηση για οποιαδήποτε πιθανή αποτυχία συμμόρφωσης με τα βήματα της σταδιακής πορείας (glide path). Σε αυτή τη βάση, η ΕΕΤΤ θα ζητά την **υποβολή πληροφοριών** από τους παρόχους σχετικά με **τα έσοδα και την κίνηση** των εισερχόμενων φωνητικών κλήσεων, οι οποίες πληροφορίες θα παρέχονται το αργότερο εντός 10 ημερών. Στην περίπτωση όπου απαιτείται οικονομική εκκαθάριση μεταξύ των παρόχων αναφορικά με τα ζητούμενα στοιχεία τότε θα αποστέλλονται στην ΕΕΤΤ μη εκκαθαρισμένα στοιχεία το αργότερο εντός 10 ημερών από το τέλος του υπό εξέταση διμήνου, ενώ τα εκκαθαρισμένα στοιχεία θα αποστέλλονται στην ΕΕΤΤ το αργότερο 30 ημέρες μετά το τέλος του υπό εξέταση διμήνου. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η ρύθμιση του «μέσου τέλους» (average rate) θα επιτρέψει στους

⁶⁷ Για τον τελικό προσδιορισμό των τιμών του glide path χρησιμοποιήθηκαν οι προβλέψεις για τον πληθωρισμό σύμφωνα με το «EU's Projection for 2008 for Greece as of March 4, 2008 (Council Opinion on the updated Stability Programme of Greece 2007-2010 – website: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:074:0033:0037:EN:PDF>)»

παρόχους να θέσουν τα δικά τους τέλη για κάθε ώρα της ημέρας και για κάθε ημέρα της εβδομάδας, παρέχοντας τη δυνατότητα διαφοροποίησης στην αγορά και ενθαρρύνοντας την ενίσχυση της χρήσης δικτύων κατά τις περιόδους χαμηλής κίνησης.

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ & ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΩΝ

ΕΕΤΤ

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ & ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΩΝ

6 Επικαιροποίηση κοστολογικού μοντέλου

Το κοστολογικό μοντέλο που αναπτύχθηκε από την ΕΕΤΤ το 2003-2004 επικαιροποιήθηκε κατά το πρώτο εξάμηνο του έτους 2008 προκειμένου να λαμβάνει υπόψη και να απεικονίζει τις κάτωθι βασικές αλλαγές που επήλθαν από το 2004 μέχρι σήμερα στην Ελληνική Αγορά ηλεκτρονικών επικοινωνιών:

- Η απορρόφηση της εταιρείας Q Telecom από την εταιρεία Wind (πρώην TIM Hellas) στις αρχές του έτους 2006, η οποία οδήγησε σε περιορισμό του αριθμού των παρόχων στην αγορά.
- Το ποσό της κίνησης που προκαλείται από συνδρομητές κινητής τηλεφωνίας στην Ελλάδα ξεπέρασε σημαντικά τις προβλέψεις που είχαν γίνει το έτος 2004.
- Η γεωγραφική κάλυψη που παρέχουν και οι τρεις ΠΔΚ εξελίχθηκε με αποτέλεσμα να είναι πλέον σε μεγάλο βαθμό παρόμοια.
- Ήδη και οι τρεις (3) ΠΔΚ λειτουργούν κινητά δίκτυα τρίτης γενιάς τα οποία βασίζονται στην τεχνολογία UMTS και περίπου ποσοστό της τάξεως του 10% των συνδρομητών κινητής τηλεφωνίας χρησιμοποιούν συσκευές τρίτης γενιάς (3G), ενώ το ποσοστό αυτό ακολουθώντας αντίστοιχη πορεία με αυτή που παρατηρείται στα υπόλοιπα Κράτη Μέλη της Ευρώπης. Στα πλαίσια αυτά ένα μοντέλο που στηρίζεται σε μελλοντικές προβλέψεις πρέπει να λάβει ρητά υπόψη την τεχνολογία 3G, δεδομένου ότι αυτή έχει άμεση επίδραση στο κόστος τερματισμού φωνητικών κλήσεων στην Ελλάδα.

Στην ενότητα αυτή περιγράφονται οι αλλαγές στις αρχές και τις παραμέτρους του επικαιροποιημένου κοστολογικού μοντέλου της ΕΕΤΤ σε σχέση με το αρχικό

κοστολογικό μοντέλο που αναπτύχθηκε το 2003-2004. Κατά τα λοιπά, το επικαιροποιημένο μοντέλο ακολουθεί ως επί το πλείστον παρόμοιες αρχές με αυτές που ακολουθήθηκαν στο αρχικό.

Κάθε παράμετρος ή απόφαση επί του σχεδιασμού του μοντέλου, εντάσσεται σε μία από τις τέσσερις κατηγορίες που παρουσιάζονται αναλυτικά στον πιο κάτω πίνακα και τις οποίες εξέτασε η EETT με τη συνεργασία συμβούλου διεθνούς κύρους.

Πάροχος

Τα χαρακτηριστικά του παρόχου που χρησιμοποιείται ως βάση για το μοντέλο αποτελούν μία σημαντική απόφαση επί του σχεδιασμού του μοντέλου. Η EETT εξέτασε τις κάτωθι επιλογές:

- **Τι τύπος παρόχου πρέπει να μοντελοποιηθεί;** Οι πραγματικοί πάροχοι; Ένας μέσος πάροχος ή ένας υποθετικός νεοεισερχόμενος στην αγορά;
- **Πόσο αποτελεσματικός πρέπει να είναι ο πάροχος που μοντελοποιείται;** Μεμονωμένοι πάροχοι; Ο πιο αποτελεσματικός στην Ελλάδα; Ο πιο αποτελεσματικός στον κόσμο;
- **Τι μέγεθος παρόχου(χων) πρέπει να μοντελοποιηθεί;** Πραγματικό μέγεθος, μέσο μέγεθος, ή το μέγεθος ενός υποθετικού παρόχου;

Τεχνολογία

Η φύση του προς μοντελοποίηση δικτύου εξαρτάται από τις ακόλουθες επιλογές.

- **Ποια πρότυπα ασύρματης τεχνολογίας πρέπει να ακολουθηθούν ;**
- **Ποια είναι τα χαρακτηριστικά του φάσματος που έχει απονεμηθεί στον μοντελοποιημένο πάροχο (ποσότητα, ζώνη συχνοτήτων, καταβληθέντα τέλη);**

Υπηρεσίες

Όσον αφορά τις υπηρεσίες, υπάρχουν ερωτήματα σχετικά με το εύρος των υπηρεσιών που θα συμπεριληφθούν στο μοντέλο.

Συγκεκριμένα :

- **Ποιο είναι το σύνολο των υπηρεσιών που παρέχει ο μοντελοποιημένος πάροχος;**
- **Τα κόστη υπολογίζονται σε επίπεδο χονδρικής ή λιανικής (π.χ. είναι το δίκτυο αυτόνομο (stand alone network) ή κατοχυρωμένο);**

Υλοποίηση

Υπάρχουν ζητήματα υλοποίησης, τα οποία χρειάζεται να επιλυθούν ώστε να υπολογισθεί ένα τελικό κοστολογικό αποτέλεσμα.

Συγκεκριμένα:

- **Τι υλοποίηση πρέπει να εφαρμοστεί στο μοντέλο (top-down, bottom-up, υβριδική);**
- **Τι μέθοδος εξακρίβωσης πρέπει να χρησιμοποιηθεί (scorched-node, scorched-earth, άλλη);**
- **Ποιο είναι το μεσοσταθμικό κόστος κεφαλαίου (WACC) του μοντελοποιημένου παρόχου;**
- **Τι μέθοδος αποσβέσεων πρέπει να εφαρμοστεί (ιστορικό κόστος, τρέχον κόστος, οικονομική απόσβεση);**
- **Ποιες επαυξήσεις πρέπει να οριστούν;**
- **Τι ύψους κοινού κόστους θα μοντελοποιηθεί;**
- **Ποιος μηχανισμός προσαύξησης (mark-up), θα εφαρμοσθεί για την περίπτωση του κοινού κόστους;**
- **Για πόσα χρόνια πρέπει να υπολογισθούν τα αποτελέσματα;**

6.1 Μοντελοποιημένος Παρόχος

Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι αλλαγές του επικαιροποιημένου μοντέλου σε σχέση με το μοντέλο που είχε χρησιμοποιηθεί το 2004 αναφορικά με τα χαρακτηριστικά του παρόχου:

6.1.1 Χαρακτηριστικά παρόχου

Το επικαιροποιημένο μοντέλο υπολογίζει τα κόστη των πραγματικών παρόχων (ΠΔΚ) στην Ελλάδα, λαμβάνοντας υπόψη τις εξελίξεις που έχουν επέλθει στην αγορά μετά την πρώτη έκδοση του μοντέλου το 2004. Οι δύο κυριότερες εξελίξεις που έλαβαν χώρα είναι η συγχώνευση δια απορροφήσεως της Q Telecom από τη Wind, και η σημαντική αύξηση της διείσδυσης των υπηρεσιών κινητής που σημειώθηκε στην εν λόγω αγορά.

Το επικαιροποιημένο μοντέλο αντανakλά αυτές τις αλλαγές για την περίοδο 2004–07, καθώς και τις επιπτώσεις της προβολής τους στην αγορά κατά το επερχόμενο χρονικό διάστημα. Συγκεκριμένα:

- Η δομή της αγορά που μοντελοποιείται λαμβάνει υπόψη μία αγορά στην οποία δραστηριοποιούνται τρεις πάροχοι από το 2007 και εφεξής, (χρονικό σημείο κατά το οποίο , οι συνδρομητές της εταιρείας Q Telecom προστέθηκαν στη συνδρομητική βάση της εταιρείας Wind). Τα μερίδια αγοράς των τριών παρόχων μοντελοποιούνται να συγκλίνουν σταδιακά έως το έτος 2021, σε 33.3% της συνολικής αγοράς έκαστος.
- Ο αριθμός των συνδρομητών που μοντελοποιούνται στο επικαιροποιημένο μοντέλο αντανakλά τους ενεργούς συνδρομητές⁶⁸, και όχι τις εγγεγραμμένες SIM κάρτες, και υπολογίσθηκε επί τη βάσει επικαιροποιημένων στοιχείων που υποβλήθηκαν στην EETT από τους παρόχους κινητής τηλεφωνίας.
- Ο αριθμός των συνδρομητών δικτύων κινητής, για την περίοδο 2004–07 έχει επικαιροποιηθεί ώστε να αντανakλά την πραγματική ανάπτυξη της αγοράς. Σε

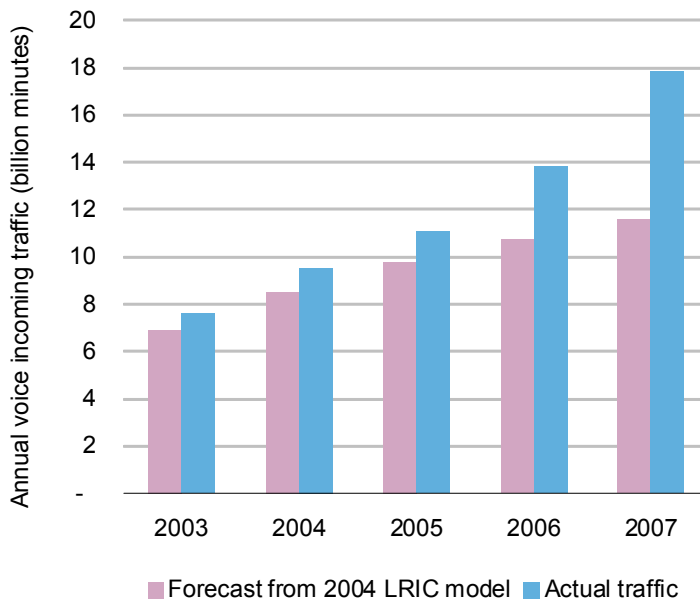
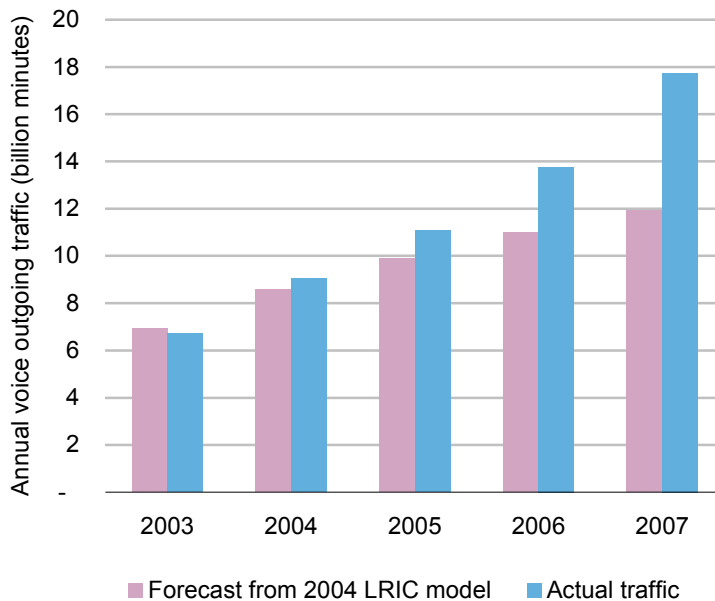
⁶⁸ Ως ενεργός συνδρομητής ορίζεται ο συνδρομητής που έχει δημιουργήσει έσοδα είτε σε επίπεδο λιανικής (συλλογή κλήσεων, SMS, κλπ) είτε χονδρικής (τερματισμός κλήσεων, SMS, κλπ) κατά τη διάρκεια των τριών τελευταίων μηνών

μια επί ίσους όρους σύγκριση, ο αριθμός των εγγεγραμμένων συνδρομητών στο τέλος του Οκτωβρίου 2007 ήταν 15.6 εκ., συγκρινόμενος με την πρόβλεψη του προηγούμενου μοντέλου η οποία για το τέλος του 2007 ήταν 12.9 εκ..

- Το μοντέλο βασίζεται στην παραδοχή ότι η αύξηση σε ενεργούς συνδρομητές θα είναι σχετικά ήπια, με τον αριθμό ενεργών συνδρομητών να αυξάνει από 11.9 εκ. το τέλος του 2007, σε 12.1 εκ. το τέλος του 2021.

Ο αριθμός των συνδρομητών είναι ένας σημαντικός δείκτης της αγοράς και οδηγεί το κόστος μιας σειράς στοιχείων κόστους όπως HLR και MSC εξοπλισμός. Ωστόσο, ο σημαντικότερος οδηγός κόστους στο μοντέλο είναι η κίνηση.

Το επικαιροποιημένο μοντέλο αντανακλά τη μεγάλη αύξηση της κίνησης που σημειώθηκε στην αγορά από τότε που αναπτύχθηκε το αρχικό μοντέλο. Αυτή η αύξηση απεικονίζεται στο Γράφημα 1 παρακάτω, στο οποίο αντιπαραβάλλονται οι προβλέψεις του 2004 με τα πραγματικά δεδομένα για το διάστημα 2003–07, σε όρους συνολικής εξερχόμενης κίνησης της αγοράς σε λεπτά. Στο Γράφημα 2 παρακάτω αντιπαραβάλλονται οι προβλέψεις του 2004 με πραγματικά δεδομένα για το διάστημα 2003-07, σε όρους συνολικής εισερχόμενης κίνησης της αγοράς σε λεπτά .

Γράφημα 1:

Συνολική εξερχόμενη κίνηση της αγοράς σε δισ. λεπτά .

Σύγκριση προβλέψεων του μοντέλου του 2004 με τα πραγματικά στοιχεία. [Πηγή: Μοντέλο 2004, δεδομένα παρόχων]

Γράφημα 2:

Συνολική εισερχόμενη κίνηση της αγοράς σε δισ. λεπτά . Σύγκριση

προβλέψεων του μοντέλου του 2004 με τα πραγματικά στοιχεία. [Πηγή: Μοντέλο 2004, δεδομένα παρόχων]

Γίνεται η πρόβλεψη ότι η μηνιαία εξερχόμενη τηλεφωνική κίνηση ανά συνδρομητή θα αυξηθεί από 124 σε 160 λεπτά, ενώ η αντίστοιχη κίνηση γραπτών μηνυμάτων (SMS) θα αυξηθεί από 34 σε 40 SMS το 2021. Η κίνηση δεδομένων είναι συνάρτηση της μετάβασης των συνδρομητών από 2G σε 3G, καθώς οι 3G / HSDPA

συνδρομητές δημιουργούν σημαντικά μεγαλύτερη κίνηση δεδομένων σε σχέση με τους συνδρομητές 2G.

Για την πρόβλεψη της μελλοντικής ζήτησης αναφορικά με την κίνηση έχουν γίνει «συντηρητικές» υποθέσεις. Το επίπεδο κίνησης καθώς και η διαμόρφωσή της έχουν επικαιροποιηθεί ώστε να ληφθούν υπόψη οι πρόσφατες εξελίξεις .

6.1.2 Δομή κόστους και επίπεδο αποτελεσματικότητας

Διαφορές λειτουργικών παραμέτρων μεταξύ των παρόχων

Το επικαιροποιημένο μοντέλο στοχεύει στη μοντελοποίηση της αποτελεσματικής λειτουργίας των τριών παρόχων κινητής τηλεφωνίας στην Ελλάδα. Συνεπώς, όπως περιγράφεται πιο κάτω, ορισμένοι παράμετροι του μοντέλου έχουν εναρμονιστεί για τους τρεις παρόχους αντανακλώντας έτσι ένα κατάλληλο επίπεδο αποτελεσματικότητας το οποίο επιτυγχάνεται από τους παρόχους σε ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον. Το επικαιροποιημένο μοντέλο περιέχει εναρμονισμένες υποθέσεις επί των παραμέτρων που ακολουθούν, οι οποίες ήταν εξειδικευμένες ανά πάροχο στο αρχικό μοντέλο :

- Η κάλυψη των GSM δικτύων συγκλίνει το 2004 για όλους τους παρόχους. Στο αρχικό μοντέλο γινόταν η υπόθεση μιας πιο αργής αύξησης της κάλυψης για τη Wind μέχρι το 2009.
- Στα πρώτα χρόνια η συνδρομητική βάση της COSMOTE, συμπεριλαμβανομένων και των περιερχομένων στο δίκτυο της από συνδρομητές διεθνούς περιαγωγής, ήταν σε υψηλότερο βαθμό εστιασμένη σε μη αστικές περιοχές και σε επαρχιακές πόλεις και παρουσίαζε χαμηλότερη αναλογία χρήσης στα αστικά κέντρα Αθήνας και Θεσσαλονίκης. Επιπρόσθετα, οι χρήστες διεθνούς περιαγωγής στη ζώνη των 900MHz στην Αθήνα θα είχαν πιθανώς χρησιμοποιήσει τα δίκτυα των Vodafone/Wind παρά της Cosmote. Έτσι η κίνηση της Cosmote εκτιμήθηκε ότι παραμένει συγκεντρωμένη σε αγροτικές περιοχές. Στο επικαιροποιημένο μοντέλο γίνεται η υπόθεση ότι η αναλογία της κίνησης στις αγροτικές περιοχές είναι η ίδια

(40%) για όλους τους παρόχους, δοθέντος ότι και οι τρεις είναι ενεργοί στην αγορά για πολλά χρόνια. Συνεπώς, στο τρέχον μοντέλο οι πάροχοι έχουν αναπτυγμένες συνδρομητικές βάσεις και θεωρείται ότι όλοι μακροπρόθεσμα θα συγκλίνουν σε παρόμοια προφίλ κίνησης και δικτυακής κάλυψης, τόσο στις ζώνες των 900MHz όσο και των 1800MHz.

Αλλαγές στο επικαιροποιημένο μοντέλο σχετικές με την αποτελεσματικότητα

Το γεγονός ότι στο μοντέλο συμπεριλαμβάνεται η μετάβαση σε δίκτυα τρίτης γενιάς (3G) έχει αυξητική επίδραση στην «οικονομική ζωή» εκείνων των στοιχείων, τα οποία επί του παρόντος χρησιμοποιούνται για τα δίκτυα δεύτερης γενιάς (2G) και δύνανται να χρησιμοποιηθούν για δίκτυα τρίτης γενιάς (3G) στο μέλλον. Σύμφωνα με την υπόθεση ότι 100% των sites 2G μπορούν να δεχθούν εξοπλισμό 3G η διάρκεια ζωής απόκτησης και προετοιμασίας των macro- και microcell sites έχει αυξηθεί από 15 σε 20 χρόνια.

6.2 Τεχνολογία

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται οι αλλαγές του επικαιροποιημένου μοντέλου σε σχέση με το μοντέλο που είχε χρησιμοποιηθεί το 2004 αναφορικά με την τεχνολογία.

<i>Αρχές</i>	<i>Επικαιροποιημένο Μοντέλο</i>
Ασύρματη Τεχνολογία (Ραδιοτεχνολογία)	2G και 3G, συμπεριλαμβανομένης της τεχνολογίας HSDPA
Απονομή /εκχώρηση φάσματος και κόστος	Πραγματική, η οποία συμπεριλαμβάνει την απονομή φάσματος 3G και τα τέλη

Πίνακας 1: Επικαιροποιημένες αρχές- Τεχνολογία

6.2.1 Ασύρματη τεχνολογία (Ραδιοτεχνολογία)

Λαμβάνοντας υπόψη την πρόσφατη αύξηση στη διείσδυση των υπηρεσιών 3G , , κρίθηκε κατάλληλο να μοντελοποιηθούν τα κόστη που συνδέονται με την τεχνολογία 3G, καθώς και η μετάβαση της κίνησης και των συνδρομητών από δίκτυα 2G σε 3G.

Το μοντέλο έχει επικαιροποιηθεί ώστε να αντανακλά τη συνύπαρξη δικτύων και υπηρεσιών 2^{ης} και 3^{ης} γενιάς. Αυτό συνεπάγεται τις κάτωθι αλλαγές:

- Οι προβλέψεις ζήτησης τώρα λαμβάνουν υπόψη τη μεταφορά της συνδρομητικής βάσης στο δίκτυο 3^{ης} γενιάς. Αυτό το προφίλ μετάβασης και ο συνεπακόλουθος διαχωρισμός των συνδρομητών μεταξύ των δικτύων 2^{ης} και 3^{ης} γενιάς, προσδιορίζει την κατανομή της κίνησης σε κάθε δίκτυο για έναν πάροχο.
- Οι bottom-up αλγόριθμοι σχεδίασης δικτύου έχουν προσαρμοστεί ώστε να συμπεριλάβουν την κάλυψη και απαιτούμενη χωρητικότητα του δικτύου τρίτης γενιάς. Επίσης, γίνεται η υπόθεση ότι η πληθυσμιακή κάλυψη του δικτύου 3^{ης} γενιάς θα είναι ίδια με το τρέχον επίπεδο κάλυψης του δικτύου

2ης γενιάς όταν ολοκληρωθεί η μεταφορά των συνδρομητών στο δίκτυο 3ης γενιάς.

- Μέρος του δικτύου μοντελοποιείται ώστε να μοιράζεται μεταξύ των 2G και 3G υπηρεσιών. Αυτό αφορά τα macro- και micro sites, τους κόμβους HLR, SMSC, GSN και το κέντρο διαχείρισης δικτύου. Το δίκτυο μετάδοσης έχει μοντελοποιηθεί ξεχωριστά για τα δίκτυα 2ης και 3ης γενιάς. Γίνεται η υπόθεση ότι 100% των 2G sites θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν αρχικά για 3G. Αυτή η αναλογία μειώνεται στα επόμενα χρόνια καθώς δεν είναι όλα τα sites 2^{ης} γενιάς κατάλληλα για ανάπτυξη δικτύου 3^{ης} γενιάς. Περαιτέρω, κάποια από τα sites 2^{ης} γενιάς είναι ενδεχομένως περιορισμένα ως προς το διαθέσιμο χώρο και ως τέτοια δεν δύνανται να υποδεχθούν πρόσθετο εξοπλισμό 3^{ης} γενιάς. Στο μοντέλο γίνεται η υπόθεση ότι η αναλογία από κοινού χρήσης των site μειώνεται από 100% σε 90% το 2007, και παραμένει 90% μακροπροθέσμως.

Η ενότητα «Μετάβαση από δίκτυα 2^{ης} σε δίκτυα 3^{ης} γενιάς» παρέχει περισσότερες λεπτομέρειες περί των υποθέσεων αναφορικά με τη ζήτηση για υπηρεσίες 3^{ης} γενιάς, τόσο για νέες υπηρεσίες και όσο και για τη μετάβαση των παραδοσιακών υπηρεσιών φωνής και SMS από δίκτυο 2^{ης} σε 3^{ης} γενιάς.

6.2.2 Απονομή φάσματος και κόστη

Το επικαιροποιημένο μοντέλο ακολουθεί τις αρχές του αρχικού μοντέλου υιοθετώντας την πραγματική απονομή φάσματος και τα σχετικά τιμήματα που καταβλήθηκαν για αμφότερες τις άδειες 2^{ης} και 3^{ης} γενιάς.

6.3 Υπηρεσίες

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται οι αλλαγές του επικαιροποιημένου μοντέλου σε σχέση με το μοντέλο που είχε χρησιμοποιηθεί το 2004 αναφορικά με τις υπηρεσίες.

<i>Αρχές</i>	<i>Επικαιροποιημένο μοντέλο</i>
Σύνολο μοντελοποιημένων υπηρεσιών	GSM και UMTS φωνή, SMS και δεδομένα, περιλαμβάνοντας HSDPA

Πίνακας 2 : Επικαιροποιημένες αρχές – Υπηρεσίες

6.3.1 Σύνολο μοντελοποιημένων υπηρεσιών

Μοντελοποίηση νέων υπηρεσιών

Παρόλο που η βασική λειτουργία του μοντέλου είναι ο υπολογισμός του κόστους τερματισμού φωνητικών κλήσεων σε δίκτυα κινητής, η προσέγγιση της EETT στο αρχικό μοντέλο ήταν να εξετάσει όλες τις δικτυακές υπηρεσίες που παρέχονται από τους παρόχους (φωνή, SMS, GPRS σε 2G δίκτυα) με σκοπό να επιμερίσει τα κόστη κατάλληλα στις διαφορετικές υπηρεσίες.

Συνεχίζοντας με αυτή την προσέγγιση, το επικαιροποιημένο μοντέλο επιχειρεί να μοντελοποιήσει όλες τις δικτυακές υπηρεσίες που παρέχονται πάνω από δίκτυα 2^{ης} και 3^{ης} γενιάς, συμπεριλαμβάνοντας υπηρεσίες δεδομένων υψηλής ταχύτητας όπως HSDPA, οι οποίες χρησιμοποιούν από κοινού δικτυακούς πόρους με παραδοσιακές υπηρεσίες .

Οι προβλέψεις για αναβαθμισμένες υπηρεσίες δεδομένων βασίζονται στην υπεροχή των δικτύων 3^{ης} γενιάς σε σχέση με τα δίκτυα 2^{ης} γενιάς ειδικά σε ότι αφορά στη διάθεση μεγάλου εύρους ζώνης. Συνεπώς, παρόλο που η ζήτηση για υπηρεσίες φωνής δεν εξαρτάται από το αν ένας συνδρομητής χρησιμοποιεί δίκτυο 2^{ης} ή 3^{ης} γενιάς, γίνεται η παραδοχή ότι η ζήτηση για υπηρεσίες δεδομένων από συνδρομητές 3^{ης} γενιάς θα είναι σημαντικά υψηλότερη από ότι για συνδρομητές 2^{ης} γενιάς.

Προσέγγιση για υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας

Οι υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας, όπως το περιεχόμενο ή το φωνητικά ταχυδρομείο, θεωρούνται υπηρεσίες λιανικής. Παρόλα αυτά, οι δικτυακές υπηρεσίες που σχετίζονται με αυτές (δεδομένα, SMS, MMS, λεπτά φωνής) συμπεριλαμβάνονται στη δικτυακή κίνηση και επηρεάζουν την ανάπτυξη του δικτύου.

6.3.2 Μετάβαση από δίκτυα 2^{ης} σε δίκτυα 3^{ης} γενιάς

Όπως επεξηγήθηκε στην ενότητα «Ασύρματη τεχνολογία», η 3ης γενιάς κινητή τεχνολογία είναι πλέον ευρέως διαθέσιμη στην Ελλάδα, και οι χρήστες των δικτύων 3ης γενιάς αντιπροσωπεύουν το 8% των συνολικών ενεργών χρηστών κινητών το τέλος του 2007. Όσο η χρήση του δικτύου 3ης γενιάς γίνεται πιο διαδεδομένη, τόσο τα οφέλη που προκύπτουν από τη χρήση μιας μοντέρνας και αποδοτικότερης τεχνολογίας θα γίνονται εμφανή.

Σύμφωνα με το ισχύον καθεστώς αδειοδότησης, οι άδειες χρήσης δικτύων 2^{ης} γενιάς θα αρχίσουν να λήγουν το 2012. Η πλήρης μετάβαση από δίκτυο 2^{ης} γενιάς σε δίκτυο 3^{ης} γενιάς ολοκληρώνεται όταν όλα τα δικαιώματα δικτύων 2^{ης} γενιάς για κάθε πάροχο λήγουν, γεγονός το οποίο θα συμβεί το 2016 για τις εταιρείες WIND και VODAFONE και το 2020 για την εταιρεία COSMOTE. Αυτό το ενδεχόμενο δεν προδικάζει, ούτε επηρεάζει τυχόν απόφαση πολιτικής που ίσως ληφθεί από την ΕΕΤΤ στο μέλλον αναφορικά με χρονική παράταση των υφιστάμενων αδειών ή «αναδασμό» του GSM φάσματος.

6.4 Υλοποίηση

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται οι αλλαγές του επικαιροποιημένου μοντέλου σε σχέση με το μοντέλο που είχε χρησιμοποιηθεί το 2004 αναφορικά με την υλοποίηση.

<i>Αρχές</i>	<i>Επικαιροποιημένο μοντέλο</i>
WACC	Ίδια Μεθοδολογία. Η τιμή υπολογίστηκε σε 11,41%
Επαυξήσεις	2G συνδρομητές και κίνηση 3G συνδρομητές και κίνηση
Καθορισμός κοινού κόστους	Όλα τα κόστη επιμερίζονται πλήρως
Μέθοδος προσαύξησης (mark-up)	Ισοαναλογική προσαύξηση (Equi-proportional mark-up) μόνο για τα μη δικτυακά κόστη διοίκησης (non-network business overhead costs)
Συνολικός χρόνος υπολογισμού	1993–2021

Πίνακας 3: Επικαιροποιημένες αρχές- Υλοποίηση

6.4.1 Επαυξήσεις

Ορισμός των επαυξήσεων

Το επαυξητικό κόστος είναι η μεταβολή στο συνολικό κόστος που προκύπτει από μια συγκεκριμένη επαύξηση, με την υπόθεση ότι οι λοιπές επαυξήσεις παραμένουν σταθερές . Το επαυξητικό κόστος μπορεί επίσης να υπολογιστεί ως το κόστος που μπορεί να αποφευχθεί αν δεν υλοποιηθεί η συγκεκριμένη επαύξηση.

Στο αρχικό μοντέλο είχαν οριστεί δύο επαυξήσεις:

- Η πρώτη επαύξηση αντιπροσώπευε τους συνδρομητές. Τα κόστη που σχετίζονται με αυτήν ουσιαστικά αφορούν το HLR και τα MSCs, όπου η πραγματοποιείται η επεξεργασία της ενημέρωσης θέσης του συνδρομητή.
- Η δεύτερη επαύξηση αντιπροσώπευε την κίνηση για όλες τις δικτυακές υπηρεσίες. Αυτή η επαύξηση υπολογίστηκε επί τη βάση της ζήτησης για υπηρεσίες φωνής, SMS και GPRS και επέδρασε ουσιαστικά στην ανάπτυξη του δικτύου.

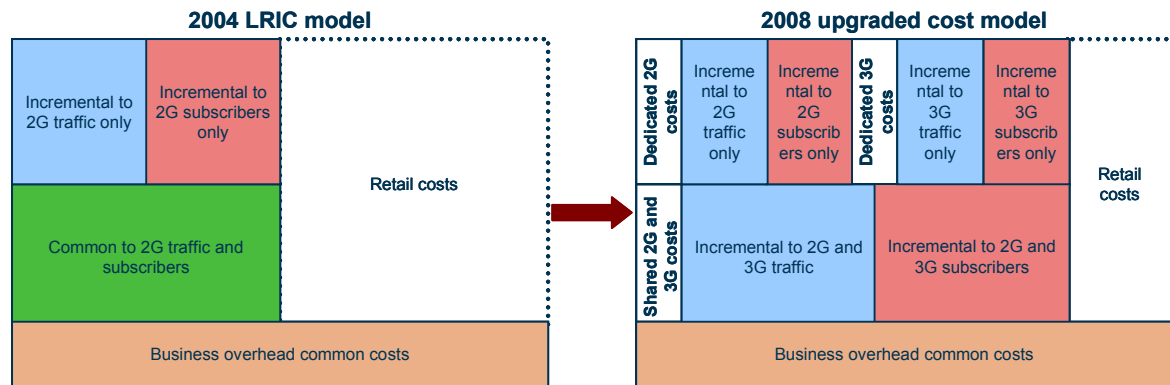
Η εφαρμογή μεγάλων επαυξήσεων σημαίνει ότι οι οικονομίες κλίμακας που δημιουργούνται για ένα μεγάλο αριθμό υπηρεσιών ενσωματώνονται στο επαυξητικό κόστος. Η υιοθέτηση μιας μεγάλης επαύξησης σημαίνει ότι όλες οι υπηρεσίες που προσφέρονται αντιμετωπίζονται ισότιμα. Στις περιπτώσεις όπου κάποια από αυτές τις υπηρεσίες υπόκειται σε ρύθμιση, η συγκεκριμένη υπηρεσία ούτε επιβαρύνεται ούτε επωφελείται υπερβολικά από τα υψηλότερα ή χαμηλότερα κόστη που προκύπτουν από τις οικονομίες κλίμακας.

Το επικαιροποιημένο μοντέλο διατηρεί την προσέγγιση των μεγάλων επαυξήσεων κίνησης και συνδρομητών σε επίπεδο δικτύου. Ο ορισμός των επαυξήσεων δικτύου επεκτάθηκε για να καλύψει:

- Πάγια στοιχεία δικτύου που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά στο δίκτυο GSM (π.χ. TRX)
- Πάγια στοιχεία δικτύου που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά στο δίκτυο UMTS (π.χ. NodeB)
- Πάγια στοιχεία δικτύου που χρησιμοποιούνται τόσο στο δίκτυο GSM όσο και στο δίκτυο UMTS (π.χ. sites).

Σύμφωνα με την προσέγγιση που ακολουθήθηκε στο αρχικό μοντέλο, τα επαυξητικά κόστη κίνησης και συνδρομητών επεκτείνονται ώστε να αντανakλούν αυτούς τους τρεις τύπους στοιχείων δικτύου όπως παρουσιάστηκαν πιο πάνω.

Στη παρακάτω Εικόνα 1 εμφανίζονται οι αλλαγές που έγιναν στον ορισμό των επαυξήσεων στο επικαιροποιημένο μοντέλο σε σχέση με το αρχικό μοντέλο. Σημειώνεται, ότι όπως εξηγείται στην ενότητα «Καθορισμός κοινού κόστους», στο επικαιροποιημένο μοντέλο δεν υπολογίζονται (μακροπρόθεσμα) κοινά πάγια στοιχεία αλλά γίνεται πλήρης επιμερισμός του κόστους των πάγιων στοιχείων στις επαυξήσεις των υπηρεσιών .

Εικόνα 1: Απεικόνιση του επαυξητικού και κοινού κόστους

Επιμερισμός για τα κόστη Ενημέρωσης πληροφορίας θέσης

Η ενημέρωση της πληροφορίας θέσης αποτελεί περιοδικό γεγονός σε ένα δίκτυο κινητής τηλεφωνίας έτσι ώστε να είναι δυνατή η αποτελεσματική παράδοση των εισερχόμενων κλήσεων και μηνυμάτων στο τερματικό του συνδρομητή.

Κατά συνέπεια, στο αρχικό μοντέλο τα κόστη που σχετίζονται με την ενημέρωση πληροφορίας θέσης (που είναι επαυξητικά συνδρομητικά κόστη) επιμερίζονται στις εισερχόμενες και on-net φωνητικές κλήσεις. Το επικαιροποιημένο μοντέλο έχει εξελιχθεί ώστε τα κόστη ενημέρωσης πληροφορίας θέσης να κατανέμονται τόσο στα εισερχόμενα και on-net SMS όσο και στις εισερχόμενες φωνητικές κλήσεις.

6.4.2 Καθορισμός του κοινού κόστους δικτύου

Στο αρχικό μοντέλο καθορίστηκαν ως κοινά κόστη δικτύου τα κόστη εκείνων των στοιχείων δικτύου τα οποία είχαν αναπτυχθεί για κάλυψη αλλά δεν αναμενόταν κατά οποιοδήποτε τρόπο μακροπρόθεσμα να εξυπηρετήσουν κίνηση.

Λόγω της μεγάλης αύξησης της ζήτησης στα δίκτυα των ΕΚΤ τα τελευταία χρόνια καθώς και λόγω των πρακτικών δυσκολιών που υπάρχουν στον καθορισμό κοινού κόστους σε δίκτυα 3^{ης} γενιάς, υιοθετήθηκε, κατόπιν πρότασης του ειδικού συμβούλου, η άποψη να μην υπολογιστούν κοινά κόστη δικτύου στο επικαιροποιημένο μοντέλο αλλά όλα τα δικτυακά κόστη να επιμεριστούν στις υπηρεσίες με τη χρήση παραγόντων δρομολόγησης.

Έτσι, στο επικαιροποιημένο μοντέλο, έχει ακολουθηθεί διαφορετική προσέγγιση στον καθορισμό κοινού κόστους δεδομένης της πολυπλοκότητας που επιφέρει η ενσωμάτωση του δικτύου 3^{ης} γενιάς στο κοστολογικό μοντέλο. Όπως επίσης επισημαίνεται από την Ofcom σε πρόσφατο κείμενό της,⁶⁹ η αναγνώριση κοινού δικτυακού κόστους στο τεχνολογικό περιβάλλον που μοντελοποιείται μετάβαση από δίκτυο 2G σε 3G, είναι εξαιρετικά δύσκολη.

Συγκεκριμένα, τα ζητήματα που προέκυψαν κατά την προηγούμενη εκτίμηση του κοινού κόστους καταδεικνύουν τις ακόλουθες δυσκολίες: με σκοπό την ορθή εκτίμηση του κοινού κόστους δικτύου είναι απαραίτητο να εντοπιστούν εκείνα τα sites που έχουν αναπτυχθεί για σκοπούς κάλυψης και σε κάθε ένα από αυτά να προσδιοριστούν τα στοιχεία δικτύου που δεν έχουν αναβαθμισθεί προκειμένου να ικανοποιήσουν επιπλέον χωρητικότητα.

Σε ένα ώριμο δίκτυο 2G, παρότι δύσκολη, αυτή η διαδικασία ήταν δυνατή. Σε ένα αναπτυσσόμενο δίκτυο 3G, δεν είναι πρακτικά εφικτή. Στους παράγοντες που οδηγούν σε αυτό το συμπέρασμα, ενδεικτικά αναφέρονται τα εξής: Υπάρχει δυσκολία στην πρόβλεψη του τρόπου ανάπτυξης των site κάλυψης. Στο δίκτυο UMTS εμφανίζεται σημαντικό modularity στη διαμόρφωση του δικτύου εξαιτίας της υψηλής χωρητικότητας του ελάχιστου configuration ενός βασικού κόμβου NodeB.

⁶⁹ Ofcom, *Mobile Call Termination Statement*, 27 March 2007 – see A17.44 – A17.45, pp 356-357

Κατά συνέπεια, η εξέταση των κοινών δικτυακών στοιχείων κόστους επί τη βάση κριτηρίων που προσδιορίστηκαν στο αρχικό μοντέλο δεν είναι πλέον κατάλληλη, καθώς θα οδηγούσε σε υψηλό ποσοστό κοινού κόστους και σε μη κατάλληλο επιμερισμό του κόστους στις υπηρεσίες.

Τέλος, τα πάγια στοιχεία που αναγνωρίζονται εύκολα ως κοινά (τα τέλη αδειών 2G είναι κοινά σε όλες τις επαυξήσεις 2G, τα τέλη αδειών 3G είναι κοινά σε όλες τις επαυξήσεις 3G, και τα κόστη NMC είναι κοινά σε όλες τις επαυξήσεις) έχουν απευθείας επιμερισθεί στις υπηρεσίες χρησιμοποιώντας κατάλληλους συντελεστές δρομολόγησης .

Πίνακας 4: Συντελεστές δρομολόγησης

6.4.3 Συνολικός Χρόνος υπολογισμού

Το αρχικό μοντέλο είχε υιοθετήσει προβλέψεις μέχρι το 2009 που ήταν κατάλληλες για τη χρονική περίοδο όπου αναπτύχθηκε το μοντέλο. Προκειμένου να υπάρχει ευελιξία ώστε να γίνονται προβλέψεις για ένα αριθμό ετών και δεδομένης της τρέχουσας μετάβασης στο δίκτυο 3^{ης} γενιάς, ο χρονικός ορίζοντας προβλέψεων έχει επεκταθεί μέχρι το 2021.

6.4.4 Επιχειρησιακό μοντέλο δικτύου

Ο πιο κάτω πίνακας παρουσιάζει τα βασικά στοιχεία δικτύου που περιλαμβάνονται στο μοντέλο:

Στοιχεία δικτύου

Macrocell: απόκτηση τοποθεσίας και προετοιμασία και μίσθωση	BSC/RNC: MSC 32 Mbit/s συνεγκατεστημένη ζεύξη	3G MSC: επεξεργαστής
2G Macrocell: εξοπλισμός (3 sector)	2G MSC: επεξεργαστής	3G Λογισμικό
Microcell: απόκτηση τοποθεσίας και προετοιμασία και μίσθωση	2G Λογισμικό	3G MSC: ενοίκιο χώρου
2G Microcell: εξοπλισμός	2G MSC διεπαφή διασύνδεσης	3G MGW: RNC-facing port increment
2G Macrocell: πρόσθετα TRXs	Υποστήριξη κόμβου (2G Switching Support Plant)	3G MSC: interconnect-facing port increment
2G Microcell: πρόσθετα TRXs	2G MSC κτίρια (προετοιμασία κτιρίου κόμβου)	3G MSC: switch-facing port increment
2G: 2 Mbit/s μικροκυματική ζεύξη	2G MSC: ενοίκιο χώρου	3G MGW
2G: 8 Mbit/s μικροκυματική ζεύξη	2G MSC: BSC-facing port increment	3G: 2 Mbit/s μικροκυματική ζεύξη
2G: 16 Mbit/s μικροκυματική ζεύξη	2G MSC: interconnect-facing port increment	3G: 8 Mbit/s μικροκυματική ζεύξη
2G: 32 Mbit/s μικροκυματική ζεύξη	2G MSC: switch-facing port increment	3G: 16 Mbit/s μικροκυματική ζεύξη
2G: 2 Mbit/s μισθωμένη γραμμή	2G: 140 Mbit/s μισθωμένη γραμμή (ανά κύκλωμα 2Mbit/s)	3G: 32 Mbit/s μικροκυματική ζεύξη
2G: 8 Mbit/s μισθωμένη γραμμή	2G: 140 Mbit/s microwave core transmission (per 2Mbit/s circuit)	3G: 2 Mbit/s μισθωμένη γραμμή
2G: 16 Mbit/s μισθωμένη γραμμή	Tandem/transit	3G: 8 Mbit/s μισθωμένη γραμμή
2G: 32 Mbit/s μισθωμένη γραμμή	HLR	3G: 16 Mbit/s μισθωμένη γραμμή
BSC: μονάδα βάσης	SMSC	3G: 32 Mbit/s μισθωμένη γραμμή
BSC: BTS-facing port increment	PCU	RNC: 3G MSC 2 Mbit/s μικροκυματική ζεύξη
BSC: MSC-facing port increment	GGSN	RNC: 3G MSC 8 Mbit/s μικροκυματική ζεύξη
BSC: MSC 2 Mbit/s μικροκυματική ζεύξη	SGSN	RNC: 3G MSC 16 Mbit/s μικροκυματική ζεύξη
BSC: MSC 8 Mbit/s μικροκυματική ζεύξη	Μετάδοση IP	RNC: 3G MSC 32 Mbit/s μικροκυματική ζεύξη
BSC: MSC 16 Mbit/s μικροκυματική ζεύξη	Κέντρο διαχείρισης δικτύου	3G: 140 Mbit/s μισθωμένη γραμμή (ανά κύκλωμα 2Mbit/s)
BSC: MSC 32 Mbit/s μικροκυματική ζεύξη	3G Macrocell: Node B εξοπλισμός (3 sector)	3G: 140 Mbit/s microwave core transmission (per 2Mbit/s circuit)
BSC/RNC: MSC 2 Mbit/s συνεγκατεστημένη ζεύξη	3G Microcell: εξοπλισμός	RNC: μονάδα βάσης
BSC/RNC: MSC 8 Mbit/s συνεγκατεστημένη ζεύξη	3G Macrocell: additional channel kit	RNC: NodeB-facing port increment
		RNC: 3G MSC-facing port increment

BSC/RNC: MSC 16 Mbit/s
συνεγκατεστημένη ζεύξη

3G Microcell: additional channel kit

Πίνακας: Στοιχεία δικτύου

7 Παράρτημα I: Ερωτήσεις Διαβούλευσης

7.1 Ερωτήσεις

E1. Συμφωνείτε με την ανάλυση της EETT σχετικά με την δυνατότητα υποκατάστασης προσφοράς; Θεωρείτε ότι υπάρχουν κι άλλες δυνατότητες υποκατάστασης; Αν ναι, ποιες; Τεκμηριώστε τις απόψεις σας.

E2. Συμφωνείτε με την ανάλυση της EETT σχετικά με την δυνατότητα υποκατάστασης ζήτησης σε επίπεδο χονδρικής; Θεωρείτε ότι υπάρχουν κι άλλες δυνατότητες υποκατάστασης; Αν ναι, ποιες; Τεκμηριώστε τις απόψεις σας.

E3. Συμφωνείτε με την ανάλυση της EETT σχετικά με την δυνατότητα υποκατάστασης ζήτησης σε επίπεδο λιανικής; Θεωρείτε ότι υπάρχουν κι άλλες δυνατότητες υποκατάστασης; Αν ναι, ποιες; Τεκμηριώστε τις απόψεις σας.

E4. Παρακαλούμε για τον σχολιασμό σας αναφορικά με τη γεωγραφική διάσταση της προτεινόμενης σχετικής αγοράς;

E5. Συμφωνείτε με τα συμπεράσματα στα οποία καταλήγει η EETT. Τεκμηριώστε τις απόψεις σας σε περίπτωση διαφοροποίησης.

E6. Συμφωνείτε με τα συμπεράσματα της EETT σχετικά με την ανάλυση αγοράς τερματισμού κλήσεων σε μεμονωμένα κινητά δίκτυα;

E7. Συμφωνείτε με το συμπέρασμα ότι η αγορά τερματισμού κλήσεων χαρακτηρίζεται από υψηλούς φραγμούς εισόδου; Εάν όχι παραθέστε τα επιχειρήματά σας.

E8. Συμφωνείτε με τα συμπεράσματα της EETT αναφορικά με την ύπαρξη αντισταθμιστικής αγοραστικής ισχύς στην αγορά τερματισμού κλήσεων;

E9. Συμφωνείτε με την παρούσα ανάλυση των προβλημάτων ανταγωνισμού; Υπάρχουν επιπλέον προβλήματα ανταγωνισμού που θεωρείτε ότι η EETT πρέπει να λάβει υπόψη της; Παρακαλούμε αναπτύξτε την απάντησή σας

E10. Θεωρείτε ότι οι μελλοντικές εξελίξεις από πλευράς τεχνολογίας ή μελλοντικές εξελίξεις στην δομή της αγοράς αποτελούν αξιόπιστο λόγο για να αναμένουμε αύξηση του ανταγωνισμού στην αγορά τερματισμού κλήσεων;

E11: Συμφωνείτε με την παρούσα ανάλυση της αποτυχίας της αγοράς; Υπάρχουν επιπλέον προβλήματα ανταγωνισμού που θεωρείτε ότι η EETT πρέπει να λάβει υπόψη της;

E12. Συμφωνείτε με το συμπέρασμα ότι πρέπει να διατηρηθεί η υποχρέωση των ΠΔΚ να παρέχουν πρόσβαση στο δίκτυό τους και συναφείς ευκολίες δικτύου, αναφορικά με την υπηρεσία (χονδρικού) τερματισμού φωνητικών κλήσεων; Υπάρχουν επιπλέον υποχρεώσεις πρόσβασης που θεωρείτε ότι πρέπει να συμπεριληφθούν;

E13. Συμφωνείτε με το συμπέρασμα ότι πρέπει να διατηρηθεί η υποχρέωση μη-διακριτικής μεταχείρισης (αμεροληψίας), όπως αυτή προτείνεται ανωτέρω από την EETT;

E14. Συμφωνείτε με το συμπέρασμα ότι πρέπει να διατηρηθεί η υποχρέωση διαφάνειας; Συμφωνείτε με τις επισημάνσεις της EETT σχετικά με τις πληροφορίες που πρέπει να παρέχει ο κάθε ΠΔΚ προκειμένου να ενισχυθεί η διαφάνεια; Συμφωνείτε με το ελάχιστο περιεχόμενο της Προσφοράς Αναφοράς (ΠΑ) την οποία υποχρεούνται να δημοσιεύουν οι ΠΔΚ; Συμφωνείτε με την προβλεπόμενη διαδικασία «δημοσίευσης / έγκρισης» της ΠΑ;

E15. Θεωρείτε ότι ο λογιστικός διαχωρισμός αποτελεί μια αναγκαία και αναλογική ρυθμιστική υποχρέωση στην αγορά τερματισμού φωνητικών κλήσεων σε δίκτυα κινητής;

E16. Συμφωνείτε με την προτεινόμενη από την EETT επιβολή υποχρέωσης ελέγχου τιμών; Συμφωνείτε με τη χρονική διάρκειά της;

E17. Αναφέρατε τυχόν άλλα στοιχεία ή άλλες πληροφορίες οι οποίες, κατά τη κρίση σας, θα πρέπει να τεθούν υπ' όψη της EETT στο πλαίσιο της παρούσας διαβούλευσης για τη διαμόρφωση της πληρέστερης δυνατής εικόνας των ζητημάτων που αφορούν τον τερματισμό κλήσεων σε κινητά δίκτυα.